

Uključenost roditelja u školski život djece

Škundrić, Sanja

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:410656>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

Uključenost roditelja u školski život djece

-diplomski rad-

Studentica: Sanja Škundrić

Matični broj: 0269059285

Studij: Sveučilišni dvopredmetni diplomski studij talijanskog jezika i književnosti i pedagogije

Mentorica: prof. dr. sc. Jasminka Zloković

Rijeka, rujan 2017.

Sadržaj

I. Teorijski okvir.....	3
1. Uvod.....	3
2. Roditeljska uključenost.....	4
2.1. Definicije i oblici roditeljske uključenosti	4
2.2. Prediktori roditeljske uključenosti	5
2.3. Dimenzije roditeljske uključenosti u školovanje djece.....	11
3. Uključivanje roditelja u školski život djece.....	13
3.1. Odluke roditelja da se uključe u obrazovanje svoje djece.....	13
3.2. Karakteristike obitelji i škole.....	16
3.3. Roditeljska uključenost u pisanje zadaće.....	19
3.4. Motivacija roditelja za uključivanje u školski život djece.....	24
3.5. Razlike u roditeljskoj uključenosti povezane s dobi.....	27
4. Roditeljska uključenost i postignuće djece.....	29
4.1. Uloga roditelja u učeničkom uspjehu.....	29
4.2. Utjecaj roditeljskih odgojnih stilova na postignuće adolescenata.....	30
4.3. Uključenost roditelja u školski život djeteta i akademsko postignuće djece.....	34
4.4. Socijalni i kulturni kapital roditelja i školsko postignuće djeteta.....	37
4.5. Roditeljska uključenost u obrazovanje putem tehnologije.....	38
5. Suradnja obitelji i škole.....	39
5.1. Roditelji kao partneri škole.....	39
5.2. Pozivi učitelja na uključivanje roditelja i problemi ponašanja djece.....	40
5.3. Stavovi roditelja i prakse roditeljske uključenosti.....	42
5.4. Zašto je školama teško u potpunosti uključiti roditelje?.....	46

6. Programi uključivanja roditelja.....	47
6.1. Ključ uspješnoj roditeljskoj uključenosti – programi nakon škole.....	47
6.2. Afterschool programi kao posrednici između škola i roditelja.....	48
6.3. Uključenost roditelja u turskim programima ranog djetinjstva.....	51
II. Empirijsko istraživanje.....	52
1. Metodologija.....	52
2. Rezultati istraživanja i diskusija.....	56
III. Zaključak.....	77
IV. Sažetak.....	81
V. Summary.....	83
VI. Literatura.....	85
VII. Prilozi.....	90

I. Teorijski okvir

1. Uvod

Danas se suvremena obitelj suočava s mnogobrojnim izazovima i iskušenjima modernoga društva. Sve je prisutnija alijenizacija među članovima obitelji čemu značajno pridonose razvoj tehnologije i užurban način života. Zbog različitih uvjeta života i nejednakih startnih pozicija roditelja, oni nailaze na poteškoće u nadilaženju svih poteškoća koje roditeljstvo sa sobom nosi stoga se intenzivirala potreba za zbližavanjem obitelji te razvijanjem bliske suradnje roditelja i škole. Naime, roditeljstvo je veoma složena i slojevita životna uloga svakog pojedinca za koju ga nitko ne priprema, stoga je veoma važna uključenost roditelja u školski život djece jer ona povećava roditeljske vještine i informacije koje imaju o svojoj djeci što ih čini bolje opremljenima da pomognu svojoj djeci. Kako roditelji uspostavljaju odnose sa školskim osobljem tako saznaju važne informacije o školskim očekivanjima glede ponašanja i zadaće. Kada su roditelji uključeni u školovanje svog djeteta susreću se s ostalim roditeljima koji im pružaju informacije i uvid u školske politike i prakse kao i u izvannastavne aktivnosti. Roditelji uče od drugih roditelja strategije suočavanja s izazovima koje pred njih stavljaju društvo i njihova djeca. Suradnja roditelja i škole važna je za stvaranje povoljnih uvjeta u školi i obitelji za djetetov cjelokupni razvoj, a budući da roditelji imaju ključnu ulogu u djetetovom životu te je njihov odnos s djecom od neizmjerne važnosti za djetetov kvalitetan rast i razvoj cilj je ovog diplomskog rada prikazati dosadašnje teorijske i empirijske spoznaje i ukazati na važnost uključenosti roditelja u školski život djece ističući pritom mnogobrojne dobrobiti takvog angažmana roditelja za samo dijete.

Cilj je ovog diplomskog rada senzibilizirati obrazovne stručnjake, roditelje i širu javnost o važnosti uključivanja roditelja u školski život svoje djece. U prvom, teorijskom dijelu definirat ću roditeljsku uključenost, navesti oblike i prediktore uključenosti te što motivira roditelje da se uključe u školski život svoje djece. Nadalje, u radu će se razmotriti, na temelju prikaza rezultata istraživanja koja se navode, da li i na koji način roditeljska uključenost utječe na postinuču učenika. Ukazat će se i na važnost poticanja suradnje obitelji i škole te navesti primjeri programa uključivanja roditelja. Istraživački dio rada temeljit će se na ispitivanju mišljenja učenika viših razreda osnovne škole o uključenosti roditelja u njihov socijalni i školski život te dimenzija roditeljske uključenosti.

2. Roditeljska uključenost

2.1. Definicije i oblici roditeljske uključenosti

Roditeljska uključenost bila je definirana na različite načine u literaturi (Epstein, 1986; Fan, Chen, 2001 prema Green et al., 2007). Iako je uključenost kompleksan proces koji često nadilazi geografske granice istraživači su često okarakterizirali uključenost u okviru dva podtipa: uključenost kod kuće i u školi. Navedene kategorije su korisne jer su predstavnici relativno čestih, ali i različitih aktivnosti koje se očekuju od obitelji u mnogim velikim, urbanim javnim školskim sustavima.

Uključenost kod kuće obično se u literaturi definira kao interakcije koje se odvijaju između djeteta i roditelja izvan škole (Hoover-Dempsey, Sandler, 2005). Ta se roditeljska ponašanja uglavnom usredotočuju na ponašanje, stavove ili strategije pojedinog djeteta u učenju i uključuju roditeljske aktivnosti kao što su pomaganje pri domaćim zadaćama, ponavljanje za ispit i praćenje napretka djeteta. Aktivnosti uključenosti u školi općenito podrazumijevaju aktivnosti koje obično poduzimaju roditelji u školi i koje su uglavnom usmjerene na svako pojedino dijete, aktivnosti kao što su pohađanje roditeljskih sastanaka, promatranje djeteta u razredu i promatranje izvedbe djeteta u školskom klubu ili aktivnosti. Uključujuća ponašanja roditelja u školi također se mogu usmjeriti na školske probleme ili školske potrebe kao što je pohađanje otvorenih dana škole ili volontiranja kako bi se pomoglo na školskim izletima razreda.

Roditeljska uključenost kod kuće obuhvaća prakse povezane s djetetovim obrazovanjem koje se odvija izvan škole, uglavnom u njihovim domovima. Ove prakse bi mogle biti izravno povezane sa školskim radom uključujući pomaganje sa zadaćom, odgovaranje na djetetove akademske izbore i razgovor o akademskim pitanjima (Eccles and Harold, 1993 prema Kurtulmus, 2016). Uključenost u školi događa se kad roditelji zaista kontaktiraju s školom i sudjeluju u redovitim školskim sastancima, komuniciraju s učiteljima i administratorima, prisustvuju školskim događajima te volontiraju u školi (Herrold, O'Donnell, 2008 prema Kurtulmus, 2016).

Uključivanje roditelja u školu realizira se i u vidu sudjelovanja na roditeljskim sastancima, pohađanja programa koji uključuju učenike i uključivanja u volonterske aktivnosti dok se roditeljska uključenost u obrazovanje kod kuće reflektira kroz pružanje pomoći kod pisanja

domaće zadaće, raspravu o školskom radu djeteta i iskustvima u školi te strukturiranje aktivnosti kod kuće.

Roditeljska uključenost u školovanje djece mjerena je na različite načine uključujući prisustvovanje školskim događajima, čitanje kod kuće i pomaganje sa zadaćom (Grolnick et al., 1997), a postoji sve prisutniji konsenzus da se roditeljska uključenost ne može percipirati kao jedinstveni fenomen i da je potrebna široka i multidimenzionalna perspektiva koja uključuje emocionalne i osobne aspekte kao dodatak školskim aktivnostima.

Uzevši sve navedeno u obzir Grolnick i Slowiaczek (1994) definirali su roditeljsku uključenost kao posvećenost resursa djetetu od strane roditelja u okviru dane domene te opisali tri oblika uključenosti u školovanje djece: školska, kognitivno-intelektualna i osobna uključenost. Školska uključenost odnosi se na sudjelovanje u aktivnostima u školi (prisustvovanje roditeljskim sastancima i školskim aktivnostima kod kuće, pomaganje sa zadaćom, raspitivanja o školi). Kognitivno-intelektualna uključenost podrazumijeva izlaganje djeteta intelektualno stimulativnim aktivnostima kao što su odlazak u knjižnicu i razgovor o aktualnim događajima. Treća kategorija, osobna uključenost je upućenost u ono što se događa s djetetom u školi.

U studiji učenika 6-8 razreda Grolnick i Slowiaczek (1994) otkrili su da su tri dimenzije bile relativno neovisne i povezane s motivacijskim resursima djece (Grolnick, Ryan, Deci, 1991) i školskim performansom. Majke koje su bile visoko pozicionirane kad je riječ o ponašajnoj i kognitivnoj uključenosti imale su djecu koja su se osjećala kompetentnijima u školi i da imaju više kontrole nad školskim ishodima od djece majki koje su bile manje uključene. Ovi su motivacijski resursi također predviđali školske ocjene.

2.2.. Prediktori roditeljske uključenosti

Grolnick et al. (1997) u svojoj su studiji ispitali faktore koji predviđaju roditeljsku uključenost. Koristili su ekološku perspektivu u kojoj je akcija viđena kao situirana u svojim kontekstualnim i institucionalnim okruženjima. Na temelju ovoga pristupa postavili su hijerarhijski model specificirajući tri razine faktora: individualne, kontekstualne i institucionalne. Na individualnoj razini fokusirali su se na karakteristike roditelja i djeteta koje bi mogle utjecati na uključenost. Na višem nivou analize individualni faktori bi se mogli sagledati kao ponašanje unutar konteksta. U ovoj studiji obiteljske okolnosti viđene su kao one koje pružaju kontekst u kojem se događa roditeljska uključenost. Konačno, na još višem

nivou uzete su u obzir druge institucije koje surađuju s obitelji. U studiji je uzeta u obzir svaka od ovih razina i korišten je hijerarhijski model kako bi se pristupilo njihovim individualnim i interaktivnim doprinosima roditeljskoj uključenosti.

Grolnick et al. (1997) polazili su od pretpostavke da bi razina roditeljske uključenosti u školi mogla biti pod utjecajem kvalitete odnosa roditelj-dijete i karakteristikama svakog člana unutar tog dijadnog odnosa. Unutar ove kategorije misli i vjerovanja roditelja o njima samima kao roditeljima bila su jedan set takvih karakteristika jer roditelji se razlikuju kada je riječ o njihovim idejama o svojoj ulozi u učenju njihovog djeteta u toj mjeri da dok jedni mogu snažno vjerovati da roditelji imaju ulogu u poučavanju-učenje procesu i shodno tome skloniji su poduzeti uključujuće aktivnosti dok drugi smatraju da nemaju nikakav utjecaj na učenje svog djeteta. Nadalje, osobna učinkovitost mogla bi utjecati na ponašanje roditelja jer roditelji koji vjeruju da mogu učiniti razliku skloniji su biti uključeni. Drugi konstrukt odnosio se na karakteristike same djece. Nekoliko teoretičara istaknulo je ideju da djeca sama kreiraju vlastiti kontekst (Bell, 1968 prema Grolnick et al., 1997) i da roditelji koriste ponašanje svoje djece kao regulatore vlastitih akcija, krojeći vlastite roditeljske napore prema njima (Maccoby, Snow, Jacklin, 1984 prema Grolnick et al., 1997). Grolnick, Weiss, McKenzie i Wrightman (1996 prema Grolnick et al., 1997) primjerice pokazali su da roditelji koji su percipirali svoje adolescente kao problematičnije bili su manje uključeni s njima.

Nadalje, ponašanje roditelja ne može se promatrati izvan konteksta unutar kojeg roditelji i obitelj žive. Iz ekološke perspektive socijalni kontekst roditeljstva bit će ključni doprinositelj načinu na koji se resursi dodjeljuju djetetu. Iako do sada nijedna studija nije ispitala efekte sociokontekstualnih faktora na uključenost u školovanju, danas postoji mnogo dokaza da ekonomske poteškoće općenito potkopavaju roditeljstvo te Grolnick et al. (1997) predlažu da će unatoč demografskim mjerenjima roditeljsko iskustvo neadekvatnosti resursa vjerojatnije remetiti uključenost. Mnogo je dokaza da visoke razine stresa negativno utječu na karakteristike roditelja kao što su toplina i responsivnost. Stresni događaji mogu oduzeti vrijeme roditeljima uzurpirajući njihovu energiju i pažnju, čineći roditelje psihološki manje raspoloživima i svjesnima uključujućih aktivnosti. S druge strane, pokazalo se da je socijalna podrška pozitivno povezana s pružanjem obiteljskog okruženja punog ljubavi i brige (Crnic, Greenberg, Ragozin, Robinson, Basham, 1983 prema Grolnick et al., 1997). Takva bi podrška mogla roditeljima pružiti vrijeme da budu uključeni i pomoći im da mobiliziraju resurse kako bi se nosili sa stresom.

Jačina veze između obitelji i škola može također biti funkcija karakteristika institucije škole i njezinih predstavnika. Učitelji su primarni kontakti roditelja unutar škole i zato su te prakse u učionici potencijalni utjecaji na roditeljsku uključenost. Postoji široki raspon varijacija glede toga da li učitelji vjeruju da je uključivanje roditelja učinkovita strategija za unapređivanje obrazovanja djece. Neki učitelji vjeruju da su roditelji zainteresirani i voljni pomoći i da je vremenski učinkovito uključiti roditelje u obrazovanje njihove djece dok drugi osjećaju da će to biti izvor konflikata između roditelja i djeteta i da roditelji neće željeti ili neće biti sposobni izvršiti obaveze. No, prakse učitelja mogu utjecati na ponašanje roditelja. Kad učitelji roditeljsku uključenost učine dijelom svoje redovite učiteljske prakse roditelji su uključeni i osjećaju se pozitivnijima glede svojih sposobnosti da pomognu. Učenici čiji su učitelji više koristili prakse roditeljske uključenosti bili su pozitivniji prema školi i postizali veće napretke u čitanju od jeseni do proljeća od učenika učitelja koji su koristili manje ovih praksi (Epstein, 1991 prema Grolnick et al., 1997).

Iako su u studiji Grolnick et al. (1997) izneseni argumenti u korist važnosti roditeljskih, djetetovih, kontekstualnih (odnosi se na kontekst obitelji i okruženje u kojima se odvija njihov suživot i međusobni odnosi, financijske prilike, obiteljski status i sl.) i učioničkih utjecaja na roditeljsku uključenost također je slučaj da neki od ovih utjecaja mogu biti nejednako važni u svim obiteljima. Primjerice stres može biti posebno ograničavajući za jednoroditeljske obitelji nasuprot dvoroditeljskim. Stoga dvoroditeljski obiteljski status može spriječiti nepovoljne okolnosti da poremete roditeljsku uključenost. Spol je druga varijabla koja bi mogla djelovati kao moderator. U literaturi o uključivanju roditelja pronađeno je da su dječaci drugačije pogođeni majčinom zaposlenošću od djevojčica. Raspravljalo se o tome da majke vjeruju da su kćeri ranjivije od sinova i da pod stresom mogu izvući resurse od svojih sinova, ali ne i od kćeri za koje su vjerovala da im je potrebna veća pažnja i responsivnost. Ako je to istinito teške životne okolnosti mogle bi biti prediktivnije za roditeljsku uključenost majki sinova nego kćeri.

Svrha studije Grolnick et al. (1997) bila je ispitati višestruke faktore na nekoliko razina koji bi mogli utjecati na različite aspekte roditeljske uključenosti. Majke su bile u fokusu interesa jer su one većinom uključene u školovanje svoje djece (Grolnick, Slowiaczek, 1994) i vjerojatnije je da će one biti kanal u komunikaciji između škole i doma. Zbog toga što su one percipirane kao regulatori ponašanja u globalu autori su pretpostavili da bi stavovi roditelja mogli biti povezani sa sva tri oblika uključenosti: školskom, kognitivnom i osobnom. Predviđeno je da će poteškoće učenika biti najviše povezane s kognitivnom i osobnom

uključenošću uzevši u obzir da ovi oblici uključenosti podrazumijevaju većinu interakcija s djetetom. Autori su očekivali da će kontekstualne varijable poput stresa, podrške i obiteljskih resursa najviše utjecati na uključenost u školi jer školska uključenost zahtijeva većinu vremena i ostale fizičke i financijske resurse poput auta, babysittinga i sl. i najmanje je fleksibilna uzevši u obzir da aktivnosti moraju biti planirane tijekom školskih sati. Očekivano je također da će kontekstualne varijable imati svoj najveći utjecaj na majke u jednoroditeljskim obiteljima i majke sinova. Očekivalo se da će stavovi učitelja i njihove prakse najviše utjecati na školsku uključenost. Od dodatnog je interesa bilo koliko učioničke prakse mogu moderirati učinke drugih kategorija. Na primjer, kontrolirajući prakse u učionicama roditelji koji žive u težim kontekstima mogu pokazati nisku uključenost. No, ako je roditeljevo dijete u učionici učitelja koji misli da je roditeljska uključenost važna i koji aktivno uključuje roditelje učinak takvog konteksta može biti ublažen.

U studiji je sudjelovalo 209 majki (61 % bijelaca, 11% hispanoamerikanaca, 4% afroamerikanaca i 4% ostalih manjina) trećaša, četvrtaša i petaša iz 4 gradske škole na sjeveroistoku te 209 djece (111 djevojčica i 98 dječaka) i njihovih 28 učitelja. Faktori sa svih razina predviđali su uključenost roditelja. No, kao što je bilo očekivano učinci prediktora ovisili su o obliku ispitivane uključenosti.

Do danas literatura o prediktorima uključenosti istaknula je važnost demografskih faktora. Međutim, čak ni te studije nisu gledale samo jedinstvene efekte različitih demografski varijabli niti se bavili učincima demografije na različite oblike uključenosti. Kao što je otkriveno u drugim studijama obiteljski socioekonomski status bio je snažan prediktor uključenosti. Osobito školske i kognitivne uključenosti, ali iako uzevši u obzir druge faktore osobna uključenost nije bila povezana s socioekonomskim statusom što sugerira da se učinkovitiji oblici uključenosti mogu učiniti jednako važnima na svim roditeljskim strukovnim i obrazovnim razinama. Također s obzirom na demografiju iako su majke iz samohranih obitelji bile manje uključene u sve tri dimenzije od onih u dvoroditeljskim obiteljima samo je školska uključenost bila niža kad je socioekonomski status održavan konstantnim. Grolnick et al. (1997) pretpostavili su da bi uključenost u školi mogla biti najteža majkama iz samohranih obitelji i da bi bilo korisnije razmisliti o usmjeravanju na druge oblike uključenosti koje ne zahtijevaju raspoloživost tijekom dana.

Započinjući s individualnom razinom modela očekivano je pronađeno da su karakteristike djeteta i roditelja snažno povezane s kognitivnom uključenošću, a u manjoj mjeri s osobnom

uključenošću kada su uzeti u obzir zajedno i drugi faktori. Zato je najjači efekt individualnih karakteristika bio u roditeljskoj izloženosti kognitivno stimulirajućim aktivnostima. Prema autorima roditelji koji vide svoju djecu kao tešku mogu percipirati odbojnim rad sa svojom djecom i povući se iz takvih interakcija. Razmatrajući ovo otkriće autori su predložili da su možda roditeljima potrebne strategije koje će im pomoći u radu sa svojom djecom ako su naponi za povećanjem uključenosti roditelja usmjereni upravo na povećanje roditeljske uključenosti kod kuće. Očekivano kada roditelji percipiraju sebe učinkovitima i kada vide svoju ulogu kao onu učitelja vjerojatnije će se uključiti u ove stimulirajuće aktivnosti.

Pretpostavka da će težak kontekst i manjak socijalne podrške potkopati školsku uključenost pokazala se indikativnom kod majki dječaka. Kao mogući uzrok tome navodi se da majke mogu percipirati dječake i djevojčice različitim kada je riječ o njihovoj potrebi za podrškom. Kada su okolnosti života teške majke mogu povlačiti resurse od dječaka budući da su oni viđeni kao relativno neovisni. No, roditelji djevojčica mogu biti manje skloni to učiniti unatoč teretu koji to može staviti na njih. Pokazalo se i da su demografski faktori (dob djeteta, obrazovanje majke) bili prediktivniji za uključenost roditelja dječaka u odnosu na onu roditelja djevojčica.

Jedno nepredviđeno otkriće bila je izravna povezanost teškog konteksta i majčine osobne uključenosti. Grolnick et al. (1997) nagađali su da će život u teškom kontekstu otežati roditeljima da sudjeluju u suptilnostima svega onoga što se u školi događa, a potvrdili su pretpostavku da su karakteristike učitelja povezane s uključenošću u školi. Ponovno su ova otkrića bila moderirana spolom. U ovom slučaju efekt je bio značajan za majke djevojčica, a ne dječaka. Pretpostavljalo se da su djevojčice povezanije sa svojim učiteljima i da se ponašaju kao snažniji posrednici koji prenose kući poruke učitelja, ali moglo bi se diskutirati o tome da li onda možda roditelji više paze na svoje kćeri provjeravajući s učiteljima kakvo je stanje u školi i slijede konzistentnije prijedloge učitelja. Grolnick et al. (1997) ističu da je kod interpretacije ovih otkrića potrebno imati na umu da se roditeljska uključenost nije razlikovala između roditelja dječaka i djevojčica. Autore je zanimalo i da li bi prakse u učionici mogle moderirati učinke prediktorskih varijabli na uključenost što je bio slučaj, ali koji se očitovao na drugačiji način. Njihovi podaci su pokazali da prakse učitelja imaju najsnažniji učinak kada su drugi faktori (kontekst, stavovi i sl.) optimalni. Primjerice roditelji koji vide sebe kao učitelje i osjećaju se učinkovitima aktivniji su korisnici uključenosti dok su oni koji sebe ne vide na ovaj način ili žive u teškom kontekstu manje pogođeni stavovima i ponašanjima učitelja.

Navedeno ima smisla na način da roditelji koji su ekstremno stresni ili čije se vrijednosti i stavovi sudaraju s onima učitelja neće primiti učiteljevu poruku niti ako ih on ili ona nastoje uključiti. Autori su pretpostavili na temelju ovih otkrića da su prijekopotrebne intervencije koje nadilaze tradicionalne aktivnosti koje se odvijaju u učionici kako bi se uspješno doseći sve obitelji. Iako pokušaji učitelja da uključe roditelje mogu uspjeti (osobito kod roditelja djevojčica) ovi pokušaji možda neće doprijeti do onih kojima je to najpotrebnije. Po završetku studije zaključeno je da su potrebni višestruki faktori na nekoliko razina kako bi se objasnila roditeljska uključenost te da su ovi faktori varirali kod različitih oblika uključenosti te se istaknula mogućnost da se prikupljeni rezultati iskoriste u razvoju intervencija koje bi osigurale roditeljsku uključenost u svim obiteljima.

Dakle, provedena je studija kako bi se ispitali prediktori uključenosti roditelja u školovanje svoje djece. Tri seta faktora identificirana su: karakteristike roditelja i djeteta, obiteljski kontekst i učiteljeva ponašanja i stavovi. Raznolik uzorak od 209 majki, njihove djece koja pohađaju razrede od trećeg do petog razreda i 28 učitelja sudjelovao je u istraživanju. Roditelji, učitelji i djeca naveli su 3 tipa uključenosti: školska, kognitivna i osobna uključenost. Majke koje su se osjećale učinkovitima, koje su svoju ulogu doživljavale kao ulogu učitelja i koje su percipirale svoju djecu kao manje problematičnu bile su uključnije u kognitivne aktivnosti. Težak kontekst, socijalna podrška, stavovi i prakse učitelja bili su povezani sa školskom i osobnom uključenosti iako su neke od ovih poveznica bile moderirane spolom i kontekstualnim faktorima koji su utjecali na uključenost majki dječaka i učioničkim faktorima koji su utjecali na uključenost majki djevojčica.

Pokazalo se da je roditeljska uključenost u školovanje njihove djece povezana sa školskim uspjehom djece i s pozitivnim učincima roditeljske uključenosti, ali Grolnick et al. (1997) ističu da imaju malo podataka o faktorima koji određuju koliko će roditelji biti uključeni te da bi razumijevanje tih faktora trebalo pomoći u razvoju intervencija koje će povećati roditeljsku uključenost u svim obiteljima. Također autori stavljaju naglasak na činjenicu da su do danas u fokusu većine istraživačkih radova prediktori roditeljske uključenosti bili demografski faktori koji kazuju na to da su primjerice samohrani roditelji, niskih prihoda i niže obrazovanosti manje uključeni od obrazovanih roditelja s većim приходima koji su vjenčani. No, malo je dostupnih informacija kako bi se objasnilo kako takvi faktori utječu na uključenost. Nadalje, autori svoju studiju zaključuju konstatacijom da većina studija koja se bavila ovom tematikom upotrijebila je uske, jednodimenzionalne mjere roditeljske uključenosti koje ne uzimaju u obzir različite načine na koje roditelji mogu biti uključeni. Međutim, velik je doprinos

Grolnick et al. (1997) korpusu literature koja se bavi ovom tematikom koristeći višerazinski model unutar i izvanobiteljskih faktora koji bi mogli utjecati na višestruke faktore roditeljske uključenosti.

2.3. Dimenzije roditeljske uključenosti u školovanje djece

Prema Kurtulmus (2016) široko je prihvaćena važnost roditeljske uključenosti u akademski i socijalni razvoj djece te je prepoznata ključnost prvih godina života djece za njihov kasniji školski uspjeh. Dok se većina istraživača fokusirala na poboljšanje i podupiranje roditeljske uključenosti u obrazovna okruženja svrha studije koju je provela Kurtulmus (2016) bila je analizirati dimenzije roditeljske uključenosti u obrazovanju djece u ranom djetinjstvu. Pokazalo se da roditelji imaju tendenciju prisustvovati roditeljskim sastancima u školi i da je uključenost roditelja bila umjerena kad je riječ o učenju djece u školi. Roditelji su iskazali nisku uključenost kad je riječ o sudjelovanju u učioničkim aktivnostima sa svojom djecom i u njihovom ohrabivanju. Nadalje, pokazalo se da roditelji imaju potrebu za podrškom u preusmjeravanju aktivnosti djece i pohađanju učioničkih aktivnosti s njima.

Roditeljska uključenost prihvaćena je kao važan element obrazovanja u ranom djetinjstvu, a studije vezane za roditeljsku uključenost ne samo da su dokazale njezin pozitivan efekt na dječji razvoj, već i specifične poveznice između struktura uključenosti i djetetovog akademskog postignuća i socioemocionalnih ishoda (Fan, Chen, 2001).

Roditeljska uključenost objašnjena je kao roditeljsko sudjelovanje u obrazovnim procesima svoje djece (Jeynes, 2013), a istraživanja utemeljena na dokazima predlažu tri dimenzije obiteljske uključenosti u promoviranju zdravih ishoda: roditeljstvo, kuća-škola odnos i odgovornost za ishode učenja (McWayne, Owsianik, 2004).

Roditeljstvo je dimenzija roditeljske uključenosti koja podrazumijeva stavove, vrijednosti i prakse roditelja u odgajanju mlade djece. Njegujući, topao i responsivan odnos roditelj-dijete u aktivnostima usmjerenim na dijete povezan je s pozitivnim ishodima učenja u ranom djetinjstvu. Igra je također važna za djetetov socioemocionalni razvoj. Djeca koja se često igraju kod kuće i čiji roditelji pridaju važnost igri u njihovom razvoju vjerojatnije će demonstrirati prosocijalna i nezavisna ponašanja u učionici (Fantuzzo, McWayne, 2002). Roditeljsko sudjelovanje sa svojom djecom u umjetničkim aktivnostima i aktivnostima izrađivanja ima utjecaj na razvoj dječje pismenosti (Nord et al., 1999 prema Kurtulmus, 2016).

Odnos dom-škola odnosi se na formalne i neformalne veze između roditelja i obrazovnih okruženja njihove mlade djece. Participacija u predškolskim aktivnostima i redovita komunikacija između roditelja i učitelja utječe na rane dječje ishode (Marcon, 1999 prema Kurtulmus, 2016). Roditeljske sudjelujuće prakse mogu uključivati prisustvovanje roditeljskim sastancima, sudjelovanje u proširenim posjetima razredu i pomaganje u učioničkim aktivnostima. Učestalost kontakata između roditelja i učitelja u ovim aktivnostima utječe na dječji predškolski performans. Roditelji koji održavaju izravne i redovite kontakte s ranim obrazovnim okruženjem i doživljavaju manje prepreka uključivanju imaju djecu koja demonstriraju pozitivan odnos prema vršnjacima, odraslima i učenju (McWayne et al., 2004).

Odgovornost za ishode učenja odnosi se na aspekt roditeljstva koji uključuje pozicioniranje naglaska na obrazovne aktivnosti koje potiču školski uspjeh. Tijekom ranih dječjih godina ishodi učenja ponajviše su fokusirani na to kako roditelji podupiru djetetov jezik i pismenost. Čitanje s djecom jedna je od najpreporučljivijih aktivnosti za roditelje tijekom ranih godina. Djeca čiji roditelji im čitaju kod kuće prepoznaju slova abecede i pišu svoja imena ranije od druge djece (Nord et al., 1999 prema Kurtulmus, 2016). Istraživanja su također pokazala da majke koje koriste kompleksnije rečenice i širok raspon različitih riječi u svojoj svakodnevnoj konverzaciji imaju djecu koja imaju bogatiji ekspresivni jezik i više rezultate u vrtiću na zadacima povezanim s pismošću (Britto and Brooks-Gunn, 2001 prema Kurtulmus, 2016) dok djeca roditelja koji naglašavaju rješavanje problema i interes za učenjem razviju dugoročni individualni interes i sposobnost rješavanja zadataka duže vrijeme (Fantuzzo et al., 2004).

Svrha jednog od obrazovnih programa ranog djetinjstva je izgradnja odnosa s roditeljima s ciljem razvoja podjednako dobrobitnih obrazovnih okruženja za djecu kod kuće i u školi (NRC, 2001 prema Kurtulmus, 2016) budući da odnosi obitelji i škole podrazumijevaju formalne i neformalne veze između obitelji i obrazovnog okruženja, a prema Epstein (2001 prema Kurtulmus, 2016) više razine roditeljske uključenosti u obrazovna iskustva njihove djece povezane su s višim postignućima djece u čitanju i pisanju. Osim toga više razine roditeljske uključenosti u školskim aktivnostima i interakciji s učiteljima povezane su s boljim postignućem u matematici i čitanju (Griffith, 1996 prema Kurtulmus, 2016). Jasno je da je roditeljska uključenost ključan faktor za akademsko postignuće i relativnu osobnu kompetenciju djeteta te su zbog njezine važnosti za dječji razvoj istraživanja roditeljske uključenosti usmjerena na odnos između razina roditeljskog ponašanja i djetetovih ishoda.

Studije Temel, 2001 i Parker et al., 1999 (prema Kurtulmus, 2016) pokazale su i da su sami roditelji i učitelji zabrinuti zbog manjka roditeljske uključenosti.

Fantuzzo, McWayne, Perry (2004) istraživali su odnose između višestrukih dimenzija uključenosti roditelja u ranom obrazovanju djece i ishoda u učionici. Sudionici su uključivali 144 urbane djece. Roditeljski izvještaji o uključenosti obitelji prikupljeni su krajem jeseni pomoću višedimenzionalne procjene. Istraživane su veze između dimenzija sudjelovanja roditelja i na kraju godine učinak pristupa na učenje, probleme u ponašanju i receptivni vokabular. Rezultati su pokazali da je uključenost roditelja najjači prediktor djetetovih ishoda. Ta je dimenzija značajno povezana s motivacijom djece da uče, s pažnjom, ustrajnosti u rješavanju zadataka, receptivnim vokabularnim vještinama i problemima ponašanja. Dimenzija uključenosti u školu bila je značajno povezana s problemima s ponašanjem u učionici kad je u kombinaciji s utjecajem uključenosti roditelja kod kuće.

Studija Fantuzzo, McWayne, Perry (2004) pokazala je da su dimenzije sudjelovanja roditelja različito povezane s učenjem učenika i rezultatima prilagodbe ponašanja u učionici za uzorak pretežno afroameričke, urbane djece. Aktivnosti uključivanja kod kuće kao što su čitanje djetetu, pružanje mjesta za obrazovne aktivnosti i ispitivanje djeteta o školi pokazale su se naj snažnije povezanim s kasnijim školskim kompetencijama. Ove su aktivnosti bile povezane s dječjim pristupima učenju, osobito s motivacijom i pozornosti te se utvrdilo da su pozitivno povezane s receptivnim vokabularom. Nadalje, veće razine uključenosti kod kuće bile su povezane sa znatno nižim razinama problema u ponašanju u učionici.

3. Uključivanje roditelja u školski život djece

3.1. Odluke roditelja da se uključe u obrazovanje svoje djece

Model procesa uključivanja roditelja Hoover-Dempsey, Sandler (1995, prema Hoover-Dempsey, 1997) sugerira da se odluke i izbori roditelja da se uključe temelje na nekoliko konstrukata proizašlih iz njihovih vlastitih ideja i iskustava, kao i na drugim konstruktima koji proizlaze iz zahtjeva i prilika iz okruženja (). Na prvoj razini model sugerira da je većina roditeljskih odluka da se uključe u obrazovanje djece funkcija tri konstrukta: (a) kako roditelji definiraju svoju ulogu u životu djeteta, (b) osjećaja učinkovitosti roditelja za pomaganje djetetu da uspije u školi, i (c) pozivnica, zahtjeva i mogućnosti za uključivanje roditelja od strane djeteta i škole.

Razmatranje nedavnih istraživanja u svakom od ova tri područja sugerira da se ti konstrukti sastoje od specifičnih skupina vjerovanja, iskustava i ponašanja koji služe za pozicioniranje roditelja na temelju njihovog odgovora na pitanje: Da li bih trebao i hoću li se uključiti u obrazovanje svog djeteta? Model sugerira da se jedan od glavnih doprinositelja pozitivnim odlukama roditelja o uključivanju u obrazovanje djece može naći u njihovoj konstrukciji vlastite roditeljske uloge. Ukratko, što roditelji vjeruju da roditelji trebaju činiti u odnosu na obrazovanje i obrazovni napredak svoje djece? Hoover-Dempsey (1997) navode da ispitivanje psiholoških i obrazovnih istraživanja sugerira da je roditeljska vizija roditeljske uloge vjerojatno pod utjecajem općih načela koja vode njihovu definiciju roditeljske uloge, njihova uvjerenja o razvoju i odgoju djeteta te njihova uvjerenja o odgovarajućoj roditeljskoj podršci u obrazovanju djece. Općenito, vizija roditeljske uloge važna je za proces uključivanja roditelja zato što uspostavlja osnovni raspon aktivnosti koje roditelji smatraju važnim, nužnim i dopuštenim u postupanjima s djecom i u ime svoje djece.

Sve u svemu, teorijski i empirijski rad u ova tri područja sugerira da roditelji razvijaju uvjerenja i razumijevanja o zahtjevima i očekivanjima od roditeljske uloge na temelju njihovog članstva i sudjelovanja u različitim skupinama koje se odnose na odgoj djece (npr. obitelj, škole, crkve, šira kultura). Nadalje, aktivnosti roditelja vezane uz njihovu djecu, uključujući njihove odluke o uključivanju u obrazovanje svoje djece, bit će pod utjecajem njihove konstrukcije roditeljske uloge i dinamičnih procesa koji ih uključuju u suočavanje s komplementarnim (ili konkurentskim) očekivanjima od roditeljske uloge koja zastupaju različite skupine u kojima imaju članstvo. Roditeljske ideje o razvoju i odgoju djece te odgovarajućim ulogama u pružanju podrške u obrazovanju djece kod kuće čini se da predstavljaju važne specifične komponente konstrukcije roditeljske uloge koja ima važnu zadaću u odlukama roditelja o uključivanju u obrazovanje svoje djece.

Vezano za osjećaj samoučinkovitosti roditelja da pomognu svojoj djeci da uspiju u školi teorija učinkovitosti nudi konkretne prijedloge. Na primjer, sugerira da će roditelji s višim osjećajem učinkovitosti za pomaganje djetetu da uspije biti skloniji vidjeti sebe kao sposobnima u tom području. Stoga će vjerojatnije vjerovati da će njihova uključenost rezultirati pozitivnim ishodom za njihovu djecu. Skloniji će biti vjerovati u vlastitu sposobnost da prevladaju izazove koji bi mogli nastati tijekom procesa i da se mogu uspješno nositi s bilo kakvim problemima koji mogu nastati. Oni će također ustrajati kada se suoče s poteškoćama vezanim za njihov uspješni angažman ili s poteškoćama njihove djece u ispunjavanju zahtjeva škole. S druge strane, roditelji koji imaju nisku učinkovitost u ovoj

domeni vjerojatno će izbjeći sudjelovanje zbog straha od suočavanja s vlastitim percipiranim nedostacima ili zbog vlastitih pretpostavki da uključivanje neće imati pozitivne ishode za njih ili njihovu djecu.

Općenito, osjećaj učinkovitosti za pomaganje djeci da uspiju u školi čini se povezanim s odlukama roditelja o uključivanju jer omogućuje roditeljima da pretpostave da će njihove aktivnosti uključivanja pozitivno utjecati na učenje djece i školsku izvedbu. Roditelji koji imaju takva pozitivna uvjerenja o učinkovitosti vjerojatnije će od svojih kolega s niskom efikasnošću pretpostaviti da su vrijeme i napor koji izdvajaju za sudjelovanje dobro utrošeni zbog pozitivnih rezultata koje će djeca vjerojatno stvoriti. Također će vjerojatnije pretpostaviti da će oni, ako se susretnu s novim zahtjevima ili poteškoćama tijekom aktivnosti uključivanja biti sposobni kroz nastojanja, vještine i druge resurse kojima mogu pristupiti svladati te poteškoće iz razloga što osjećaj učinkovitosti za pomaganje djeci u školi u osnovi predisponira roditelja da odabere (ili ne izabere u slučaju slabe učinkovitosti) aktivnu uključujuću ulogu u djetetovom obrazovanju. Predispozicija je utemeljena na roditeljskom uvjerenju da će osobne akcije vezane uz školovanje djeteta biti učinkovite u poboljšanju školskih ishoda. Na temelju ovog uvjerenja o mogućim ishodima osobnog angažmana, roditelji koji imaju pozitivan osjećaj učinkovitosti za pomaganje djeci da uspiju u školi vjerojatno će odabrati uključenost.

Model također sugerira da se treći glavni konstrukt koji utječe na odluke o sudjelovanju roditelja sastoji od mogućnosti, poziva i zahtjeva za sudjelovanjem. Temeljno pitanje koje se ispituje s obzirom na ovaj konstrukt je: Da li roditelji doživljavaju da dijete i škola žele da budu uključeni? Učinkoviti pozivi i zahtjevi mogu doći i od djece i od njihovih škola. Djeca mogu imati više emocionalan utjecaj nad roditeljskim odlukama zbog uključenih osobnih odnosa, ali čini se da su pozivajuća školska okruženja jednako utjecajna zbog autoriteta i moći škole u životima djece. Na ovoj razini, pozivnice, prilike i zahtjevi mogu se sastojati od djetetove otvorene afirmacije važnosti roditeljskog odobrenja i sudjelovanja, školske klime koja je pozivajuća i ponašanja nastavnika koja pružaju dobrodošlicu.

Vrijednost višestrukih pozivnica, prilika i zahtjeva od strane djece i njihove škole leži u proaktivnoj potražnji koju stvaraju za uključivanje roditelja i osjećaja dobrodošlice kojeg emitiraju. U kojoj mjeri roditelji vjeruju da su pozvani aktivno sudjelovati u obrazovnom procesu, imat će značajan utjecaj na njihove odluke o uključivanju. Ovaj utjecaj može biti osobito važan ako roditeljska konstrukcija njihove uloge ili osjećaj učinkovitosti za

pomaganje djeci u školi ne potiče uključivanje. Značajni dokazi o učiteljskim praksama koje podupiru uključivanje roditelja i o osjetljivosti roditelja na stavove učitelja o njihovoj uključenosti naglašavaju važnost školskih poziva i mogućnosti za pozitivne roditeljske odluke o uključivanju.

Prema ovom modelu roditelji se uključe u obrazovanje svoje djece jer su razvili konstrukciju roditeljske uloge koja uključuje uključenost, jer imaju pozitivan osjećaj učinkovitosti za pomaganje djeci da uspiju u školi i zato što oni opažaju mogućnosti i pozivnice za sudjelovanje od strane svoje djece i njihovih škola (Hoover-Dempsey, 1997). Nadalje, ovaj model sugerira da roditelji nakon donošenja odluke da se uključe, odabiru specifične aktivnosti uključivanja. Ti specifični odabiri oblikovani su trima glavnim konstruktima koja djeluju na drugoj razini procesa: (a) percepcija roditelja o vlastitim vještinama, interesima i sposobnostima; (b) iskustvo roditelja o drugim zahtjevima za njihovim vremenom i energijom; i (c) iskustvo roditelja o specifičnim pozivima na sudjelovanje od djece, nastavnika i škola. Model ukazuje na to da uključivanje roditelja utječe na obrazovne rezultate djece kroz modeliranje, pojačavanje i podučavanje, posredovane konstrukcijama kao što su razvojna prikladnost roditeljskih strategija i prikladnost između akcija roditelja i očekivanja škole. Postupak uključivanja nalazi svoj kraj u ovom modelu u svom utjecaju na obrazovne ishode djece, osobito na djetetovo znanje, vještine i osobni osjećaj učinkovitosti za uspjeh u školi.

3.2. Karakteristike obitelji i škole

Odnos roditelji-škola ne događa se u izolaciji, već u zajednici i kulturalnim kontekstima. Jedan od najvećih izazova s kojima se škole danas susreću je povećanje različitosti između učenika (Lichter, 1996 prema Hill, Taylor, 2004).

U globalu, vjerojatnije je da će se roditelji višeg socioekonomskog statusa više uključivati u školovanje djece od roditelja nižeg socioekonomskog statusa. Viši stupanj obrazovanja roditelja pozitivno je povezan s njihovom većom tendencijom da zagovaraju uključivanje svoje djece u vrsne tečajeve i da aktivno upravljaju djetetovim obrazovanjem (Baker & Stevenson, 1986 prema Hill, Taylor, 2004). S druge strane roditelji nižeg socioekonomskog statusa suočavaju se s više prepreka k uključivanju poput nefleksibilnog radnog vremena, nedostatka resursa, problema prijevoza i stresa zbog stanovanja u nepovoljnom susjedstvu. Na kraju zato što roditelji u socioekonomski niže pozicioniranim obiteljima često imaju niže obrazovanje i potencijalno imaju negativna iskustva sa školom, često se osjećaju loše

opremljenima kako bi dovodili u pitanje učitelje ili školu (Lareau, 1996 prema Hill, Taylor, 2004).

Također Epstein, Dauber (1991 prema Hill, Taylor, 2004) navode da je često manje vjerojatno da učitelji koji se kulturološki razlikuju od svojih učenika dobro poznaju učenike i roditelje od učitelja koji dolaze iz sličnih kulturoloških krugova. Vjerojatnije je i da će učitelji koji se kulturološki razlikuju od svojih učenika vjerovati da su učenici i njihovi roditelji nezaintersirani ili neuključeni u školovanje.

Studija Hill, Craft (2003) pokazala je da su učitelji vjerovali da roditelji koji su volontirali u školi više vrednuju obrazovanje od drugih roditelja i ovo je vjerovanje o roditeljskim vrijednostima posljedično povezano s vrednovanjem učeničkih akademskih vještina i postignuća od strane učitelja.

Međutim, čini se da uključenost roditelja u školski život djece funkcionira drugačije ili služi drugačijim svrhama u različitim etničkim i kulturalnim grupama. Primjerice afroamerički roditelji često su više uključeni u aktivnosti povezane sa školom kod kuće nego u školi dok su euroamerički roditelji češće uključeni u samom školskom okruženju nego kod kuće (Eccles & Harold, 1996 prema Hill, Taylor, 2004). Osim demografskih faktora, psihološko stanje roditelja utječe na uključenost roditelja u školski život djece. Depresija ili anksioznost predstavljaju prepreke uključivanju u školovanje. Studije dosljedno pokazuju da su majke koje su depresivne manje uključene od nedeprisivnih kad je riječ o pripremanju mlađe djece za školu te pokazuju niže razine uključivanja tijekom ranih godina školovanja. Samopercepcija također utječe na uključenost roditelja u školski život djece. Negativni osjećaji o njima samima mogu spriječiti roditelje od povezivanja s djetetovom školom. Povjerenje roditelja u vlastite intelektualne sposobnosti najistaknutiji je prediktor njihove uključenosti (Eccles & Harold, 1996 prema Hill, Taylor, 2004). Faktor koji može biti od važnosti u ovom slučaju je i iskustvo siromaštva. Siromaštvo proizvodi direktne utjecaje na mentalno zdravlje roditelja i samopercepciju kroz povećani stres kao rezultat muke i borbe da prežive mjesec. Siromaštvo također indirektno utječe na rana dječja školska postignuća jer su njegovi štetni učinci na roditelje povezani s nižom uključenošću roditelja u školski život djece.

Osobna iskustva roditelja kao učenika oblikuju i utječu na njihovu uključenost u djetetovo školovanje. Kako roditelj priprema dijete za školu vrlo je vjerojatno da se reaktiviraju uspomene roditelja o njihovim iskustvima i one mogu utjecati na to kako roditelji

interpretiraju i usmjeravaju djetetovo školsko iskustvo (Taylor, Clayton, Rowley, 2004). Uspomene podržavajućih školskih iskustava će vjerojatnije povećati roditeljsku uključenost i ugodnost prilikom surađivanja s djetetovom školom.

No, kao dodatak karakteristikama roditelja i obitelji školski kontekst i obrazovne politike utječu na uključenost roditelja. Poticaj učitelja na uključivanje povezan je s većom kompetencijom roditelja u interakcijama sa svojom djecom i s više uključenosti roditelja u akademske aktivnosti kod kuće (Epstein & Dauber, 1991, prema Hill, Taylor, 2004).

Pianta, Cox, Taylor, Early (1999 prema Hill, Taylor, 2004) ističu da je prisutna veća prepoznatljivost važnosti promoviranja školske spremnosti za djecu. „Spreme škole“ obraćaju se obiteljima gradeći odnose između obitelji i školskog okruženja prije prvog dana škole. Uspjeh učitelja i napora škole da potaknu uključenost roditelja u školski život djece sugerira da roditelji žele i da će odgovoriti na zahtjev da pomognu svojoj djeci. Primjerice, LaParo, Kraft-Sayre, Pianta (2003 prema Hill, Taylor, 2004) pronašli su da je velika većina obitelji bila voljna sudjelovati u aktivnostima vezanim za prijelaz djece iz vrtića u školu, a koje su bile organizirane na inicijativu škola.

Hill (2001) navodi da su najznačajniji napretci u istraživanju o uključenosti roditelja u školski život djece proizašli iz prepoznavanja činjenice da je kontekst važan i da postoje višestruke dimenzije uključenosti roditelja u školski život djece. Bilo da se uključenost roditelja u školski život djece događa zbog toga što dijete ima problema u školi ili zbog postojećeg pozitivnog dijaloga između roditelja i škole ona utječe na to kako njihova uključenost utječe na djetetova akademska postignuća. Na primjer, i roditelj koji volontira u učionici kako bi više saznao o učiteljevim očekivanjima od učenika i roditelj koji volontira u učionici kako bi nadzirao učiteljevo ponašanje prema djetetu uključeni su u školu, ali vjerojatnije je da će samo ovaj drugi roditelj svojim ponašanjem proizvesti nepovjerenje koje bi moglo utjecati na djetetov stav prema školi i učitelju.

Uključenost roditelja u školski život djece ne reflektira samo jedan set aktivnosti, već različite aktivnosti kao što su volontiranje u učionici, komuniciranje s učiteljem, sudjelovanje u akademskim aktivnostima kod kuće, isticanje pozitivne vrijednosti obrazovanja i sudjelovanje u odnosu roditelj-učitelj te su sve objedinjene u pojam uključenost roditelja u školski život djece i svaka je aktivnost povezana sa školskim učinkom (Hill, Craft, 2003).

Provedene studije, a koje su se bavile ovom tematikom snažno ističu i podržavaju potencijalne dobrobiti obrazovnih politika i programa koji nastoje povećati uključenost roditelja u školski život djece tijekom školskih godina i čak i prije nego što djeca krenu u školu. Većina roditelja želi informacije o tome kako najbolje pružiti podršku djetetovom obrazovanju, ali učitelji imaju malo vremena ili resursa koje bi mogli posvetiti promoviranju uključenosti roditelja u školski život djece, a do nekih je roditelja jednostavno teško doprijeti. Posljedično, djeca koja bi imala najveću korist od uključenosti roditelja su ona koja imaju najmanje šanse da ju dobiju osim ako se ne uloži poseban napor. U usporedbi s roditeljima koji imaju bolje uvjete za život, roditelji u osiromašenim zajednicama često trebaju puno više informacija o tome kako potaknuti želju za postignućem kod svoje djece, prevladavaju više vlastitih negativnih školskih iskustava i imaju manji socijalni kapital stoga je razumijevanje prepreka i resursa svake zajednice važno za uspostavljanje i održavanje učinkovitih suradnji između obitelji i škola.

3.3. Roditeljska uključenost u pisanje zadaće

Hoover-Dempsey et al. (2001) navode da je roditeljski angažman u obrazovanju tijekom posljednjih desetljeća dobio veliku pozornost, budući da su različiti napori za unapređenje škole učinjeni kako bi se poboljšalo učenje učenika. No, iako pažljivi pri sugeriranju da je angažman roditelja dodatak obrazovnim programima mnogi istraživači su izvijestili da je uključivanje roditelja, a shodno tome i uključivanje u učničke domaće zadaće, povezano s postignućem učenika i osobnim atributima koji pridonose postignuću kao što su samoregulacija i percepcija akademske kompetencije (Grolnick & Slowiaczek, 1994) stoga su se Hoover-Dempsey et al. (2001) usredotočili na istraživanje motivacije roditelja za uključenost u domaće zadaće, sadržaja njihovog angažmana, na mehanizme kroz koje izgleda da njihova uključenost utječe na ishode učenika i na istraživanje posljedica njihova uključivanja.

Roditelji se, čini se, uključuju u pisanje domaćih zadaća svoje djece zbog tri glavna razloga: oni vjeruju da bi trebali biti uključeni, vjeruju da će njihovo sudjelovanje imati pozitivan efekt i oni percipiraju pozive na uključivanje (Hoover-Dempsey, Sandler, 1997).

Nalazi da roditelji često nastavljaju sudjelovati u domaćim zadaćama djece unatoč zabrinutosti o osobnim ograničenjima ili poteškoćama u učenju djece naglašavaju moć konstrukcije roditeljske uloge kao motivatora uključivanja (Anesko, Shoiock, Ramirez i

Levine, 1987. Bryan, Nelson & Mathur, 1995. Chen & Stevenson, 1989; Al., 1994. Levin et al., 1997 prema Hoover-Dempsey et al. 2001).

Roditelji se uključe u domaću zadaću svoje djece jer vjeruju da će njihova aktivnost imati pozitivan učinak za dijete (Hoover-Dempsey, Sandler, 1997). Teorija samoučinkovitosti sugerira da su roditeljski bihevioralni izbori djelomično vođeni ishodima koje očekuju da slijede njihove postupke, a što je snažnija percepcija samoučinkovitosti za određeni zadatak to su veći ciljevi koji će vjerojatno biti postavljeni i veća je upornost koju će vjerojatno pokazati u postizanju tih ciljeva (Bandura, 1997 prema Hoover-Dempsey et al. 2001). Sukladno tim prijedlozima roditelji su iskazali razumno povjerenje u njihovu sposobnost da pomognu s domaćim zadaćama dok je njihova sigurnost pak povezana s uključenosti (Ames, 1993; Balli, Demo, Wedman, 1998; Chen, Stevenson, 1989; Cooper, Lindsay, Nye, Greathouse, 1998 prema Hoover-Dempsey et al. 2001). Čak i tamo gdje su roditelji zabilježili sumnju u vlastiti angažman pokazalo se da njihove sumnje nisu povezane sa sumnjom u njihovu sposobnost, već često s nedostatkom odgovarajućih informacija (Kay i sur., 1994 prema Hoover-Dempsey et al. 2001). Općenito roditelji koji imaju višu razinu vjere u vlastitu učinkovitost skloniji su sudjelovati u pomaganju s domaćim zadaćama (Hoover-Dempsey, Bassler i Brissie, 1992 prema Hoover-Dempsey et al. 2001), a oni koji pomažu djeci s domaćim zadaćama skloniji su vjerovati da njihova pomoć pozitivno utječe na ishode učenika (Chen, Stevenson, 1989; Stevenson i sur., 1990 prema Hoover-Dempsey et al. 2001). Čini se da se roditelji uključuju u pisanje domaćih zadaća jer percipiraju pozive svog djeteta ili djetetovih učitelja koji sugeriraju da je njihova uključenost u pisanje domaćih zadaća poželjna, željena i očekivana (Hoover-Dempsey, Sandler, 1997).

Roditelji kad pomažu s domaćom zadaćom uspostavljaju fizičke i psihološke strukture za izvedbu djetetovih domaćih zadaća jer je domaća zadaća predstavljena kao školska obveza za uspješno učenje djece, a roditelji često stvaraju strukture slične onim školskim kako bi podržali uspjeh u rješavanju domaće zadaće poput organiziranja okruženja, utvrđivanja rasporeda za korištenje vremena. U nekim slučajevima roditelji kontroliraju ove strukture dok u drugima slijede vodstvo učenika ili rade na druge načine kako bi inkorporirali uključenost u rješavanje domaće zadaće u tok obiteljskog života.

Roditelji također odgovaraju na očekivanja o uključenosti u domaće zadaće iniciranjem ili odgovaranjem na komunikacije škole o zadaćama te osiguravaju opće nadziranje procesa pisanja domaćih zadaća. Razmatrane u specifičnim uvjetima aktivnosti nadzora obuhvaćale su

različite stupnjeve provjere samog procesa djetetovog rješavanja domaće zadaće (npr. utvrđivanje djetetova razumijevanja određenog zahtjeva domaće zadaće, poticanje uspješnog rješavanja) i osiguravanje pomoći drugih osoba u procesu rješavanja zadaće.

Aktivnosti uključivanja roditelja također se mogu usredotočiti na napore koje dijete ulaže u domaću zadaću te na sam završetak i točnost domaće zadaće. Roditelji mogu upotrijebiti specifične pristupe za jačanje željenog ponašanja, uključujući pohvalu, pozivanje na obiteljske standarde i izvanjske nagrade. Oni se mogu usredotočiti na povećanje učenikove samopercepcije sposobnosti i vrijednosti truda. Oni također mogu uključivati ispravke domaće zadaće namijenjene pomaganju djetetu da bude u skladu s ciljevima učenja ili izvedbe koje su implicitne u zadacima koji su navedeni u zadaći.

Roditelji mogu i aktivno sudjelovati u procesu i zadacima domaćih zadaća s djetetom te se angažirati u strategijama dizajniranim za stvaranje sukladnosti između zahtjeva zadataka i razine djetetovih vještina. Ove strategije mogu uključivati napore da se zadaci razlome u dijelove kojima se može lakše upravljati i one mogu uključivati oblikovanje zahtjeva zadaće prema sposobnostima djeteta dok podupiru djetetov "doseg" za razumijevanje.

Roditelji također mogu koristiti strategije koje podupiru djetetovo razumijevanje domaćih zadaća koje uključuju modeliranje i demonstraciju, raspravu o strategijama rješavanja problema i procjenu konceptualnog razumijevanja. Naposljetku, roditeljske aktivnosti tijekom rješavanja domaćih zadaća mogu se usredotočiti na razvoj djetetovih procesa učenja i samosvijesti koja vodi do postignuća općenito. Takve aktivnosti mogu se fokusirati na pružanje pomoći djetetu da preuzme razvojno odgovarajuću neovisnost za upravljanje zadacima učenja. Aktivnosti roditelja u ovoj kategoriji mogu također poboljšati djetetove sposobnosti samoupravljanja (npr. za suočavanje s distraktorima) i sposobnosti djeteta da regulira emocionalne odgovore na zadaće i zadatke vezane uz učenje.

Roditeljski angažman u djetetovim domaćim zadaćama čini se da utječe na ishode učenika jer nudi modeliranje, pojačanje i poduku koji podupiru razvoj stavova, znanja i ponašanja povezanih s uspješnom izvedbom u školi (Hoover-Dempsey, Sandler, 1995 prema Hoover-Dempsey et al. 2001). Aktivnosti angažmana roditelja u domaćim zadaćama daju djeci više prilika za promatranje i učenje iz roditeljskog modeliranja (stavova, znanja i vještina vezanih uz učenje), za primanje pojačavajućih i povratnih informacija o osobnim performansama i sposobnostima te prilike za uključivanje u obrazovne interakcije vezane uz sadržaj domaćih zadaća i procesa učenja. Studija Hoover-Dempsey et al. (2001) pokazala je da je pozitivni

roditeljski stav prema domaćim zadaćama bio povezan s razvojem učenikovih pozitivnih stavova o domaćim zadaćama i školskom učenju.

Stavovi i ideje roditelja o sposobnostima i kompetencijama djeteta koji se prenose tijekom uključivanja u rješavanje domaćih zadaća također utječu na učeničke varijable koje su kasnije povezane sa školskom izvedbom. Ove učeničke varijable uključuju percepciju osobne kompetencije, vlastitog koncepta o svojim sposobnostima i akademskog koncepta o sebi (npr., Ames, 1993; Frome, Eccles, 1998, Shumow, 1998 prema Hoover-Dempsey et al. 2001), atribucije o uzrocima uspješne akademske izvedbe (npr. Glasgow, Dornbusch, Troyer, Steinberg, Ritter, 1997 prema Hoover-Dempsey et al. 2001), i osjećaj majstorstva, kao i sklonost povjerenja u vlastite prosudbe (npr. Ginsburg, Bronstein, 1993 prema Hoover-Dempsey et al. 2001).

Kada roditelji imaju adekvatno znanje o zahtjevima zadataka i srodnim radnim strategijama, pokazalo se da njihova uključenost podržava pozitivne percepcije učenika o težini i upravljivosti zadatcima (npr. Frome, Eccles, 1998 prema Hoover-Dempsey et al. 2001). Roditeljska uključenost također je bila povezana s učinkovitim radnim navikama učenika (npr. Cooper i sur., 1998; McDermott i sur., 1984; Xu, Corno, 1998 prema Hoover-Dempsey et al. 2001), te razvojem samoregulacije, a oboje su važni za efektivno učenikovo preuzimanje oodgovornosti za ishode učenja (npr. Brody, Flor, Gibson, 1999; Zimmerman, 1986 prema Hoover-Dempsey et al. 2001).

Čini se da uključivanje roditelja koristi i učenikovim ponašanjima tijekom pisanja domaće zadaće i performansa putem svojih veza s vremenom koje učenik utroši na domaćim zadaćama (npr. Fehrman i sur., 1987; Leone, Richards, 1989 prema Hoover-Dempsey et al. 2001). Bez obzira na to jesu li istodobno uvjetovani roditeljskim pravilima i standardima za ponašanje tijekom pisanja domaćih zadaća (npr., Natriello, McDill, 1986., Voelkl, 1993 prema Hoover-Dempsey et al. 2001) ili pozitivnim raspoloženjem i zanimanjem podržanim od strane roditelja (npr. Leone, Richards, 1989 prema Hoover-Dempsey et al. 2001), više utrošenog vremena učenika često dopušta više pomoći roditelja, veću upornost učenika i bolje razumijevanje nego što se može postići u kraćim vremenskim razdobljima. Roditeljska uključenost također je povezana s više pažnje koje učenici posvećuju zadaći, povećanom vjerojatnosti završavanja domaćih zadaća i boljom izvedbom domaćih zadaća (npr. Balli I sur., 1998 prema Hoover-Dempsey et al. 2001). Roditeljska uključenost u domaću zadaću također je povezana s pozitivnijim ponašanjem učenika u školi (Sanders, 1998 prema Hoover-

Dempsey et al. 2001), možda zbog toga što sudjelovanje dovodi do velikih očekivanja o važnosti školovanja i školskih napora.

Kroz specifične manifestacije modeliranja, pojačanja i podučavanja, aktivnosti uključivanja roditelja utječu ne samo na djetetovo postignuće, već i na razvoj učenikovih atributa vezanih za učenje, uključujući pozitivne stavove prema zadacima učenja, pozitivne percepcije osobne kompetencije i sposobnosti, produktivne atribucije o uzrocima uspješne izvedbe i poznavanje osobno učinkovitih strategija učenja. U njihovom utjecaju na takve ishode, aktivnosti uključenosti roditelja u domaću zadaću razvijaju attribute učenika izravno povezane sa školskim uspjehom.

Sve u svemu, ova literatura prema Hoover-Dempsey et al. (2001) sugerira da roditelji odlučuju uključiti se u domaću zadaću učenika jer smatraju da bi trebali biti uključeni, vjeruju da će njihova uključenost imati pozitivne učinke za dijete i shvaćaju da je njihova uključenost željena i očekivana. Roditeljski angažman u domaćim zadacima kada je započet uključuje široku paletu aktivnosti od pružanja struktura kod kuće koje podupiru učenje do složenih obrazaca interaktivnog ponašanja koji su namijenjeni poboljšanju djetetovog razumijevanja domaćih zadataka i procesa učenja općenito. Također i aktivnosti uključenosti roditelja utječu na rezultate učenika kroz modeliranje, pojačanje i poučavanje. Djelujući kroz ove široke mehanizme, aktivnosti uključenosti roditelja pozitivno su povezane s postignućima učenika i učeničkim atributima koji su povezani s postignućem (npr. stavovi prema domaćim zadacima, percepcije osobne kompetencije, samoregulacija).

Dakle, roditelji se uključe u domaću zadaću jer vjeruju da imaju ulogu koju trebaju igrati, vjeruju da će njihovo sudjelovanje učiniti razliku i percipiraju da njihova djeca i nastavnici žele njihovu uključenost stoga škole mogu poduzeti konkretne korake kako bi poboljšale sve ove motivacije. Na primjer, mogu izravno i specifično komunicirati zašto i kako je angažman roditelja važan za učenje djece, mogu ponuditi konkretne prijedloge za sudjelovanje koje podupiru roditeljske pretpostavke da oni uistinu imaju ulogu u uspjehu djece i da njihove aktivnosti čine razliku. Oni također mogu ponuditi eksplicitne i specifične pozive na sudjelovanje. Takvi su se koraci pokazali uspješnima u poticanju i poboljšanju uključenosti roditelja što se odražava i u studijama koje uključuju široke preglede učiteljskih praksi uključivanja i relativno detaljne upite o odgovorima roditelja na pozive škole (Hoover-Dempsey et al., 2001). Školske prakse također se mogu informirati i poboljšati razumijevanjem širokog raspona aktivnosti koje karakteriziraju uključivanje roditelja u

domaće zadaće i različitih ishoda učenika povezanih s uključenjem. Raspon aktivnosti nudi širok raspon prijedloga za specifične pozivnice škole na sudjelovanje koje su primjerene specifičnim razinama ili ocjenama, sadržajima učenja i obiteljskim okolnostima. Raspon ishoda učenika povezan s angažiranjem roditelja sugerira da bi se škole mogle usredotočiti na određene ishode poput stavova o domaćoj zadaći, percepcije osobne kompetencije, samoregulacijskih strategija, a koje su osobito podložne utjecaju roditelja. Uspjeh škola i djece kojima služe samo se može poboljšati povećanim razumijevanjem roditeljskih uloga, aktivnosti i utjecaja u razvoju uspjeha učenika (Hoover-Dempsey et al., 2001).

3.4. Motivacija roditelja za uključivanje u školski život djece

Grolnick, Slowiaczek (1994) navode kako se dugo vjerovalo da je uključenost roditelja u školski život djece povezana s nizom poboljšanih školskih postignuća osnovnoškolskih i srednjoškolskih učenika uključujući različite indikatore postignuća i razvoja učeničkih karakteristika koje podržavaju postignuće kao što su samoučinkovitost za učenje, percepcija osobne kontrole nad školskim ishodima i samoregulirajuće vještine i znanja. Iako je uključenost roditelja važan doprinositelj djetetovim pozitivnim školskim postignućima malo se zna o faktorima koji motiviraju prakse roditeljske uključenosti.

Model Hoover-Dempsey i Sandler (2005) nudi teorijski okvir pomoću kojeg se mogu ispitati specifični prediktori roditeljske uključenosti. Primarno utemeljen u psihološkoj literaturi, Hoover-Dempsey i Sandler model procesa roditeljske uključenosti predlaže tri glavna izvora motivacije za uključenost. Prvi su roditeljska motivacijska vjerovanja relevantna za uključenost koja uključuju konstrukciju roditeljske uloge i roditeljsku samoučinkovitost u pomaganju djetetu da uspije u školi. Drugi su roditeljske percepcije poziva na uključenost koja uključuju generalne pozive iz škole i specifične pozive učitelja i djece. Treći izvor su varijable osobnog životnog konteksta koje utječu na roditeljske percepcije oblika i vremena uključivanja koji se njima čini izvodljiv, a uključuje roditeljske vještine i znanja za uključivanje te vrijeme i energiju.

Konstrukcija roditeljske uloge inkorporira roditeljska vjerovanja o tome što bi oni trebali raditi u odnosu na obrazovanje njihove djece. Roditeljska vjerovanja o djetetovom odgoju i razvoju te o odgovarajućim podržavajućim ulogama kod kuće u okviru djetetovog obrazovanja utječu na konstrukciju njihove uloge roditelja. Konstrukcija roditeljske uloge izrasta također iz roditeljskih iskustava s pojedincima i grupama povezanim sa školovanjem i subjekt je socijalnog utjecaja kroz vrijeme (Hoover-Dempsey, Sandler, 1997). Generalno

roditelji koji imaju konstrukciju svoje uloge više su uključeni u obrazovanje svoje djece od roditelja koji imaju manje aktivna vjerovanja vezana za svoju ulogu (Hoover- Dempsey et al., 2005).

Samoefikasnost se definira kao osobna vjerovanja da on ili ona mogu djelovati na načine koji će proizvesti željene učinke. Ona su značajan faktor koji oblikuje ciljeve koje osoba odabire slijediti te njegov/njezin nivo ustrajnosti u radu prema ostvarenju tih ciljeva (Bandura, 1997 prema Green et al., 2007). Primijenjena na roditeljsku uključenost teorija samoefikasnosti sugerira da roditelji donose odluke o uključenosti na temelju njihovog razmišljanja o ishodima koji će najvjerojatnije slijediti njihove aktivnosti uključivanja (Hoover-Dempsey, Sandler, 2005). Kao i konstrukcija uloge samoefikasnost je socijalno konstruirana. Pod utjecajem je osobnih iskustava uspjeha u roditeljskoj uključenosti, vikarijskog iskustva drugih sličnih uspješnih iskustava uključenosti te verbalnih uvjeravanja drugih osoba (Bandura, 1997 Green et al., 2007). Pozitivna osobna vjerovanja o efikasnosti u pomaganju djetetu da uspije u školi povezana su s povećanom roditeljskom uključenosti među osnovnoškolskim i srednjoškolskim učenicima (Bandura et al., 1996 prema Green et al., 2007).

Nekoliko kvaliteta školskih okruženja (struktura, klima, prakse upravljanja..) povezane su s pojačanom roditeljskom uključenosti (Griffith, 1998 prema Green et al., 2007). Pozivi su manifesti primjerice u kreiranju prihvaćajuće školske atmosfere, školskih praksi koje osiguravaju da su roditelji dobro informirani o napretku učenika, školskim zahtjevima i školskim događajima. Oni se također reflektiraju u školskim praksama koje prenose poštovanje i raspoloživost za odgovaranje na roditeljska pitanja i prijedloge. Nekoliko otkrića provedenih istraživanja istaknulo je važnost pozitivnih školskih poziva i prihvaćajuće klime pune povjerenja u podržavanju roditeljske uključenosti (Christenson, 2004; Comer, Haynes, 1991; Griffith, 1998; Lopez, Sanchez, Hamilton, 2000; Simon, 2004; Soodak, Erwin, 2000 prema Green et al., 2007).

Nadalje, specifični pozivi učitelja na uključenost identificirani su kao motivatori roditeljske uključenosti u osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj populaciji (Kohl, Lengua, McMahon, 2002). Pozivi učitelja utjecajni su djelomice zbog toga što ističu učiteljsko vrednovanje roditeljskog doprinosa učenikovom obrazovnom uspjehu. Odgovarajući na mnoge roditeljske želje da znaju više o tome kako mogu pomoći u učenju svog djeteta kreatori različitih intervencijskih programa zabilježili su značajan uspjeh u povećanju incidencije i učinkovitosti

aktivnosti roditeljske uključenosti kroz pozive učitelja na sudjelovanje u specifičnim uključujućim aktivnostima (Simon, 2004).

Pozivi učenika mogu biti moćni u poticanju roditeljske uključenosti. Djelomice zato što roditelji generalno žele da njihova djeca uspiju i motivirani su da zadovolje potrebe svoje djece (eHoover-Dempsey et al., 1995 prema Green et al., 2007). Implicitni pozivi na uključenost mogu se pojaviti kad se učenici suočavaju s poteškoćama u školi ili s nekim aspektima školskog rada (Hoover-Dempsey et al., 2001). Eksplicitni zahtjevi ili pozivi djece također često rezultiraju povećanom roditeljskom uključenosti (Balli et al., 1998 prema Green et al., 2007). Kao i sve vrste poziva na sudjelovanje, pozivi od djeteta mogu se povećati školskim akcijama za poboljšanje obiteljskog angažmana u školovanju djece (Simon, 2004).

Roditeljske percepcije osobnih vještina i znanja oblikuju njihove ideje o vrsti uključujućih aktivnosti koje bi mogli poduzeti (Hoover-Dempsey et al., 2005). Vještine i znanja su kombinirana u modelu jer čine set osobnih resursa koji utječu na odluke roditelja o različitim mogućnostima uključivanja. Na primjer, roditelj koji osjeća da ima više znanja o matematici nego o društvenim znanostima možda će biti voljniji pomoći sa zadaćom iz matematike. Roditelj koji se osjeća ugodnije i učinkovitije u javnom govorenju možda će prije nego roditelj koji ne vjeruje da posjeduje takve vještine pristati govoriti o svojem zanimanju ispred razreda učenika (Hoover-Dempsey, Sandler, 1995 prema Green et al., 2007). Iako su vještine i znanje povezani sa samoefikasnošću za uključivanje oni čine teorijski i pragmatično različit konstrukt. Pojedinci s jednakom razinom vještina i znanja mogu različito djelovati s obzirom na zadane varijacije u osobnim vjerovanjima vezanim za učinkovitost i to što netko može učiniti s tim setom vještina i znanja (Bandura, 1997 prema Green et al., 2007). U skladu sa sličnim empirijskim radom (e.g., Dauber & Epstein, 1993; Delgado-Gaitan, 1992; Hoover-Dempsey et al., 1995; Kay, Fitzgerald, Paradee, & Mellencamp, 1994 prema Green et al., 2007), inkluzija vještina i znanja u model sugerira da su roditelji motivirani za sudjelovanje u uključujućim aktivnostima ako vjeruju da imaju vještine i znanja koja će biti od pomoći u specifičnim domenama uključujućih aktivnosti.

Razmišljanje roditelja o uključivanju također je pod utjecajem njihove percepcije ostalih zahtjeva za njihovim vremenom i energijom, osobito u odnosu na ostale obiteljske obaveze i različite poslovne obaveze i ograničenja (Hoover-Dempsey et al., 1995 prema Green et al., 2007). Primjerice roditelji čije je zaposlenje relativno zahtjevno i nefleksibilno imaju tendenciju biti manje uključeni od roditelja čiji su poslovi i životne okolnosti fleksibilnije

(Weiss et al., 2003) i roditelji s više djece ili proširenim obiteljskim obavezama također mogu biti manje uključeni, a osobito u aktivnostima povezanim sa školom (Hoover-Dempsey et al., 2005).

Socioekonomski status je često bio varijabla od interesa u studijama o roditeljskoj uključenosti i rezultati su bili različiti. S jedne strane istraživači su pronašli da su socioekonomski status i roditeljska uključenost pozitivno povezani (Brody, Flor, 1998; Fan, Chen, 2001; Lareau, 1989; Stevenson, Baker, 1987 prema Green et al., 2007). Zapravo ova poveznica je često služila kao racionalna za mnoge intervencijske programe (e.g., Balli, 1996; Reynolds, 1994; Reynolds, Ou, & Topitzes, 2004 prema Green et al., 2007) koji pretpostavljaju da pozitivna roditeljska ponašanja koja su ujedno i meta intervencija, mogu poslužiti kao zaštitni faktor protiv negativnog utjecaja koji stresori povezani s niskim socioekonomskim statusom imaju na školsko postignuće djece (McLoyd, 1998 prema Green et al., 2007). S druge strane drugi istraživači su primjetili da varijable socioekonomskog statusa direktno ne objašnjavaju često široku varijabilnost pronađenu u razinama i učinkovitosti uključenosti unutar grupa socioekonomskog statusa (Bornstein, Hahn, Suwalsky, Haynes, 2003; Delgado-Gaitan, 1992; Hoover-Dempsey, Sandler, 1997; Scott-Jones, 1987 prema Green et al., 2007).

3.5. Razlike u roditeljskoj uključenosti povezane s dobi

Sekundarni cilj studije koju su proveli Green et al. (2007) bio je ispitati razine i tipove roditeljske uključenosti kroz osnovnu školu. Pokazalo se da roditeljska uključenost konstantno opada kako djeca stare i po razini razreda i po razlikama u školskim strukturama ili školskim prijelazima (Grolnick & Slowiaczek, 1994). Postoje razvojni razlozi koji podupiru opadanja u roditeljskoj uključenosti kako dijete prelazi iz ranog u srednje djetinjstvo i potom u adolescenciju uključujući povećane potrebe djece za neovisnošću i povećanog fokusa na odnose s vršnjacima (Matza, Kupersmidt, & Glenn, 2001; Steinberg, Lamborn, Dornbusch, & Darling, 1992 prema Green et al., 2007).

Međutim, pokazalo se da prikladne prakse roditeljske uključenosti povećavaju pozitivna učenička postignuća kroz školovanje djece uključujući srednjoškolske godine (Bogensneider, 1997; Dornbusch, Ritter, Leiderman, Roberts, & Fraleigh, 1987; Fehrman, Keith, & Reimers, 1987; Hill & Taylor, 2004; Lamborn, Mounts, Steinberg, & Dornbusch, 1991; Steinberg, Elman, & Mounts, 1989 prema Green et al., 2007).

No, unatoč broju studija koje su pokazale kontinuirani pozitivni utjecaj razvojno prikladne roditeljske uključenosti na akademsko postignuće učenika, nekoliko studija dokumentiralo je promjene povezane s dobi u roditeljskoj uključenosti od nižih do viših razreda osnovne škole i utjecaj djetetove dobi i razine razreda na motivaciju roditelja na uključivanje. U poprečnom pregledu roditeljskih stilova i pružanja pomoći kod zadaća Cooper, Lindsay i Nye (2000 prema Green et al., 2007) primjetili su da iako su roditelji bili manje skloni direktnom uključivanju u zadaće u srednjoj školi nego u osnovnoj školi roditelji srednjoškolaca su bili skloniji pružanju podrške autonomiji kad je riječ o aktivnostima djece vezanima za zadaću. S druge strane u studijama Stevenson i Baker (1987 prema Green et al., 2007) i Izzo, Weissberg, Kasprow i Fendrich (1999 prema Green et al., 2007) primjećeno je da su se interakcije roditelj-učitelj i sudjelovanje roditelja u školi smanjile sa svakim višim razredom.

Zaključno, iako rezultati studije koju su proveli Green et al. (2007) generalno sugeriraju da je roditeljska uključenost blagotvorna za akademski uspjeh djece, malo se zna o motivacijama roditelja za uključenost i kako te motivacije utjecu na specifične odluke roditelja na sudjelovanje. Ova studija ispitala je relativne doprinose tri glavna psihološka konstrukta (motivacijska vjerovanja roditelja, percepcije poziva na sudjelovanje od drugih i percipirani životni kontekst) s pretpostavkom da će navedeni konstrukti predvidjeti odluke roditelja na uključivanje.

Rezultati su pokazali da su oba oblika uključivanja pozitivno povezana s roditeljskim percepcijama poziva na uključivanje od drugih, motivacijskim vjerovanjima i percipiranim životnim kontekstom. Uključivanje roditelja kod kuće bilo je povezano s percepcijama specifičnih djetetovih poziva, vjerovanjima o samoeфикаsnosti i samopercipiranim vremenom i energijom za uključivanje. Ovi isti konstrukti zajedno s percepcijom specifičnih poziva učitelja predvidjeli su uključenost roditelja u školski život djece. Zanimljivo je da su vjerovanja o samoeфикаsnosti snažan prediktor uključenosti kod kuće, ali mali negativni prediktor uključenosti u školi. Razlog tome može biti taj što su roditelji koji su snažno motivirani da budu uključeni, ali se ne osjećaju ефикаsnima da se uključe skloniji su obratiti se školi za pomoć. Ova otkrića sugeriraju da je roditeljska uključenost primarno motivirana obilježjima socijalnog konteksta, interpersonalnim odnosima roditelja s djecom i učiteljima, nego socioekonomskim statusom.

Očekivano uključenost se smanjivala kako je dob rasla. Motivacije za uključenost roditelja osnovnoškolske djece kod kuće i u školi razlikuju se. Za roditelje osnovnoškolske djece

uključenost kod kuće predviđena je percepcijom poziva djece, motivacijskim vjerovanjima te percipiranim vremenom i energijom za uključenost. Ovaj isti red konstrukata predvidio je uključenost kod kuće roditelja djece viših razreda osnovne škole s iznimkom vjerovanja o konstrukciji uloge. Za obje grupe roditelja uključenost u školi predviđena je prije svega pozivima učitelja i djece. Ostali prediktori uključivali su percipirano vrijeme i energiju te vjerovanja o konstrukciji uloge iako su se ovi konstrukti pokazali važnijima kod roditelja djece viših razreda osnovne škole. Nasuprot njezinoj važnosti za uključenost mnogih roditelja kod kuće, nije se pokazalo da je samoefikasnost jedinstveno doprinijela uključenosti roditelja u školi.

4. Roditeljska uključenost i postignuće djece

4.1. Uloga roditelja u učeničkom uspjehu

Roditelji su vrijedna sredstva za promicanje učeničkog uspjeha. Osobito tijekom viših razreda osnovne škole kada djeca često postaju manje fokusirana na školu i izložena su riziku odvajanja te kada se smanji angažman roditelja (Juvonen et. al., 2004 prema MetLife, 2012). Dodatno članovi obitelji i podržavajući odrasli koji obuhvaćaju brižne odrasle kao što su bake i djedovi, tete, ujaci i mentori također ohrabruju učenički rast (Henderson, Mapp, 2002). Široki korpus literature koji postoji dokazuje broj pozitivnih ishoda povezanih s roditeljskom uključenosti u obrazovanje njihovog djeteta (Fan, Williams, 2009). Studije pokazuju da ona poboljšava akademsku uspješnost učenika, postotak onih koji maturiraju te smanjuje stope onih koji odustaju od školovanja i rizična ponašanja poput konzumiranja alkohola i zlouporabe droga i pozitivno utječu na stavove, ponašanja i sveopću dobrobit učenika.

Štoviše ove dobrobiti su konstantne i vrijede za djecu i obitelji bez obzira na prihode u kućanstvu, rasu ili etnicitet (Henderson, Mapp, 2002). No, važno je primijetiti da postoji široka paleta načina na koji se roditelji mogu uključiti u učenje svoga djeteta, a svaki s različitim stupnjem učinkovitosti (Fan, Chen, 2001.). Meta analiza studija usmjerenih specifično na roditeljsku uključenost tijekom viših razreda osnovne škole identificirala je tri različite kategorije roditeljske uključenosti:

- uključenost u školi poput volontiranja u školi i interakcije između roditelja i učitelja
- uključenost kod kuće poput pomaganja sa zadaćom i drugih akademski usmjerenih aktivnosti kod kuće i

- akademska socijalizacija koja uključuje komunikaciju između roditelja i djece koja prenosi važnost obrazovanja i potiče buduće akademske i profesionalne ciljeve

Analiza je otkrila da dok je roditeljska uključenost kao cjelina povezana s pozitivnim ishodima u akademskim postignućima učenika viših razreda aktivnosti koje spadaju u kategoriju akademska socijalizacija pokazale su najveću povezanost (Hill, Tyson, 2009 prema MetLife, 2012).

Zasebna višegodišnja studija slučaja o roditeljskoj uključenosti u višim razredima osnovne škole ponudila je kreatorima obrazovnih politika preporuke povezane s akademskom socijalizacijom nakon evaluiranja učinaka različitih modela uključivanja. Preporuke su uključivale pomaganje roditeljima da bolje iskomuniciraju svoje nade i želje svojoj djeci, ojačavanje odnosa i razvijanje povjerenja između roditelja i školskog osoblja, osiguravanje da su roditelji u mogućnosti prisustvovati školskim događanjima i rad s roditeljima kako bi se dodatno angažirali (Valdovinos et. al., 2012 prema MetLife, 2012).

4.2. Utjecaj roditeljskih odgojnih stilova na postignuće adolescenata

Steinberg et al. (1992) navode da autoritativno roditeljstvo koje karakteriziraju visoko prihvaćanje, supervizija i pružanje psihološke autonomije vodi boljem adolescentskom školskom postignuću i jačem školskom angažmanu. Pozitivan učinak autoritativnog roditeljstva na adolescentsko postignuće posredovan je pozitivnim efektom autoritetnosti na uključenost roditelja u školovanje dok neautoritativnost slabi blagotvoran utjecaj roditeljske uključenosti u školovanje na adolescentsko postignuće stoga je vjerojatnije da će roditeljska uključenost promovirati adolescentski školski uspjeh kada se on odvija u kontekstu autoritativnog okruženja kod kuće.

Nekoliko recentnih studija pokazalo je da adolescenti koji su odgajani u autoritativnim domovima imaju bolje rezultate u školi od svojih vršnjaka (Dornbusch, Ritter, Leiderman, Roberts, Fraleigh, 1987; Lamborn, Mounts, Steinberg, Dornbusch, 1991; Steinberg, Elmen, Mounts, 1989; Steinberg, Mounts, Lamborn, Dornbusch, 1991 prema Steinberg et al. 1992). Ove studije sugeriraju da je veza između autoritativnosti i školskog uspjeha kauzalna (Steinberg et al., 1989), vidljiva među mlađim i starijim adolescentima (Steinberg et al., 1989), snažna u različitim konceptualizacijama i operacionalizacijama autoritativnosti (Steinberg et al., 1991) i generalizirajuća kroz različite etničke, socioekonomske i obiteljske strukturne grupe (Steinberg et al., 1991). Dodatno istraživanje o školskim ishodima osim

ocjena pokazuje da je autoritativno roditeljstvo također povezano s porastima u brojnim bihevioralnim indikatorima akademske orijentacije tijekom adolescencije poput snažnije orijentacije na posao, većeg angažmana u učioničkim aktivnostima, viših obrazovnih aspiracija, pozitivnijih osjećaja o školi, većeg vremena uloženog u domaće zadaće, pozitivnijih akademskim samokoncepcijama i niže razine neprihvatljivog ponašanja u školi kao što su prepisivanje na ispitima i varanje (Lamborn, Mounts, Brown, Steinberg, in press; Lamborn et al., 1991; Patterson, Yoerger, 1991; Steinberg et al., 1989 prema Steinberg et al. 1992).

Maccoby, Martin (1983 prema Steinberg et al. 1992) definirali su autoritativni roditeljski odgojni stil kao kombinaciju visokih razina roditeljske topline i visokih razina roditeljskih zahtjeva od djeteta. Steinberg i njegovi kolege predložili su da u adolescenciji tri specifične komponente autoritativnosti pridonose zdravom psihološkom razvoju i školskom uspjehu djeteta, a to su: roditeljska prihvaćenost ili toplina, bihevioralna supervizija i strogoća te pružanje psihološke autonomije ili demokracija (Steinberg, 1991 prema Steinberg et al. 1992). Roditelji također utječu na djetetovo postignuće kroz njihovu direktnu uključenost u školske aktivnosti kao što su pomaganje sa zadaćom ili odabir predmeta koje će slušati te prisustvovanje roditeljskim sastancima i utvrđivanje i održavanje visokih standarda izvođenja kroz specifična eksplicitna i implicitna ohrabrivanja djetetovog školskog uspjeha.

Obrazovni istraživači osobito su bili zainteresirani za utjecaj roditeljske uključenosti u školski život djece na postignuće učenika s ciljem olakšavanja učeničkog postignuća uključivanjem roditelja u obrazovni proces (e.g.. Baker & Stevenson, 1986; Becker & Epstein, 1982; Epstein, 1987; Stevenson & Baker, 1987 prema Steinberg et al. 1992).

Istraživanje Steinberg et al. (1992) pokazalo je da su više razine učeničkog postignuća povezane s većim roditeljskim ohrabivanjem. Autori su u svojem istraživanju povezali studiju autoritativnog roditeljstva s istraživanjem o uključenosti roditelja u školski život djece i školsko ohrabrenje. Studija je primarno ispitala povezanost između školskog izvođenja i roditeljskih ponašanja kroz vrijeme s ciljem ispitivanja da li autoritativno roditeljstvo, roditeljska uključenost i roditeljsko ohrabrenje zaista vode poboljšanjima u školi. Budući da su dostupni longitudinalni dokazi o roditeljskim praksama i školskom izvođenju limitirani na studije o djeci i mladim adolescentima (e.g., Patterson, Yoerger, 1991; Steinberg et al., 1989 prema Steinberg et al. 1992) u ovoj su studiji autori kroz vrijeme ispitali povezanost roditeljstva i školskog izvođenja na uzorku srednjoškolske mladeži. Potom su ispitali efekte

autoritativnog roditeljstva na učeničko postignuće uzimajući u obzir posredničke učinke roditeljskog ohrabrenja i obrazovne uključenosti jer je prema Bogenschneider (1990 prema Steinberg et al. 1992) vjerojatnije da će autoritativni roditelji biti uključeni u školu i ohrabrivati akademsku izvrsnost. Ispitali su i posrednički efekt autoritativnog roditeljstva na relaciju između roditeljske uključenosti, ohrabrivanja i akademskih ishoda imaju u vidu da roditeljska uključenost ili ohrabrenje mogu biti važni utjecaji na adolescentsko postignuće, ali samo ako se ona događaju u kontekstu pozitivnijih odgojnih praksi. Prema mišljenju autora moglo bi se hipotetski reći da bi imanje neautoritativnih roditelja uključenih u adolescentovo školovanje moglo učiniti više štete nego koristi. Konačno, ispitali su učinak roditeljstva na adolescentsko postignuće u velikoj etnički i socioekonomski heterogenoj populaciji mladih.

Rezultati su pokazali da autoritativno roditeljstvo ima značajan učinak na adolescentsko školsko postignuće i angažman tijekom srednjoškolskih godina. Vidljivo je to u značajnoj korelaciji između autoritativnosti i indeksa postignuća kao i u komparaciji akademskih postignuća među adolescentima koji dolaze iz kućanstava koja se razlikuju u autoritativnosti. Na oba indeksa adolescenti iz očito autoritativnih domova postižu više od svojih vršnjaka iz domova koji nisu niti neupitno autoritativna niti neupitno neautoritativna, a koji postižu više rezultate od učenika iz definitivno neautoritativnih domova. Dakle, prema autorima može se zaključiti da autoritativno roditeljstvo vodi ka većem postignuću., a ne da ga samo prati ili proizlazi iz njega.

Općenito govoreći, roditeljska autoritativnost pogađa školsko izvođenje i angažman dječaka i djevočica, srednjoškolaca različitih uzrasta i mladih iz različitih socioekonomskih statusa. Rezultati su pokazali da se utjecaj autoritativnog roditeljstva na adolescentski školski uspjeh može povezati s većom vjerojatnošću autoritativnih roditelja da budu uključeni u školovanje svoje djece. Drugim riječima, djeca iz autoritativnih domova/obitelji uspješnija su i angažiranija u školi djelomice zbog toga što su njihovi roditelji više uključeni u njihovo školovanje. Analiza je ukazala na to da roditeljska uključenost u školovanje poboljšava adolescentsko akademsko postignuće. Roditeljsko ohrabrenje akademske izvrsnosti, s druge strane, ne čini se da poboljšava niti učeničko školsko postignuće niti njihov školski angažman jednom kada je roditeljska uključenost uzeta u obzir. Longitudinalna analiza demonstrirala je da roditeljska uključenost zapravo vodi akademskom uspjehu, a ne da ju samo prati.

Nadalje, rezultati su pokazali da među afroameričkom mladeži niti roditeljska uključenost niti ohrabrenje nisu bili značajan prediktor školskog izvođenja ili angažmana te da roditeljska

autoritativnost nije dobar prediktor akademskog postignuća u afroameričkim domovima. Sekundarno da iako generalno roditelji imaju malen utjecaj na učenički angažman on je poboljšán roditeljskim ohrabrenjem i autoritativnošću među hispanoameričkim učenicima. Zaključno, u azijskoameričkim domovima roditeljsko ohrabrenje ima značajan i pozitivan utjecaj na školsko izvođenje. Sve u svemu, otkrića sugeriraju da bi utjecaj specifičnih roditeljskih praksi povezanih sa školom na adolescentsko postignuće mogao biti jači u azijskoameričkim i hispanoameričkim domovima i slabiji u afričkoameričkim domovima nego u europskoameričkim domovima. Što se tiče istraživačkog pitanja da li roditeljska autoritativnost moderira učinak roditeljske uključenosti ili roditeljskog ohrabrenja na adolescentsko postignuće pokazalo se da iako je roditeljska uključenost povezana s većim školskim izvođenjem u svim grupama magnituda njezinog učinka je značajno manja u neautoritativnim domovima što sugerira da neautoritativno roditeljstvo može parcijalno potkopati dobrobitni učinak roditeljske školske uključenosti.

Dakle, Steinberg et al. (1992) otkrili su da učenici koji su opisali svoje roditelje kao autoritativne- tople, stroge i demokratske, iskazali su bolje školsko postignuće i jači školski angažman za razliku od svojih vršnjaka, a prikazana longitudinalna analiza njihove studije ukazuje na to da autoritativno roditeljstvo zaista vodi školskom uspjehu jer srednjoškolski učenici koji su opisale svoje roditelje kao autoritativne poboljšali su se akademski i postali angažiraniji u školi tijekom godine dana koliko se studija provodila za razliku od vršnjaka iz neautoritativnih domova.

Međutim autori ističu da iako autoritativno roditeljstvo vodi ka poboljšanom postignuću to ne isključuje vjerojatnu mogućnost da adolescentsko postignuće potakne autoritativno roditeljstvo. Također je moguće i vrlo vjerojatno da rano autoritativno roditeljstvo predvidi naknadno adolescentsko postignuće djelomice zbog kontinuiranosti roditeljskih praksi tijekom vremena.

Ova studija ponudila je i dokaze činjenici da roditeljske prakse i dalje čine razliku tijekom srednjoškolskih godina. Autori su potvrdili ono što su i očekivali, a to je da je roditeljska autoritativnost povezana s višim razinama školske uključenosti i više ohrabrenja akademskog uspjeha. Što je još važnije njihova je analiza pokazala da je roditeljska uključenost posebno ako je operacionalizirana u terminima ponašanja kao što su pohađanje školskih programa, pomaganje kod izbora predmeta i nadziranje učeničkog napretka, povezana s boljim školskim performansom i jačim školskim angažmanom adolescenata koji dolaze iz obitelji koje su

okarakterizirane kao autoritativne. Nasuprot tome, roditeljsko ohrabrenje akademskog uspjeha ne čini se da ima direktnu ulogu u olakšavanju adoelcentnog školskog performansa ili angažmana jednom kada je roditeljska uključenost uzeta u obzir. Budući da su autori u svojoj studiji imali longitudinalni nacrt sa sigurnošću oni sa sigurnošću tvrde da roditeljska uključenost u školskom životu učenika zaista vodi poboljšanjima u školskom performansu te da školski uspjeh proslazi iz roditeljske uključenosti, a ne da ju samo prati ili joj prethodi. No, iako su afroamerički roditelji ostvarili najviše rezultate među njihovim uzorcima na mjerilima autoriteta, školske uključenosti i akademskog poticanja, njihovi napori nisu dali iste pozitivne rezultate u učeničkim postignućima kao što je slučaj kod drugih etničkih skupina.

4.3. Uključenost roditelja u školski život djeteta i akademsko postignuće djece

Razvoj suradnje između obitelji i škola kako bi se poticao akademski uspjeh ima dugotrajan temelj u istraživanjima i u fokusu je mnogobrojnih obrazovnih programa i politika. Hill, Taylor, (2004) navode neke od mehanizama kroz koje uključenost roditelja u školski život djece utječe na njihovo postignuće i ističu kako načini i količina uključenosti variraju kroz kulturne i ekonomske kontekste zajednice te kroz razvojne razine.

Obitelji i škole surađivali su od početka formalnog obrazovanja. No, priroda suradnje je evoluirala kroz godine (Epstein, Sanders, 2002 prema Hill, Taylor, 2004). Prvotno su obitelji zadržavale visoku kontrolu nad školovanjem kontrolirajući zapošljavanje učitelja i šegrtovanja u obiteljskim obrtima. Do sredine 20. stoljeća striktno se podijelila uloga između obitelji i škola. Škole su bile odgovorne za akademske teme i sadržaje, a obitelji za moralno, kulturno i religijsko obrazovanje. Obiteljske i školske odgovornosti za obrazovanje bile su sekvencijalne. Obitelji su bile odgovorne za opremanje svoje djece potrebnim vještinama u ranijim godinama, a škole su nakon tog razdoblja preuzimale brigu o obrazovanju djece. S druge strane, danas, u kontekstu veće odgovornosti i zahtjeva za djetetovim akademskim postignućem škole i obitelji oformile su partnerstva i dijele odgovornosti za djetetovo obrazovanje.

Studije koje uključuju mjere roditeljske uključenosti u školi generalno su otkrile odnos između uključenosti roditelja i akademskog postignuća učenika (Jimerson, Egeland, Teo, 1999 prema Lee, Bowen, 2006). Međutim, u studijama koje su uključivale mjere uključenosti kod kuće doneseni su manje konzistentni zaključci o učincima roditeljske uključenosti na akademske rezultate. Na primjer, Barnard (2004 prema Lee, Bowen, 2006) je utvrdio da

izvješća roditelja o njihovoj uključenosti kod kuće, uključujući čitanje, kuhanje, raspravu i odlazak na izlete s djecom nisu bili značajno povezani s akademskim postignućima učenika.

McWayne et al. (2004), međutim, pokazali su da su roditeljska izvješća o uključenosti u obrazovanje kod kuće, a koja je bila definirana kao pružanje podržavajućeg kućnog okruženja za učenje, pozitivno povezana s ocjenama učitelja o postignućima učenika u čitanju i matematici. Drugi istraživači su otkrili da su roditeljski stavovi (npr. njihova obrazovna očekivanja i težnje za svoju djecu) povezani s akademskim uspjehom (Fan, Chen, 2001).

Uključenost roditelja u školski život djece općenito se definira kao sastavljena od sljedećih aktivnosti: volontiranje u školi, komuniciranje s učiteljima i drugim školskim osobljem, pomaganje u akademskim aktivnostima kod kuće, prisustvovanje školskim događajima, roditeljskim sastancima i informacijama za roditelje (Hill, Taylor, 2004), a utvrđeno je da uključenost roditelja u školski život djece ima pozitivan učinak na njihova školska postignuća.

U skladu s tim Hill, Taylor (2004) navode studije koje su proveli Grolnick & Slowiaczek (1994) i Miedel & Reynolds (1999), a koje su potvrdile povezanost između viših razina uključenosti roditelja u školski život djece i većeg akademskog uspjeha djece i adolescenata. Kod mlađe djece uključenost roditelja u njihov školski život povezana je s ranim školskim uspjehom uključujući akademske i jezične vještine te socijalne kompetencije (Grolnick & Slowiaczek, 1994), a Head Start, najveći američki nacionalni interventni program za djecu u riziku ističe važnost uključenosti roditelja kao važne karakteristike ranog dječjeg akademskog razvoja jer uključenost roditelja promovira pozitivna akademska iskustva za djecu i ima pozitivan učinak na osobni razvoj roditelja i njihovih roditeljskih vještina.

Vjeruje se da se uključenost roditelja u školski život djece smanjuje kako djeca prelaze iz osnovne u srednju školu. Djelomice zato što roditelji vjeruju da im ne mogu pomoći sa zahtjevnijim srednjoškolskim predmetima i zato što adolescenti postaju autonomni (Eccles & Harold, 1996 prema Hill, Taylor, 2004). Međutim, nekolicina roditelja prestane brinuti o djeci srednjoškolske dobi i nadzirati njihov akademski napredak tako da uključenost roditelja ostaje važan prediktor školskih postignuća tijekom adolescencije. Primjerice, studija koju su proveli Hill et al. (in press) pokazala je da je uključenost roditelja u školski život djece povezana s postignućem adolescenata i njihovim budućim aspiracijama tijekom osnovne i srednje škole.

Štoviše, iako direktno pomaganje sa zadaćom opada u adolescenciji, uključenost roditelja tijekom osnovne i srednje škole povezana je s porastom u količini vremena koje učenici troše

na zadaću i s porastom postotka zadaće koja je napisana do kraja (Epstein, Sanders, 2002 prema Hill, Taylor, 2004).

Nadalje, uključenost roditelja u školski život djece povećava roditeljske vještine i informacije koje imaju o svojoj djeci (socijalni kapital) što ih čini bolje opremljenima da pomognu svojoj djeci u aktivnostima vezanim za školu. Kako roditelji uspostavljaju odnose sa školskim osobljem tako saznaju važne informacije o školskim očekivanjima glede ponašanja i zadaće. Također uče kako pomoći sa zadaćom i kako povećati djetetovo učenje kod kuće (Lareau, 1996, prema Hill, Taylor, 2004). Kada su roditelji uključeni u školovanje svog djeteta susreću se s ostalim roditeljima koji im pružaju informacije i uvid u školske politike i prakse kao i u izvannastavne aktivnosti. Roditelji uče od drugih roditelja koji su učitelji najbolji i koliko teške situacije su bile uspješno riješene. Nadalje, kada roditelji i učitelji surađuju učitelji uče o roditeljskim očekivanjima od svoje djece, a roditelji o onima djetetovih učitelja. Baker, Stevenson (1986 prema Hill, Taylor, 2004) otkrili su da u usporedbi s roditeljima koji nisu bili uključeni, uključeni roditelji su razvili kompleksnije strategije za rad sa školom i svojom djecom kako bi potaknuli uspjeh.

Osim socijalnog kapitala kojeg roditelji povećavaju svojom uključenošću u školski život djece i tako potiču uspjeh svoje djece, drugi je mehanizam socijalna kontrola. Socijalna kontrola događa se kad obitelji i škole rade zajedno na izgradnji konsenzusa vezanog za prikladno ponašanje koje se može uspješno iskomunicirati djeci u školi i kod kuće (McNeal, 1999 prema Hill, Taylor, 2004). Kako roditelji međusobno upoznaju jedni druge i slože se oko bihevioralnih i akademskih ciljeva to im služi kao oblik socijalnog ograničenja koje smanjuje problematična ponašanja. Kada djeca i njihovi vršnjaci prime slične poruke o prikladnom ponašanju u oba okruženja i od različitih izvora, poruke postaju jasne smanjujući zbunjenost glede očekivanja.

Štoviše, kada se obitelji međusobno ne slažu ili sa školom o prikladnom ponašanju, autoritet i učinkovitost učitelja, roditelja i ostalih odraslih može biti potkopan. Kroz socijalni kapital i socijalnu kontrolu djeca dobivaju poruke o važnosti školovanja i ove poruke povećavaju djetetove kompetencije, motivaciju za učenje i angažman u školi (Grolnick, Slowiaczek, 1994).

4.4. Socijalni i kulturni kapital roditelja i školsko postignuće djeteta

Coleman (1988 prema Lee, Bowen, 2006) vidio je socijalni kapital kao sredstvo za postizanje cilja, sredstvo kojim roditelji mogu promovirati školsko i obrazovno postignuće svoje djece. Socijalni kapital dobiven posjetima školi može imati oblik informiranja (npr. o nadolazećim događajima ili dostupnim dodatnim aktivnostima), vještina (npr. kako pomoći kod čitanja kod kuće i kod zadaća, pružanje savjeta o roditeljstvu), pristupa resursima (npr. knjigama, pomagalicama pri učenju, izvorima pomoći) i izvora socijalne kontrole (npr. dogovor škola-kuća o očekivanim ponašanjima i obrazovnim vrijednostima), a sve to može pomoći roditeljima da promoviraju školsko postignuće svoje djece. Interakcije s drugim roditeljima tijekom volontiranja u školi ili prisustvovanja sastancima Vijeća roditelja i učitelja mogu također pomoći roditeljima da dobiju pristup korisnim informacijama, roditeljskim vještinama ili resursima dostupnima u društvenoj mreži koju predstavljaju ti roditelji.

Dodatni aspekt socijalnog kapitala o kojem je diskutirao Coleman (1988) je pozornost koju roditelji pružaju djeci. Socijalni kapital povezan s obrazovanjem, a kojeg posjeduju roditelji ili koji je dobiven njihovim sudjelovanjem u školi promovira školsko postignuće samo ako su roditelji u mogućnosti posvetiti vrijeme da podrže obrazovanje svoje djece kod kuće. Na primjer, roditelji koji su manje u mogućnosti posjetiti školu imaju manju vjerojatnost da dobiju socijalne, informativne i materijalne nagrade koje su stekli roditelji koji preuzimaju i obavljaju uključujuće školske uloge koje ocjenjuju i definiraju školski djelatnici. Osim toga, roditelji koji nisu u mogućnosti biti prisutni u školi mogu biti percipirani kao oni koji ne mare, a taj stav može imati negativne posljedice za njihovu djecu. Hill i Craft (2003) navode da učitelji smatraju da roditelji uključeni u školi vrednuju obrazovanje, a ta je percepcija povezana s višim učiteljskim ocjenama učeničkog akademskog postignuća.

Također i razlike u kulturnom kapitalu mogu smanjiti sposobnost roditelja da dobiju socijalni kapital od škole čak i kada su u mogućnosti doći u školu. Prema Lareau (2001 prema Lee, Bowen, 2006) kada je habitus pojedinca povezan s habitusom šire kulture, često je nevidljiv. Nasuprot tome, kada se habitus roditelja koji posjećuju školu razlikuje od onog šireg kulture oni se mogu osjećati manje ugodno i manje dobrodošlima od drugih roditelja, percipirati postupke ili stavove školskog osoblja kao one pune predrasuda ili osjećati se manje sposobnima iskoristiti potencijale socijalnih i materijalnih resursa škole. Primjerice možda neće dobiti informacije o tome kako najbolje pomoći kod domaće zadaće, o kojim školskim temama raspravljati s djecom i o važnosti i načinu prijenosa visokih obrazovnih očekivanja.

De Civita et al. (2004 prema Lee, Bowen, 2006) navode i da smanjeni financijski resursi mogu ograničiti sposobnost obitelji da pruži obrazovne materijale i mogućnosti djeci i na taj način mogu utjecati na obrazovna očekivanja roditelja za svoju djecu.

4.5. Roditeljska uključenost u obrazovanje putem tehnologije

Korištenje nove tehnologije također utječe na interakcije roditelja i djece na način koji ima izravan utjecaj na njihovo akademsko, socijalno i emocionalno učenje (Patrikakou, 2016).

Naime, istraživanje Korat, Or (2010 prema Patrikakou, 2016) pokazalo je da su prilikom korištenja e-knjige djeca više odgovarala na poticaje majke i također su pokretala raspravu o priči koju su čitali s majkom znatno više puta nego pri čitanju tiskane kopije. Općenito, otkriveno je da je upotreba računala kod kuće povezana s poboljšanim učenjem i povećanim akademskim uspjehom tijekom vremena, posebno kad je riječ o djevojčicama (Hofferth, 2010 prema Patrikakou, 2016).

Dakle, škole mogu povećati uključenost roditelja i pozitivno utjecati na poboljšanje odnosa roditelj-dijete koristeći se pritom tehnologijom. Primjerice putem školske web stranice roditelji se mogu informirati ne samo o napretku svojeg djeteta, već i o specifičnim temama, aktivnostima i procjenama u koje je njihovo dijete uključeno. Nadalje, imanje on-line pristupa udžbenicima i drugim materijalima za učenje može dodatno povećati uključenost roditelja kod kuće i poboljšati modele zdravih kućnih radnih navika (Olmstead, 2013 prema Patrikakou, 2016). Isto tako, on-line dnevnik koji roditeljima i učenicima omogućuju 24-satni pristup očekivanjima, zadacima, rokovima, ocjenama itd. pružaju mogućnost roditeljima da komuniciraju sa svojom djecom u vezi sa školskim radom i napretkom te također mogu potaknuti roditelje da se češće obrate učiteljima zbog toga što se time što su kontinuirano informirani osjećaju više uključeni u obrazovanje svog djeteta (Zieger, Tan, 2012 prema Patrikakou, 2016).

Na taj način, uključivanje roditelja kod kuće i komunikacija kuća-škola može se poboljšati kako bi se bolje podržao učenikov školski rad i postignuće. Patrikakou (2016) ističe da je važno da se škole ujedno pobrinu i da takva tehnologija neće otuđiti obitelji čiji pristup tehnologiji možda nije tako opsežan, nudeći alternativne pristupe tehnologiji kao što su javne knjižnice ili proširivanjem programa za provjeru tableta ili prijenosnih računala. Škole mogu odigrati ključnu ulogu u ovim vremenima promjena. One mogu pomoći roditeljima pri uporabi tehnologije i medija sa svojom djecom i, vrlo važno, mogu unaprijediti korištenje

tehnologije i medija kako bi ojačali kontinuum učenja između škole i doma svakog pojedinog učenika.

5. Suradnja obitelji i škole

Značajne interakcije između obitelji i škola pogoduju višestrukim aspektima dječjeg funkcioniranja, uključujući njihovu akademsku, socijalnu i ponašajnu prilagodbu (Christenson, Sheridan, 2001 prema Moorman, Minke et al., 2012). Nasuprot tome, kada roditelji i nastavnici dijele suprotna gledišta o njihovom odnosu ili ga oboje gledaju negativno, manje je vjerojatno da će komunicirati i dijeliti ciljeve za djecu što može otežati funkcioniranje djeteta.

Studija Moorman, Minke et al. (2012) ispitala je stupanj u kojem su usklađenosti i neusklađenosti u pogledu roditelja i učitelja o njihovom odnosu povezana s akademskim, socijalnim i ponašajnim funkcioniranjem djece. Rezultati su pokazali da su ocjene nastavnika o socio-emocionalnom funkcioniranju djece, uključujući socijalne vještine i ponašanje povezane s kongruencijom gledišta roditelja i učitelja o njihovom odnosu. Kad roditelji i nastavnici zajedno gledaju svoj odnos pozitivno, nastavnici izjavljuju da djeca pokazuju veću socijalnu kompetenciju i manje problema u ponašanju u školskom okruženju.

Henderson, Mapp (2002) ističu da obitelji predstavljaju prvi osnovni sustav i izvor potpore za učenje i razvoj djece i služe kao cjeloživotni resurs za djecu, a sudjelovanje roditelja u učenju djece povezano je s povećanim postignućima i akademskim performansama, poboljšanom samoregulacijom, manje problema s disciplinom, jačanjem navika pisanja domaćih zadaća i učenja, poboljšanim radnim usmjerenjem, pozitivnim stavovima prema školi i višim obrazovnim težnjama (Fan, Chen, 2001). Ove prednosti su vidljive i nakon što se uzmu u obzir sposobnosti učenika i socioekonomski status (SES, Domina, 2005 prema Moorman, Coutts et al., 2012).

5.1. Roditelji kao partneri škole

Andrews (2015) navodi da ako se možemo osloboditi usvojenog obrasca ponašanja u skladu s kojim se prema roditeljima odnosimo kao prema teretu ili prepreci i naučiti da razmišljamo o roditeljima i obiteljima kao nadahnjujućim resursima i partnerima, svi možemo bolje podržati dijete.

Tako su Andrews i Andrews (1990 prema Andrews, 2015) razvili obiteljski model koji uključuje sistemsku perspektivu u skladu s kojom je dijete dio većeg sustava i taj sustav

djeluje najuspješnije kada su svi dijelovi uključeni i podržani. Sistemska perspektiva prepoznaje da promjena u bilo kojem dijelu utječe na sve ostale dijelove te da uključivanje obitelji koristi djetetovom iskustvu. Sistemska perspektiva također prepoznaje da uključivanje obitelji doprinosi iskustvu djeteta u školi. Međutim postojeći linearni pristup uključivanju roditelja suptilno stavlja školu na višu poziciju autoriteta unutar koje se roditeljska uloga i perspektiva često podcjenjuju ponekad dovodeći do sukoba ili da se roditelji etiketiraju kao "nekooperativni".

Za razliku od linearnog pristupa sistemski model vrednuje perspektivu, stručnost i autoritet svakog člana. Nema hijerarhije i od nikoga se ne traži da se odrekne svoje stručnosti. Vjeruje se da svaki dio sustava ima nešto vrijedno s čime može doprinijeti. Kako bi sistemski model funkcioniralo Andrews i Andrews (1990) ističu da moramo promijeniti način na koji razmišljamo o perspektivi obitelji i slušati kako roditelji dijele s nama ono što im je važno. Ti pomaci u razmišljanju stvarat će nove navike uma tako da se sve naše interakcije s roditeljima temelje na poštovanju i suradnji jer roditelji nam daju pogled na pojedinačno dijete - njihovo jedinstveno, vrlo posebno dijete, koje se razlikuje od svakog drugog djeteta u svemiru dok nam učitelji nude pogled na socijalno dijete - ovo određeno dijete u odnosu na svu drugu djecu u učionici ili školskoj zajednici, a prepoznavanje svake perspektive kao istinite pruža nam više ideja za razmatranje i više mogućnosti za promjenu. Autori naglašavaju da postupajući na taj način možemo izraziti našu stručnost i znanje bez smanjenja značaja stručnosti i znanja obitelji. Možemo stvoriti više rješenja za izazove jer imamo više ljudi koji rade na rješenjima. Tako stvaramo otvorenost, pristupačnost, uzajamno poštovanje i timski pristup što stvara pomak paradigme koji može oblikovati sve naše interakcije s roditeljima i obiteljima. To utječe na način na koji bismo mogli provesti početne sastanke s roditeljima, kako strukturiramo roditeljske sastanke, utječe na naše gostoprimstvo te na naš pristup roditeljskom volontiranju.

5.2. Pozivi učitelja na uključivanje roditelja i problemi ponašanja djece

Sistemske varijable unutar i između kućnog i školskog okruženja pridonose razvoju i manifestaciji problema ponašanja djece (Reid, Patterson, Snyder, 2002 prema Coutts et al. 2012) tako da intervencije moraju uključivati podjednako roditelje i učitelje jer roditeljski angažman u obrazovanju djece povezan je s različitim pozitivnim rezultatima djece (Domina, 2005 prema Coutts et al. 2012).

Jedan važan utjecaj na to da se roditelji osjećaju dobrodošlima u školi svoje djece je poseban poziv učitelja (Green, Walker, Hoover-Dempsey, Sandler, 2007 prema Coutts et al. 2012), a kada roditelji osjećaju da su škole otvorene i spremne podržati njihovu uključenost skloniji su uključiti se (Hoover-Dempsey, Walker, Sandler, Whetsel, Green, Wilkins, Closson, 2005 prema Coutts et al. 2012).

Posebni pozivi učitelja za uključivanje roditelja mogu imati različite oblike uključujući poticanje česte komunikacije učitelja i roditelja o djetetu, predlaganje ideja za prakticiranje školskog rada kod kuće ili promicanje aktivnosti kod kuće ili u zajednici važne za učenje djeteta (Hoover-Dempsey, Walker, Jones, Reed, 2002 prema Coutts et al. 2012).

Coutts et al. (2012) navode da iako su se mnoga istraživanja bavila odnosom između poziva učitelja i uključenosti roditelja, malo je istraživanja istražilo moderirajuću ulogu učiteljskih poziva na dječje ishode. Stoga su se oni u svom radu odlučili pozabaviti upravo utjecajem CBC-a, modela zajedničke konzultacije učitelja i roditelja o ponašanju djeteta, na samo ponašanje djeteta.

CBC je snažan, neizravni model isporuke usluga u kojem roditelji i učitelji kolaborativno sudjeluju u zajedničkom procesu rješavanja problema kako bi promicali pozitivne ponašajne ishode djece. Djelotvoran je za smanjenje ponašajnih problema djece, poboljšanje obiteljsko-školskih partnerstava i povećanje sudjelovanja roditelja u procesu odlučivanju u obrazovanju (Sheridan i sur., 2009 prema Coutts et al. 2012), a njegovi ciljevi su bavljenje potrebama za prihvatljivim ponašanjem i učenjem djece, povećati roditeljski angažman u obrazovanju i olakšati pozitivno partnerstvo obitelji i škole.

Christenson, Sheridan (2001 prema Coutts et al. 2012) navode da CBC pruža priliku za uspostavljanje komunikacijskih, učinkovitih partnerstava između obiteljskih i školskih sustava, a komunikacija između obitelji i škola može se definirati i kao višestruke i česte prilike za pozive učitelja roditeljima za uključivanje u školi.

Studija koju su proveli Coutts et al. (2012) pokazala je da se učinci za određena ponašanja pojačavaju kada nastavnici povećaju svoju aktivnu ulogu u obraćanju roditeljima i pozivanju da se uključe. Riječ je o prvom istraživanju koje je istražilo moderirajuću ulogu učiteljskih poziva za uključivanje roditelja na promjenu ponašanja djece u kontekstu CBC-a te je identificirana važna uloga poziva nastavnika roditeljima unutar CBC intervencije. Pokazalo se da povećanje učiteljskih poziva roditeljima moderira učinke CBC-a na smanjenje dječje

agresije i problema ponašanja. U odnosu na djecu čiji su nastavnici smanjili pozive roditeljima, oni čiji su nastavnici povećali aktivnost u pozivanju roditelja unutar CBC intervencije pokazali su znatno veća poboljšanja u ponašanju.

5.3. Stavovi roditelja i prakse roditeljske uključenosti

Studija koju su proveli Dauber, Epstein (1989) upotrijebila je podatke prikupljene o 2300 roditelja u osam baltimorskih osnovnih škola kako bi ispitali opseg u kojem se roditelji uključuju kod kuće i u školi, opseg u kojem škole provode prakse kako bi uključile roditelje i stavove roditelja prema školi koju njihova djeca pohađaju. Anketni upitnik uključivao je 75 stavki o: 1) stavovima roditelja o školi njihove djece, 2) školskim predmetima o kojima su roditelji željeli znati više, 3) učestalosti različitih oblika roditeljske uključenosti u obrazovanje djece, 4) stupnju kojim su školski programi i učiteljske prakse informirale i uključivale roditelje u obrazovanje djece, 5) tematskim radionicama koje bi roditelji izabrali, 6) dobu dana koje bi roditelji preferirali za roditeljske sastanke i informacije, 7) količini vremena koje dijete troše na zadaću, 8) o tome da li roditelji pomažu sa zadaćom i 9) popratnim informacijama o obrazovanju roditelja, poslu i veličini obitelji. Roditelji su prijavili nisku uključenost u školi i izrazili želju za savjetom o tome kako pomoći svojoj djeci kod kuće te za boljim informacijama iz škole o tome što njihova djeca rade i što se od njih očekuje da rade u školi. Rezultati su pokazali da je razina roditeljske uključenosti bila izravno povezana sa specifičnim školskim praksama osmišljenim da potaknu roditeljsku uključenost u školi i vode roditelje u tome kako pomoći djeci kod kuće.

Autori studije ističu da je roditeljska uključenost ili povezanost škole i obitelji jedna komponenta učinkovitih škola koja zaslužuje posebnu pozornost jer doprinosi uspješnim obiteljskim okruženjima i uspješnosti učenika. Istraživanja provedena gotovo četvrt stoljeća uvjerljivo su pokazala da je roditeljska uključenost važna za djettovo učenje, stavove o školi i aspiracije. Djeca su uspješniji učenici u svim razredima ako njihovi roditelji sudjeluju u školi i potiču obrazovanje i učenje kod kuće neovisno o obrazovnoj pozadini ili socijalnoj klasi njihovih roditelja, a istraživanja (Becker, Epstein, 1982; Epstein, 1986; Epstein, 1982; Epstein, Dauber, 1988 prema Dauber, Epstein, 1989) su pokazala da školski programi i učiteljske prakse da uključe roditelje imaju važan pozitivan učinak na sposobnosti roditelja da pomognu svojoj djeci kroz razrede, na pozitivno ocjenjivanje učiteljevih vještina i kvalitete učitelja, na mišljenje učitelja o sposobnostima roditelja da pomognu svojoj djeci u školskom

radu kod kuće, na stavove učenika o školi, zadaći i sličnosti njihove škole i obitelji te na učenička postignuća u čitanju.

Rezultati provedene studije pokazali su da školska razina ima snažan, neovisan učinak na sva mjerenja roditeljskih praksi i školskih praksi. Roditelji djece u nižim razredima uključeni su od roditelja djece u višim razredima. Prema izvještajima roditelja učitelji nižih razreda čine više i bolje kako bi uključili roditelje u obrazovanje svoje djece u školi, u zadaći kod kuće, u čitalačkim aktivnostima kod kuće i općenito u sve oblike uključenosti. Kad je riječ o višim razredima pokazalo se vjerojatnijim da će se roditelji šestaša i sedmaša uključiti u obrazovanje svoje djece kod kuće dok su roditelji osmaša uključeni u školskoj zgradi. Razlog tomu može biti taj što su podaci prikupljeni rano u školskoj godini kada su roditelji šestaša bili još uvijek relativno novi u školi i možda još nisu bili uključeni u srž roditelja volontera u višim razredima. Također šestaši su možda vještiji u traženju pomoći ako su još uvijek nesigurni u sebe u novom školskom okruženju dok se osmaši mogu osjećati kao da imaju više znanja od njihovih roditelja o školskom radu i školskim odlukama.

U svim slučajevima pokazalo se da roditelji koji su obrazovaniji uključeni su u školi i kod kuće od roditelja koji su manje obrazovani. Ostale obiteljske karakteristike pogađaju različite oblike uključenosti. Roditelji s manje djece više su uključeni sa svojom djecom kod kuće, ali veličina obitelji nije značajan faktor za objašnjavanje roditeljske uključenosti u školi. Za roditelje koji su zaposleni manje je vjerojatno da će sudjelovati u školskoj zgradi, ali rad izvan kuće nije značajan prediktor uključenosti kod kuće. Bračni status nije imao nikakve značajne učinke na uključenost u školi niti kod kuće.

U svim analizama roditelji su bili uključeni u obrazovanje svoje djece ako su njihova djeca bila bolji učenici. Ovi podaci ne mogu se interpretirati tako da se kaže da učenici čiji su roditelji uključeni postaju bolji učenici. No, rezultati ranijih studija koji su upotrijebili rezultate na testovima postignute tijekom cijele školske godine sugeriraju da su učiteljske prakse da uključe roditelje u čitanje rezultirale većim napretcima u čitanju kod djece u učionicama tih učitelja (Epstein, inpress a prema Dauber, Epstein (1989). Roditelji čija su djeca bila uspješna u školi vjerojatnije će činiti više kako bi osigurali kontinuirani uspjeh svoje djece.

Najsnažniji i najdosljedniji prediktori roditeljske uključenosti u školi i kod kuće bili su specifični školski programi i učiteljske prakse koje ohrabruju i vode roditeljsku uključenost. Bez obzira na roditeljsko obrazovanje, veličinu obitelji, sposobnost učenika ili školsku razinu

(niži ili viši razredi osnovne škole) vjerojatnije je da će roditelji postati partneri u obrazovanju svoje djece ako percipiraju da škole imaju snažne prakse da uključe roditelje u školu, kod kuće u domaćoj zadaći i kod kuće u čitalačkim aktivnostima nakon što su svi ostali faktori statistički iskontrolirani. Kada roditelji vjeruju da škole čine malo da ih uključe, oni izjavljuju da čine malo kod kuće. Kada roditelji percipiraju da škola čini mnogo toga da ih uključi, oni su uključeni u obrazovanje svoje djece u školi i kod kuće. Ove školske prakse, a ne samo obiteljske karakteristike čine razliku u tome hoće li se roditelji uključiti i osjećati informiranima o obrazovanju svoje djece.

Budući da je zadaća jedan ključan i učestao način na koji roditelji postaju uključeni u ono što njihova djeca uče u školi autori studije pitali su roditelje o praksama pisanja zadaće njihove djece i o njihovoj vlastitoj uključenosti u aktivnostima vezanim za zadaću. Prema izjavama roditelja:

- učenici viših razreda dnevno su u prosjeku trošili više vremena od učenika nižih razreda
- roditelji učenika nižih razreda više su minuta pomagali i osjećali su se sposobnijima da pomognu svojoj djeci s čitanjem i matematikom od roditelja učenika viših razreda
- roditelji obje skupine učenika izjavili su da bi mogli više pomagati ako bi ih učitelj vodio u tome kako da pomognu djeci kod kuće
- roditelji obje skupine učenika izjavili su da imaju vremena da pomognu vikendima, ali često učenicima nije dodijeljena zadaća za vikende, ali u isto vrijeme mnogi roditelji imaju više vremena za interakciju s djecom.
- više roditelja učenika nižih razreda izjavilo je da njihovo dijete voli razgovarati o školi kod kuće, ali čak među učenicima nižih razreda mnogi roditelji misle da njihova djeca zapravo ne uživaju u takvim razgovorima
- više roditelja učenika nižih razreda izjavilo je da škole i učitelji njihove djece imaju dobre programe koji ih vode u tome kako pomoći kod kuće u provjeri zadaće njihove djece, ali čak na razini nižih razreda samo 35% roditelja misli da njihova škola čini dobro u ovom aspektu

S druge strane podaci su ukazali na to da obrazovaniji roditelji kažu da njihova djeca provode više vremena pišući zadaću. Moguće je da su ovi roditelji svjesniji zadaće koju djeca moraju napraviti i da se pobrinu da djeca naprave svu zadaću ili se djeca ovih roditelja nalaze u učionicama gdje učitelji zadaju više zadaće. Moguće je da obrazovaniji roditelji vjeruju da već dovoljno pomažu ili da već dobivaju dobre informacije od učitelja kako pomoći.

Kao što je primijećeno razina školovanja utječe na vrijeme koje roditelji troše na pomaganje kod kuće. Sa svim ostalim varijablama koje su statistički kontrolirane, roditelji učenika nižih razreda troše više vremena pomažući kod zadaće. Bez obzira na školsku razinu roditelji više minuta pomažu ako njihova djeca troše više vremena na zadaću. Drugo objašnjenje je da kad roditelji pomažu učenicima je posebno više vremena da napišu zadaću ili da roditelji pomažu kada njihova djeca imaju puno zadaće za napisati.

Ni obrazovanost roditelja, veličina obitelji niti bračni status, sve indikatori obiteljske socijalne klase i socijalne strukture, nisu se pokazali značajno povezani s pomoći roditelja sa zadaćom. Roditelji koji rade izvan kuće troše manje minuta u pomaganju djeci od drugih roditelja. Roditelji čija djeca trebaju više pomoći u školskom radu troše više minuta na pomaganje sa zadaćom. Druge analize pokazale su da je to osobito istinito u nižim razredima. Roditelji manje sposobnih učenika nižih razreda mogu vjerovati da ako dodatno pomognu sa zadaćom onda će učenici imati priliku uspjeti u školi. U višim razredima roditelji koji ocjenjuju svoju djecu kao loše učenike ne pomažu svojoj djeci kao roditelji prosječnih učenika. U višim razredima roditelji mogu osjećati da nisu sposobni pomoći svojoj akademski slaboj djeci bez posebnog vodstva učitelja u tome kako im pomoći. Roditelji izvrsnih učenika ne pomažu toliko minuta u višim razredima djelomice zato jer učenici ne trebaju ili ne traže njihovu pomoć i djelomice zato što učitelji ne vode roditeljsku uključenost.

Druge analize su pokazale da u višim razredima lošiji učenici troše manju količinu vremena na zadaću. Zbog toga je prisutna manja uključenost roditelja u vrijeme za zadaću učenika viših razreda koji su akademski slabiji, prisutna s i manja ulaganja u pomažuća ponašanja od strane roditelja ovih učenika i manja ulaganja učitelja viših razreda u informiranje roditelja kako pomoći svojoj djeci na ovoj razini.

Glede stavova roditelja prema školi koju njihova djeca pohađaju rezultati su pokazali da većina roditelja vjeruje da njihova djeca pohađaju dobru školu, da učitelji brinu o njihovoj djeci i roditelji se osjećaju dobrodošlima u školi. Iako postoji značajna varijacija u ovim stavovima s mnogo roditelja koji su nezadovoljni ili nesigurni kad je riječ o kvaliteti škole i učitelja njihove djece. Pronađeno je da su stavovi roditelja o kvaliteti škole njihove djece samo visoko korelirani sa školskim praksama uključivanja roditelja. Roditelji koji su postali uključeni kod kuće i u školi izjavili su da škola ima pozitivnu klimu, ali unatoč tome roditelji koji vjeruju da škola aktivno radi na njihovom uključivanju izjavili su da je škola jako dobra. Ova veza potvrđuje prethodna otkirća da roditelji bolje ocjenjuju učitelje ako učitelj redovito

uključuje roditelje u obrazovanje njihove djece (Epstein, 1985, 1986 prema Dauber, Epstein, 1989).

Također roditelji su naveli malu uključenost u školskoj zgradi jer mnogi roditelji rade puno radno vrijeme i ne mogu doći u školu tijekom školskog dana dok su ostali naveli da nisu bili pitani od strane škole da volontiraju, ali da bi željeli.

Roditelji u svim školama bili su empatični u željama da ih škola i učitelji savjetuju kako pomoći vlastitoj djeci kod kuće u svim razredima. Roditelji vjeruju da škole trebaju ojačati prakse poput onih davanja specifičnih informacija o djetetovim glavnim školskim predmetima i o tome što se od njihove djece očekuje svake školske godine.

Pokazalo se da roditelji mlađe djece i oni obrazovaniji provode više aktivnosti kod kuće podržavajući školovanje svoje djece, a da roditelji koji su bili vođeni od strane učitelja kako pomoći kod kuće provode više minuta pomažući svojoj djeci sa zadaćom za razliku od drugih roditelja.

Autori studije ističu da je najvažnije za obrazovnu politiku i praksu da je razina roditeljske uključenosti izravno povezana sa specifičnim školskim praksama koje ohrabruju uključivanje u školi i vode roditelje kako pomoći kod kuće. Podaci su jasno pokazali da su školske prakse informiranja i uključivanja roditelja važnije od obrazovanja roditelja, veličine obitelji, bračnog statusa i razreda kojeg djeca pohađaju u određivanju da li roditelji ostaju uključeni u obrazovanje djece u višim razredima. Nadalje, iako su učitelji ovih urbanih škola izjavili da većina roditelja nije uključena i ne želi to biti roditelji učenika u istim školama su izjavili drugačije. Da žele biti uključeni sa svojom djecom, ali da su im od učitelja potrebne bolje informacije i više njih o tome kako pomoći kod kuće. Roditelji i učitelji imaju različite perspektive koje se trebaju prepoznati i uzeti u obzir u razvijanju aktivnosti koje će poboljšati roditeljsku uključenost.

5.4. Zašto je školama teško u potpunosti uključiti roditelje?

Više od četiri desetljeća kroz Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju (ESEA), kreatori obrazovnih politika prihvatili su važnost roditeljske uključenosti i radili na njezinoj integraciji u obrazovne politike. Program iz 2001. No Child Left Behind (NCLB) formalizirao je integraciju roditeljske uključenosti pružajući specifičnu definiciju roditeljske uključenosti koja eksplicitno oslikava kako su roditelji u mogućnosti sudjelovati u obrazovanju svoga djeteta u školi (prema MetLife, 2012).

Prepoznajući važnu ulogu roditelja u vodiču za uključivanje roditelja Odjela za obrazovanje navedeno je da kada škole surađuju s roditeljima kako bi pomogle svojoj djeci da uče i kad roditelji sudjeluju u školskim aktivnostima i donošenju odluka o obrazovanju svoje djece ona postižu na višim razinama. Ukratko, kada su roditelji uključeni u obrazovanje, djeca su uspješnija u školi, a škole se poboljšavaju (U.S. Department of Education, 2004 prema MetLife, 2012).

U novije vrijeme Odjel za obrazovanje uključio je obiteljski angažman kao presudno pravilo za poboljšanje napora škole pod ESEA-om (prema MetLife, 2012). Međutim, unatoč razmatranjima i naporima uključivanja roditelja škole se suočavaju s višestrukim izazovima kako bi poboljšale razinu roditeljskog angažmana. Nedostatak vremena od strane roditelja i osoblja kao i nedostatak obuke osoblja u radu s roditeljima identificirani su kao prepreke. Ostale prepreke predstavljaju kulturalne, socioekonomske i jezične razlike između roditelja i osoblja kao i stavove roditelja prema školama, posebice u školama koje služe kućanstvima s pretežno niskim primanjima i školama s višim stupnjem upisivanja manjina (MetLife, 2012).

6. Programi uključivanja roditelja

6.1. Ključ uspješnoj roditeljskoj uključenosti – programi nakon škole

Prema navodima MetLife Foundation Afterschool Alerta (2012) roditelji su prvi učitelji svoga djeteta i kako dijete nastavlja svoje obrazovno putovanje roditelji su često zajednički nazivnik koji ih vodi kroz svaku etapu tog putovanja. Zapravo je popis studija koje pokazuju veze između roditeljske uključenosti i učeničkog uspjeha dug i bilo bi teško pronaći kreatora obrazovnih politika, odgajatelja ili roditelja koji ne vjeruje u moć roditeljske uključenosti u obrazovanje svog djeteta. Obrazovne su politike razvijene kako bi poboljšale roditeljski angažman u školi kao odgovor na istraživanja koja su dokazala njegovu vrijednost. Međutim, škole su se suočile s izazovima da u potpunosti potaknu roditelje da budu aktivniji u upravljanju obrazovanjem svog djeteta. Programi nakon škole su idealan partner koji može pomoći školama da sruše barijere koje su često prisutne između roditelja i škola. Oni na stol donose jedinstvenu priliku koja može unaprijediti roditeljsku uključenost u učeničko učenje. Škola i programi nakon škole zajedno mogu pomoći povećati roditeljski angažman stvarajući za učenike put prema akademskom uspjehu, samopouzdanju i sveopćoj dobrobiti.

6.2. Afterschool programi kao posrednici između škola i roditelja

Programi nakon škole jedinstveno su orijentirani na bavljenje preprekama s kojima se škole suočavaju i na pružanje pomoći kako bi se poboljšala roditeljska uključenost. Primjerice afterschool programi utemeljeni na zajednici, a u koje su često uključeni članovi zajednice pristupačniji su roditeljima čime ti programi ispunjavaju svoju ulogu posrednika između roditelja i škola (Harvard Family Research Project, 2010 prema MetLife, 2012). Na ovaj način programi mogu pružiti smjernice i pomoć roditeljima koji mogu biti preplavljeni školskim sustavom, mogu pružiti roditeljima informacije o tome kako bolje komunicirati sa školskim osobljem te pomoći u usklađivanju i olakšavanju sastanaka roditelja i učitelja. Afterschool programi također imaju mogućnost da budu kreativni i prilagode svoje službe podrške specifičnim potrebama njihove zajednice. Na primjer, afterschool programi u mogućnosti su zadržati svoja vrata otvorenim u večernjim satima i vikendima kako bi se olakšalo uključivanje roditelja; privući roditelje i obitelji pružanjem savjetovanja i drugih oblika usluga; ponuditi tečajeve engleskog jezika i pomoć pri prevođenju za obitelji koje ne govore tečno engleski i pružiti poticaje za sudjelovanje kao što su hrana i obroci (Horowitz, Bronte-Tinkew, 2007 prema MetLife, 2012).

Prednost afterschool programa usmjerenih na roditeljski angažman dvostruka je. Ne samo da afterschool programi imaju sposobnost razbiti barijere s kojima se škole suočavaju dok rade na povećanju roditeljskog angažmana, već programi također pružaju dodatne mogućnosti kako bi potaknuli angažman roditelja i pozitivno utjecali na akademski uspjeh, ponašanje i opće dobro djece (Kreider, Westmoreland, 2011 prema MetLife, 2012). Dobrobiti povezane s roditeljskim angažmanom u afterschool programima kao što je poticanje uspjeha učenika uvelike su u skladu s dobrobitima povezanim s angažmanom roditelja u obrazovanju njihovog djeteta tijekom redovitog školskog dana (Horowitz, Bronte-Tinkew, 2007 prema MetLife, 2012). Osim toga, roditeljski angažman u afterschool programima povećava sudjelovanje mladih u programima, podržava kvalitetu afterschool programa i konstruktivan je utjecaj na roditeljski angažman kod kuće i u školi (Kreider, Westmoreland, 2011 prema MetLife, 2012).

Pregled istraživanja koji su se bavili ispitivanjem karakteristika i aktivnosti koje učinkovito podupiru roditeljski angažman otkrio je da najuspješniji programi dijele brojne ključne karakteristike. Mnogi uspješni afterschool programi:

- promiču okruženje u kojima se osjeća dobrodošlica,
- bave se zabudama učitelja i roditelja o ulozi roditeljske uključenosti

- koriste sredstva koja podržavaju povećanu roditeljsku uključenost
- razumiju utjecaj djetetovog kućnog okruženja na njegov akademski uspjeh
- organiziraju strukturu programa da podržava roditeljski angažman i
- pružaju roditeljima informacije i alate koji će podržavati akademske uspjehe njihove djece (Ferguson et. al., 2008 prema MetLife, 2012)

Mnogi afterschool programi aktivno uključuju gore navedene mjere u svoje programiranje i rad na implementaciji praksi koje uključuju roditelje kroz:

1. Pomaganje otvaranja kanala komunikacije i razumijevanja između roditelja i djece nudeći usluge savjetovanja i podrške obiteljima koje potiču uspjeh učenika.

Program za osnaživanje obitelji (FEP) u Miamiu pomaže u razvoju pozitivnih komunikacijskih i društvenih vještina djece i usredotočuje se na razvijanje samopouzdanja, empatije, samodiscipline, odgovornosti i sposobnosti suradnje djece. Afterschool program također kombinira strukturirano okruženje za učenje s besplatnim individualnim i obiteljskim savjetodavnim uslugama za roditelje i djecu kako bi vježbali rješavanje problema i komunikacijske vještine. FEP nudi tečajeve učenja kako bi učenicima i roditeljima pružio priliku za obiteljsko povezivanje i poboljšanje obiteljske komunikacije. Roditelji se podučavaju kako postaviti pozitivne granice, uspostaviti zdrave standarde za ponašanja i prepoznati znakove opasnosti od rizičnog ponašanja. Osim toga, program pomaže u olakšavanju roditeljskog angažmana u školi svog djeteta. Evaluacija programa otkrila je da su učenici znatno poboljšali suočavanje sa sukobima i razumijevanje vlastite vrijednosti, a roditelji su postigli pozitivne rezultate u upravljanju sukobima i povezivanju sa svojim djetetom. Od djece koja su sudjelovala u programu, a bila su rizična ili su počinila prvo kazneno djelo, 98 % njih je ostalo bez uhićenja.

2. Izgradnju povjerenja s obiteljima koje se mogu osjećati neuključenima i odvojenima od školskog sustava i pružanje sredstava za pomoć roditeljima da postanu aktivni upravitelji u obrazovanju svog djeteta.

Zajednica Beacon Community Centra (Beacon) u Sunnysideu, New York, aktivno dopire do imigrantskih obitelji u svojoj zajednici baveći se preprekama koje otežavaju tim obiteljima da aktivno sudjeluju u obrazovanju svog djeteta. Osim pružanja akademski obogaćujućih aktivnosti poput razvoja životnih vještina, svijesti o karijeri, izgradnji zajednice, rekreacije i umjetnosti Beacon nudi nastavu engleskog jezika za odrasle govornike drugih jezika (ESOL)

kako bi pomogli roditeljima stjecanje znanja engleskog jezika, potom višejezične radionice kako bi pomogli roditeljima da se prilagode politikama i očekivanjima škola u New Yorku i događaje kao što su večere i predstave za poticanje pozitivnih multigeneracijskih i multikulturalnih interakcija. Beacon je otvoren do 22 sata preko tjedna i cijeli dan subotom kako bi se osiguralo da zaposleni roditelji mogu sudjelovati u brojnim aktivnostima programa.

3. Povećanje programskih resursa za poticanje sudjelovanja roditelja.

Kid Power, Inc.'s VeggieTime projekt u Washingtonu - program koji se usredotočuje na prehranu, zdravlje, okoliš i građansko sudjelovanje potiče uključivanje obitelji kroz aktivnosti vrtlarstva i kuhanja. Roditelji i djeca rade zajedno tijekom ubiranja povrća, uče zdrave prehrabene navike i kuhaju zdrave obroke. Osim toga, VeggieTime projekt distribuirao dio proizvoda koji se uzgajaju obiteljima koje sudjeluju u programu. Istraživanja obitelji otkrila su da je 100 % roditelja ocijenilo program VeggieTime izvrsnim ili dobrim. Procjene djece koja su sudjelovala u projektu VeggieTime također su bile povoljne. Na primjer, 99% učenika promaknuto je na sljedeću razinu, rezultat prosječnog dobrog ponašanja učenika povećao se sa 67 % na 81 %, a prosječni rezultat znanja učenika o prehrabnim navikama porastao je sa 61 na 75 %.

4. Ispitivanje i uključivanje povratnih informacija i prijedloga roditelja u strukturu programa kako bi povećali dobrobiti koje programi pružaju i samo sudjelovanje roditelja i učenika

Odbor za latino djecu i obitelji @ PS / MS 279 u New Yorku potiče roditeljski angažman kroz znanstveni i matematički program koji je namijenjen djecii roditeljima. Učenici i njihovi roditelji uče zajedno u aktivnostima koje se bave znanosti, tehnologijom, inženjerstvom i matematikom (STEM) kao što je izgradnja vjetrenjača, proizvodnja sjajila za usne i učenje o vremenskim obrascima. Smješten u pretežno latino zajednici Odbor za latino-djecu i obitelji provodi poduke na engleskom i španjolskom kako bi potaknuo veće sudjelovanje obitelji. Program također traži povratne informacije od roditelja i nudi radionice temeljene na interesima roditelja kao što su državljanstvo i tečajevi engleskog jezika za odrasle. Osim toga, pruža i usluge prevođenja za roditelje koji trebaju pomoć tijekom roditeljskih sastanaka. Samoprocjene su pokazale povećanje uključenosti roditelja i znanja učenika o STEM-u.

MetLif (2012) navodi kako je malo neslaganja glede dobrobiti koje roditeljski angažman donosi akademskom uspjehu djeteta te da kreatori obrazovnih politika, ravnatelji i učitelji

savjesno rade kako bi osigurali da roditelji sudjeluju u obrazovanju svojeg djeteta. Međutim, ova nastojanja ograničena su postojećim preprekama između roditelja i škola kao što su ograničeni resursi i vrijeme, jezične barijere i razine povjerenja. Afterschool programi mogu nadići ove prepreke nudeći okruženje u kojem se roditelji mogu osjećati ugodno, pružanjem usluga namijenjenih roditeljima i obiteljima u vrijeme koje više odgovara zaposlenim roditeljima te nudeći resurse za pomoć pri komunikaciji roditelja i djece i opskrbljivanjem roditelja alatima koji će im pomoći da se osjećaju efikasnijima tijekom njihovog uključivanja u obrazovanje svog djeteta. Zajedno sa školama afterschool programi jačaju roditeljske angažmane i pružaju osnovu potrebnu kako bi djeca bila na putu do obrazovnog uspjeha.

6.3. Uključenost roditelja u turskim programima ranog djetinjstva

Kurtulmus (2016) u svojoj je studiji prikupila podatke podijeljene u tri dimenzije: dimenzija temeljena na razvoju, dimenzija temeljena na aktivnostima i dimenzija temeljena na uključenosti. Svaka dimenzija sastojala se od 5 stavki. Studija je pokazala da se roditelji umjereno uključuju u obrazovanje svoje djece u ranom djetinjstvu i da roditelji redovito prisustvuju roditeljskim sastancima u školi kao ponašanje temeljeno na uključenosti. Vjerojatno zbog toga što se roditeljski sastanci obično održavaju jednom na početku polugodišta i jednom na kraju polugodišta, formalni su i većinom se bave djetetovim napretkom i školskim politikama, a prisustvovanje ovim sastancima smatra se obaveznim stoga se može zaključiti da je razlog veće uključenosti na roditeljskim sastancima bila njihova granica formalne odgovornosti. Studija je također pokazala da su roditelji često sudjelovali u čitanju knjiga i kućnim oblicima aktivnosti sa svojom djecom. S druge strane, nisu bili skloni sudjelovati u učioničkim aktivnostima sa svojom djecom.

Turski nacionalni obrazovni program ranog djetinjstva ohrabruje roditelje da se također uključe i u učioničke aktivnosti, ali učitelji se susreću s poteškoćama ostvarivanja ideje o ugošćavanju roditelja u učionici (Bayraktar et al., 2016 prema Kurtulmus, 2016).

Studija Kurtulmus (2016) je pokazala da roditelji pomažu svojoj djeci u razumijevanju načina kako da uspješno izvrše svoje aktivnosti i obaveze dok su roditelji naveli nisku razinu uključenosti u aktivnostima. Može se pretpostaviti da roditelji imaju poteškoća da budu aktivno uključeni u dječjim igrama. Roditelji su također naveli da pažljivo prate učenje svoje djece u školi. Uvidjelo se i da nastoje hvaliti rad djece. Kada su analizirana ponašanja roditelja u terminima ohrabrivanja njihove djece u aktivnostima njihova se uključenost smanjivala. Drugi je rezultat da oni hvale svoju djecu tijekom igre, ali se njihova sklonost da

hvale djecu i kada ne uspiju smanjuje. Može se pretpostaviti da roditelji jedino daju važnost tome da djeca sudjeluju u aktivnostima ili igrama te da imaju tendenciju pustiti svoju djecu da se samo igraju ne hrabreći ih u neuspjehu. Osim toga smatraju aktivnosti povezane sa školom dovoljnima da se njihova djeca uključe i potrebna im je pomoć kod razumijevanja interesa njihove djece i načina kako da koreliraju interese djece sa životnim iskustvima.

Nadalje, studija je pokazala da dok je roditeljska uključenost bila umjerena u svima trima dimenzijama, najveća uključenost primijećena je u dimenziji temeljenoj na uključenosti. Ova dimenzija uglavnom regulira zadatke povezane sa školom i odgovornostima. Kada se radi o ponašanjima temeljenim na aktivnosti roditeljska se uključenost smanjuje. Može se zaključiti da je roditeljima potrebna pomoć u razumijevanju zašto i na koji se način učinkovito uključiti u aktivnosti svoje djece (Aral, Yurteri, 2012; Temel, 1998 prema Kurtulmus, 2016). Roditeljima je osobito potrebna podrška kako bi mogli preusmjeriti aktivnosti svoje djece i prisustvovati učioničkim aktivnostima.

II. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

1. Metodologija kvalitativnog istraživanja

Predmet istraživanja

Iako različiti autori ukazuju na važnost uključivanja roditelja u školski i socijalni život djece malobrojna su istraživanja u nacionalnom hrvatskom kontekstu koja se bave istraživanjem dimenzija roditeljske uključenosti u sve ono što se s djetetom događa u njegovom školskom i socijalnom okruženju. Stoga, u svrhu proširivanja spoznaja glede načina na koji roditelji pokazuju interes za školskim i socijalnim životom svog djeteta, a potom i načina na koji se u isti uključuju, u fokusu ovog istraživanja jest ispitivanje mišljenja djece o uključenosti roditelja u njihov školski i socijalni život. Navedenu tematiku važno je istraživati kako bi se ukazalo na važnost uključivanja roditelja u život svoje djece, a time i u široki spektar dimenzija koje isti podrazumijeva, njihov školski i socijalni život. Njihova uključenost je od neizmjerne važnosti jer značajno doprinosi cjelovitom i zdravom razvoju djeteta jer je dokazano kako djeca primarno i dominantno uče unutar svojih nuklearnih obitelji usvajajući brojna znanja i vještine, ali i životne vrijednosti i norme ponašanja koje se proaktivno reflektiraju na njihova ponašanja u odnosima s drugim ljudima, prema dužnostima i obavezama, ali i prema sebi samima. Uključenost roditelja u školski i socijalni život djece važan je zaštitni faktor koji pozitivno djeluje na akademski uspjeh djeteta te ga štiti i od

uključivanja u rizična ponašanja poput konzumacije droge, alkohola i cigareta pod pritiskom vršnjaka. Poznato je kako se djeca u razdoblju adolescencije identificiraju s grupom vršnjaka tražeći njihovo odobrenje i prihvaćenost, ali isto tako djeca kao i odrasli najčešće provode vrijeme s onim ljudima koji su njima slični tako da roditelji svojom uključenosti u život svog djeteta njemu mogu prenijeti vrijednosti koje su njima važne i tako usmjeriti svoje dijete da u svojim prijateljima traži iste one vrijednosti koje ono dijeli sa svojim roditeljima. Nadalje, važno je istraživati roditeljsku uključenost kako bi se istaknuo njezin značaj, ali i osvijestilo odgojnoobrazovne ustanove i stručnjake koji u njima rade o važnosti roditelja za djetetov razvoj i uspjeh u školi i na taj način poboljšali međusobni odnosi navedenih ustanova i roditelja koji bi trebali biti partnerski i orijentirani na to kako na najbolji način pomoći djetetu i pripremiti ga za život pritom iskorištavajući sve njegove potencijale i djelujući zajedno na ostvarivanju postavljenog cilja. Također, tijekom istraživanja literature koja se bavi ovom tematikom nisam naišla na istraživanja koja su se bavila ispitivanjem mišljenja djece o uključenosti roditelja u njihov školski i socijalni život, stoga je predmet ovog istraživanja ispitivanje načina na koji se roditelji uključuju u školski i socijalni život djece, na koji način pokazuju interes za iste, na koji se način o njima informiraju, što ih zanima, je li im važno da su uključeni i zašto, a odgovore na navedena pitanja potražiti ću u intervjuima s djecom i ispitivanjem njihovog mišljenja o uključenosti roditelja u njihov školski i socijalni život.

Ispitanici su učenici viših razreda osnovne škole. Na odabir ove skupine ispitanika potaknuo je zamijećeni izostanak zanimanja za ovu tematiku i poticanja međusobne partnerske suradnje škola i roditelja te želja da se fokus stavi na samu djecu i njihovo viđenje roditeljske uključenosti. Također, uočava se i nedostatak inicijativa za uključivanje roditelja u školski i socijalni život djece te programa koji bi poticali takvu uključenost prepoznavajući poteškoće s kojima se roditelji svakodnevno susreću, a rezultati ovog istraživanja mogu pružiti povratne informacije školama o tome što roditelje zanima i da li se i na koji se način uključuju kako bi im se isto olakšalo te kako bi im se učinile dostupnijim informacije koje ih zanimaju i pružile prilike da budu uključeni i da surađuju sa školom i njezinim učiteljima i zauzimaju aktivnu ulogu u školskom i socijalnom životu svoga djeteta.

Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je ukazati na važnost roditeljske uključenosti u školski i socijalni život djece te kroz ispitivanje mišljenja učenika viših razreda osnovne škole o uključenosti roditelja u njihov školski i socijalni život prikazati jesu li roditelji uključeni i na koje načine se uključuju

u njihov školski i socijalni život, što roditelje najviše interesira i na koji se način informiraju, je li im važno da su uključeni i zašto.

Iz navedenog cilja istraživanja proizlaze sljedeća **istraživačka pitanja**:

1. Ispitati uključuju li se roditelji u školski život djece i na koji način.
2. Ispitati pokazuju li interes za ono što se s djecom događa u školi i na koji način.
3. Ispitati informiraju li se roditelji o djetetovim ocjenama i školskim obavezama i na koji način.
4. Ispitati pomažu li roditelji djeci u izvršavanju školskih obaveza kod kuće i na koji način
5. Ispitati uključuju li se roditelji u socijalni život djece i na koji način.
6. Ispitati poznaju li roditelji prijatelje svoje djece i je li im to važno.
7. Ispitati je li roditeljima važno da im djeca imaju dobre ocjene.
8. Ispitati je li roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s djetetom u školi.
9. Ispitati kakav je odnos roditelja i djece.
10. Ispitati mišljenje djece o uključenosti roditelja u njihov školski i socijalni život.

Uzorak istraživanja

Istraživanjem je obuhvaćeno dvadeset ispitanika od čega je 5 ispitanika bilo ženskoga spola, a 15 ispitanika muškoga spola u dobi od 11-14 godina. Riječ je o učenicima viših razreda osnovne škole. Ispitano je po 5 učenika iz svakog razreda 5-8 osnovne škole (5. Razred – 2Ž, 3M, 6. Razred – 1Ž, 4M, 7. Razred – 5M i 8. Razred – 2Ž i 3M). Uzorak istraživanja je namjeran-prigodni. Odabran je zbog toga što je za ostvarivanje cilja istraživanja važno da uzorak istraživanja bude bogat informacijama koje se tiču problematike koja se nastoji ispitati ovim istraživanjem.

Način provođenja istraživanja

Kako bi se dobio odgovor na istraživačka pitanja i prikupili željeni podaci konstruiran je strukturirani intervju utemeljen na načinima uključivanja roditelja u školski i socijalni život djece. Upitnik je obuhvaćao pitanja kojima se pokušalo prikupiti informacije o uključenosti roditelja u školski i socijalni život djece, o tome jesu li roditelji uključeni i na koje načine se uključuju u njihov školski i socijalni život, što roditelje najviše interesira i na koji se način informiraju, je li im važno da su uključeni i zašto.

1. **Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?** Odlaze na roditeljske sastanke/događanja u školi/volontiraju/...? Zbog čega im je važno otići na roditeljski sastanak/informacije?
2. **Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?** Razgovaraju s tobom o proteklom danu provedenom u školi? Pitaju što ste radili/učili/što je za zadaću?
3. **Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?** (web stranica škole/e-dnevnik/ od tebe/ informacije za roditelje...)
4. **Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?** Pomažu li ti u učenju i pisanju domaćih zadaća? Sudjeluju li roditelji u organizaciji tvojeg vremena za učenje i pisanje zadaće? Potiču li te roditelji na učenje i pisanje zadaće na vrijeme?
5. **Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život?** Na koji način utječu na tvoj odabir prijatelja? Koliko dobro poznaju tvoje prijatelje?
6. **Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?** (brinu za tebe/žele te zaštititi/ boje se da ne dođeš pod loš utjecaj/žele te kontrolirati)
7. **Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene?** Važno im je da upišeš dobru srednju školu – dakle da izvršavaš svoje obaveze i na vrijeme?
8. **Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi?** (Zanima ih kakav je tvoj odnos s vršnjacima/odnos s učiteljima/ da li izvršavaš svoje obaveze/ u koje si školske aktivnosti uključen/ imaš li problema u školi?) Kako bi bili informirani/ kontrolirali te/pomogli oko izvršavanja domaćih zadaća i učenja/ važne su im ocjene
9. **Kakav je tvoj odnos/komunikacija s roditeljima/ mamom/tatom ?** Razgovaraš s njima o školi i o prijateljima. Prijateljski su raspoloženi/pružaju podršku/ pokazuju razumijevanje. Uvijek su dostupni za razgovor? S njima uvijek i o svemu možeš razgovarati?
10. **Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?** Zbog čega se trebaju više uključivati?

Provedeni su individualni intervjui jer intervju jedan na jedan omogućuje ispitanicima da slobodno iznesu svoje mišljenje bez ustručavanja.

Metode obrade podataka

U obradi podataka primijenjena je kvalitativna analiza teksta radi sažimanja, strukturiranja i tumačenja empirijske građe. Osnova analize je kreiranje apstraktnih kategorija i dimenzija na temelju transkripata intervjua.

2. Rezultati istraživanja i diskusija

Kvalitativnom analizom teksta definirane su kategorije i potkategorije te njima pripadajuće dimenzije navedene u tablici koja slijedi, a koje su procijenjene kao ključne kada učenici viših razreda osnovne škole govore o uključenosti roditelja u njihov školski i socijalni život.

Definirano je 10 kategorija na temelju postavljenih istraživačkih pitanja: **Uključenost roditelja u školski život, Interes za školu, Informiranje o ocjenama i školskim obavezama, Pomoć pri izvršavanju školskih obaveza, Uključenost roditelja u socijalni život, Važnost poznavanja djetetovih prijatelja, Dobre ocjene, Važnost informiranosti o onome što se događa s djetetom u školi, Odnos s roditeljima, Stupanj uključenosti roditelja u školski i socijalni život djece.**

Potom su na temelju odgovora učenika viših razreda osnovne škole svakoj kategoriji pridodane pripadajuće potkategorije, a svaka je potkategorija posljedično pobliže definirana dimenzijama koje su također proizašle i odgovora ispitanika.

Kategorije	Potkategorije	Dimenzije
<u>Uključenost roditelja u školski život</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Roditeljski sastanci i informacije 2. Pomoć ako nešto ne razumijem 3. Pomoć oko učenja, zadaće 4. Sudjeluju u nekim aktivnostima u školi 5. Gledaju ocjene 6. Ne uključuju se previše i ne uče sa mnom 7. Ističu važnost obrazovanja i potiču me na izvršavanje obaveza 	<p>1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Odlaze 2) ne baš svaki put (kad moraju) 3) važnost odlaska: <ol style="list-style-type: none"> 1) da saznaju kako se ponašam 2) da popričaju s profesorima 3) da saznaju imam li problema u školi 4) da vide kakav sam u školi 5) da vide ocjene 6) da saznaju hoće li uskoro biti neki ispit 7) da se informiraju o izletima 8) da provjere da im ne lažem 9) da se informiraju
<u>Interes za školu</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pitaju kako je/što je bilo u školi 2. Pitaju šta je za zadaću 3. Pitaju da ponovimo neke stvari ako se 	<p>1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Svaki dan 2) Po potrebi

	bliži kontrolni 4. Pitaju ako je bilo novih ocjena 5. Pregledavaju domaće zadaće 6. Ponude da mi objasne ako nešto ne razumijem 7. Uče sa mnom, pomažu mi oko zadaće 8. Odlaze redovito na informacije 9. Gledaju ocjene preko e-dnevnika 10. Plate mi instrukcije 11. Kupe mi ono što treba za školu i pomognu oko izrade	3) Ponekad
<u>Informiranje o ocjenama i školskim obavezama</u>	1. Preko e-dnevnika 2. Ja im kažem/mene pitaju 3. Informacije 4. Roditeljski sastanci	1. 1) Uvijek 2) Katkad 3) Jedino ako su ispiti 4) Ako misle da im nisam točno rekao
<u>Pomoć pri izvršavanju školskih obaveza</u>	1. Ispituju me kad naučim 2. Pomažu mi oko zadaće 3. Potiču me da izvršavam obaveze na	1. 1. Ispitaju me 2. Ponekad

	<p>vrijeme</p> <p>4. Organiziraju mi vrijeme za učenje</p> <p>5. Pomognu mi ako nešto ne stignem napraviti na vrijeme</p>	<p>3. Sam se ispitam</p> <p>2.</p> <p>1. Uglavnom sam</p> <p>2. Sve sam</p> <p>3. Ako nešto ne razumijem/jedino kad nešto stvarno ne znam/samo kad tražim pomoć</p> <p>4. Provjere jesam li točno riješio</p> <p>5. Pošalju me/plate mi instrukcije</p> <p>6. Ne mogu mi pomoći jer ne razumiju gradivo</p> <p>3.</p> <p>1. Potiču</p> <p>2. Kažu napiši zadaću</p> <p>4.</p> <p>1. Uglavnom sam/a</p> <p>2. Sam/sama odredim</p> <p>3. Pomognu ponekad</p>
--	---	---

<u>Uključenost roditelja u socijalni život</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznaju moje prijatelje 2. Ne utječu na odabir prijatelja 3. Prijatelji dolaze kod mene kući 4. Savjetuju me kad se posvađam s prijateljicom 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <ol style="list-style-type: none"> 1. Dobro ih poznaju (neke više, neke manje) 2. Ne baš toliko 2. <ol style="list-style-type: none"> 1. Sam biram prijatelje
<u>Važnost poznavanja djetetovih prijatelja</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brinu za mene 2. Kako bi me zaštitili 3. Da znaju gdje sam 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <ol style="list-style-type: none"> 1) Loš vršnjački utjecaj/ da ne upadnem u loše društvo 2) Da znaju da sam u dobrom društvu i da se zabavljam
<u>Dobre ocjene</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Važne 2. Meni su važne jer želim imati dobar uspjeh 3. Vaznije im je moje znanje nego ocjene 4. Nisu im toliko važne, važnije im je da sam ja dobro 5. Važne zbog moje budućnosti 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <ol style="list-style-type: none"> 1) Za upis u dobru srednju školu (nakon toga i na fakultet) 2) Da bi mi bilo lakše u životu/da nađem dobar posao 3) Da ne radim kao smetlar 4) Da ne padnem razred

		5) Da postanem nešto
<u>Važnost informiranosti o onome što se događa s djetetom u školi</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kako bi bili informirani 2. Kako bi me kontrolirali 3. Kako bi mi pomogli ako imam neki problem 4. Važne su im ocjene 5. Kako bi bili uključeni u moj život 6. Jer ih zanima sve što se događa u školi 7. Kako me nitko ne bi zlostavljao i da budem što bolji u školi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <ol style="list-style-type: none"> 1) Da znaju kakav sam u školi 2) Da znaju kakve imam ocjene 3) Da znaju kako se ponašam 4) Da znaju da li izvršavam svoje obaveze 5) Da znaju kakav je moj odnos s učiteljima - Da ne bi rekli nešto krivo na informacijama 6) Da znaju da li imam problema u školi
<u>Odnos s roditeljima</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odličan/vrlo dobar / dobar 2. Razgovaramo o svemu 3. Uvijek su tu kad mi je potrebna pomoć/savjet 4. Imam povjerenja u njih 	<ol style="list-style-type: none"> 2. <ol style="list-style-type: none"> 1. Uvijek/svaki dan 2. manje
<u>Stupanj uključenosti roditelja u školski i socijalni život djece</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dovoljno su uključeni 2. Trebali bi se ponekad malo više uključiti 	

Uključenost roditelja u školski život

Unutar kategorije Uključenost roditelja u školski život nalazi se 7 potkategorija:

1. Roditeljski sastanci i informacije
2. Pomoć ako nešto ne razumijem
3. Pomoć oko učenja, zadaće
4. Sudjeluju u nekim aktivnostima u školi
5. Gledaju ocjene
6. Ne uključuju se previše i ne uče sa mnom
7. Ističu važnost obrazovanja i potiču me na izvršavanje obaveza

Unutar kategorije **uključenost roditelja u školski život** ispitala sam načine na koje se roditelji intervjuiranih učenika uključuju u njihov školski život.

Unutar potkategorije **roditeljski sastanci i informacije**, izdvajaju se dimenzije:

1.odlaze

2.ne baš svaki put (kad moraju)

3.važnost odlaska:

- 1) da saznaju kako se ponašam
- 2) da popričaju s profesorima
- 3) da saznaju imam li problema u školi
- 4) da vide kakav sam u školi
- 5) da vide ocjene
- 6) da saznaju hoće li uskoro biti neki ispit
- 7) da se informiraju o izletima
- 8) da provjere da im ne lažem
- 9) da se informiraju

Prema izjavama učenika vidimo da njihovi roditelji redovito odlaze na roditeljske sastanke i informacije: *Pa da. Odu na roditeljske sastanke.(5.1) Odlaze na roditeljske sastanke i idu na informacije.(5.3) Paa idu na sastanke, alii ovisi dal stignu s obziorm da rade paa.. većinom idu da. da znaju šta se dešava.(6.3) Da na informacije i na roditeljske sastanke. Sve sve.(6.4) Pa odlaze onako redovito na te informacije... (7.1) Da. Svaki put. (8.2)*

Troje učenika je izjavilo da njihovi roditelji odlaze na roditeljske sastanke i informacije ponekad, odnosno kada moraju i kada je važno da odu: *Ne odu baš svaki svaki put, ali odlaze dva puta godišnje. (5.2) A odlaze koji put.(7.4) Hm.. idu kad moraju. Idu kad je nešto.. što treba, što..kad im ja kažem da trebaju, ali ako.. kad imaju ti tjedni sastanci ne idu onako ako nije potrebno. (8.4)*

Nadalje, učenici su naveli kako je njihovim roditeljima važno da odu na roditeljske sastanke i informacije kako bi saznali kako se ponašaju u školi: *Pa da znaju kako se ponašam.(5.1);* kako bi popričali s profesorima: *Da vide šta profesori šta, možda ako se nešto drugo desilo da malo popričaju. Tek tako da odu. Sad sam u novoj školi i tako pa da se upoznaju s profesorima.(5.2);* kako bi saznali imaju li problema u školi: *Paa na informacije čisto da čuju dal, dal, da li imam kakvih problema u školi i tako.(5.3);* kako bi vidjeli kakvi su u školi s ciljem da im pomognu ukoliko im je pomoć potrebna: *Pa da znaju kakva sam u školi, šta trebam još poraditi, što trebam više učiti, što mi teže ide da to savladam ii tako. (5.4);* kako bi vidjeli ocjene: *Mmm daa vide kakve ocjene imam... (6.1);* kako bi saznali hoće li uskoro biti neki ispit: *Pa zato da čuju šta će se događati i dal će biti nekih baš testova... (6.4);* kako bi se informirali o izletima: *Zbog izleta... (7.4);* kako bi provjerili da im ne lažu: *Pa da znaju, ... da li im ja lažem, ali ne lažem.(6.3), Paa da.. da provjere da ne lažem. Ako ako lažem ili ne hah..(7.5);* kako bi se informirali: *Paa da čuju sve informacije u vezi škole.(8.5)*

Učenici su naveli i druge načine na koje se njihovi roditelji uključuju u njihov školski život: pomažu im ako nešto ne razumiju: *Nekad mi pomognu ako nešto ne razumijem... (5.1);* pomažu im oko učenja i pisanja domaćih zadaća: *Pa pomažu mi ponekad oko učenja, oko zadaće. Ne pomažu mi dok pišem nego kad završim cijelu zadaću onda mi pregledaju nešto. Kažu šta je krivo, šta je točno ili ako mi nije jasno mi objasne. (5.2);* sudjeluju u nekim aktivnostima u školi poput farbanja razreda: *Daa.. maaa ovaj pomažu u školi... za too farbanje razreda i te stvari. (6.1);* gledaju im ocjene: *Gledaju mi ocjene. Ističu da imam loše ocjene i dobijem kaznu.(7.4);* jedan učenik je izjavio da se njegovi roditelji ne uključuju previše i da ne uče s njim: *Paaa ne uključuju se previše.. ne uče sa mnom. (7.5),* a drugi da njegovi roditelji ističu važnost obrazovanja i potiču ga na izvršavanje obaveza: *... podržavaju me ono odi učiti, ajde to je za tvoje dobro ipak je to tvoja budućnost i to. E onda nekako dobijem i ja onako želju ono.. više želju nego onako.. maa shvatim da trebam onako raditi jer je to ipak za moje dobro. Oni su završili školu i sve su postigli i sad je red na meni. (8.2)*

Interes za školu

Unutar kategorije **interes za školu** nalazi se 11 potkategorija:

- 1) Pitaju kako je/što je bilo u školi
- 2) Pitaju šta je za zadaću
- 3) Pitaju da ponovimo neke stvari ako se bliži kontrolni
- 4) Pitaju ako je bilo novih ocjena
- 5) Pregledavaju domaće zadaće
- 6) Ponude da mi objasne ako nešto ne razumijem
- 7) Uče sa mnom, pomažu mi oko zadaće
- 8) Odlaze redovito na informacije
- 9) Gledaju ocjene preko e-dnevnika
- 10) Plate mi instrukcije
- 11) Kupe mi ono što treba za školu i pomognu oko izrade

Unutar kategorije **interes za školu** ispitala sam načine na koje roditelji intervjuiranih učenika pokazuju interes za školu.

Unutar potkategorije **pitaju kako je/što je bilo u školi**, izdvajaju se dimenzije:

- 1) Svaki dan
- 2) Po potrebi
- 3) Ponekad

Prema izjavama učenika vidimo kako njihovi roditelji pokazuju interes za ono što se događa u školi tako što svaki dan/po potrebi/ponekad pitaju kako je/što je bilo u školi: *Da. Pitaju me svaki dan šta se desilo. Jesam li dobio koju novu ocjenu. Jesam li se tukao. Je li bilo šta.*(5.2) *Paa pitaju me svaki dan ono kako je bilo u školi. Onda im ja kažem pa onda pričam malo o tome i tako.*(7.1) *Svaki drugi, treći (dan). **Po potrebi..?** Da. da. (7.5) Hm... pa tako što pitaju šta se kao događa.. pa onda tako znam da ih zanima. (...)* **Pitaju svaki dan?** *Pa ne baš jer prođu i dani, a da nije ništa ni posebno. Tako ne.*(8.1) *Mm.. ponekad razgovaramo kakav sam u školi ii..*(5.5)

Zatim ih pitaju šta je za zadaću: *... stalno me pitaju da li imaš nešto za zadaću...* (6.4) *Paa kada dođem iz škole me pitaju kako mi je bilo u školi iii podsjetite me ono da moram napisati zadaću i to.* (8.3)

Pitaju ih da zajedno ponove neke stvari ako se bliži kontrolni: *Ali da, pitaju me da li.. pa da ponovimo neke stvari i to. Ako bude kontrolni.(5.1) ...onda da li trebam šta pomoć kad je kontrolni i da li treba šta ponoviti i tako.(7.2)*; pitaju ih jesu li dobili koju ocjenu: *Da. Pitaju me šta je bilo u školi. I tako. Ako je bilo kojih ocjena i tako.(5.3) Da. Svaki dan kada dođem kući me mama i tata pitaju šta sam dobio... (6.2) ...da li imaš nešto za ispraviti, da li si dobio lošu ocjenu i to.(6.4) ... koje sam ocjene dobio.. hm.. (7.2) Paaa u vezi ocjena. Na primjer kad dobijem lošu ocjenu onda me potiču da to ispravim. (8.5)*; pregledavaju im domaće zadaće: *Pa pregledavaju mi domaće uratke... (5.4) ...pregledavaju dal imamo zadaću, dal smo sve napisali... (6.5)*; ponude im da im objasne ako nešto ne razumiju: *...pitaju, pitaju me da li nešto ne razumijem da mi oni to objasne. (5.4)*; uče s njima, pomažu im oko domaće zadaće: *Tako što uče sa mnom, pomažu mi zadaće i te stvari.(6.1) ... i pomažu mi u učenju i tome.(7.3)*; odlaze im redovito na informacije: *Pa odlaze redovito na informacije.. (6.5)*; gledaju im ocjene preko e-dnevnika: *...ocjene nam gledaju preko e-dnevnika. (6.5)*; plate im instrukcije: *Kad god trebam za instrukcije, plate, plate mi za instrukcije.. (8.4)* i kupe im ono što im treba za školu i pomognu pri izradi plakata i slično: *...kadgod mi treba pomoći nešto šta ja znam neko lijepilo mi treba za nešto u školi napraviti nešto idu mi kupiti. Pomognu mi to napraviti ii štogod mi treba pomoći.(8.4)*

Informiranje o ocjenama i školskim obavezama

Unutar kategorije **informiranje o ocjenama i školskim obavezama** nalaze se 4 potkategorije:

1. Preko e-dnevnika
2. Ja im kažem/mene pitaju
3. Informacije
4. Roditeljski sastanci

Unutar kategorije **informiranje o ocjenama i školskim obavezama** ispitala sam načine na koje se roditelji informiraju o djetetovim ocjenama i školskim obavezama.

Unutar potkategorije **preko e-dnevnika**, izdvajaju se dimenzije:

- 1) Uvijek
- 2) Katkad

- 3) Jedino ako su ispiti
- 4) Ako misle da im nisam točno rekao

Kako je razvidno iz izjava učenika njihovi se roditelji uvijek/katkad/jedino ako su ispiti/ako misle da im dijete nije točno reklo preko e-dnevnika informiraju o djetetovim ocjenama i školskim obavezama: *Pa uglavnom preko e-dnevnika...(5.1) Preko e-dnevnika.(5.3) Pa informiraju se tako daa odu na e-dnevnik i vide dal sam dobio neku ocjenu...(6.3) Pa provjeravaju jedino ako su ispiti ili tako nešto i ja zapišem na kalendar.(5.2) ...ali onako prije nego što im ja dođem doma pa možda ponekad pogledaju e-dnevnik.(7.1) Obično pogledaju na e-dnevnik ili mene pitaju. Ako misle da im nisam točno rekao onda idu pogledati na e-dnevnik. (7.2) Aaa pa većinom mama na e-dnevniku haha jer zna prije ocjenu nego što ja znam.(8.4)*

Kao drugi najvažniji izvor informacija o ocjenama i školskim obavezama učenici navode sebe: *...ili im ja kažem odmah.(5.1) Pa kad dođem iz škole me pitaju jesam li dobio koju novu ocjenu. Ako jesam kažem koju. Ako nisam ništa.(5.2) I ja im kažem isto.(5.3) Pa ja im redovito sve kažem svaki dan. (7.1)*

Kao ostale izvore informacija o ocjenama i školskim obavezama učenici navode informacije: *...iii na informacijama...(6.2) ...i na informacijama.(6.1) Hm paa idu na informacije... (6.5) i roditeljske sastanke: ...ili kad odu na roditeljski sastanak onda im razrednica kaže ili sami pitaju.(6.3) ...iii odu isto na roditeljski.(8.1) ...ili preko razrednice na roditeljskom.(8.5)*

Pomoć pri izvršavanju školskih obaveza

Unutar kategorije **pomoć pri izvršavanju školskih obaveza** nalazi se 5 potkategorija:

1. Ispituju me kad naučim
2. Pomažu mi oko zadaće
3. Potiču me da izvršavam obaveze na vrijeme
4. Organiziraju mi vrijeme za učenje
5. Pomognu mi ako nešto ne stignem napraviti na vrijeme

Unutar kategorije **pomoć pri izvršavanju školskih obaveza** ispitala sam načine na roditelji pomažu svojoj djeci pri izvršavanju školskih obaveza.

Unutar potkategorije **ispitaju me kad naučim**, izdvajaju se 3 dimenzije:

1. Ispitaju me
2. Ponekad
3. Sam se ispitam

Unutar potkategorije **pomažu mi oko zadaće**, izdvaja se 6 dimenzija:

1. Uglavnom sam
2. Sve sam
3. Ako nešto ne razumijem/jedino kad nešto stvarno ne znam/samo kad tražim pomoć
4. Provjere jesam li točno riješio
5. Pošalju me/plate mi instrukcije
6. Ne mogu mi pomoći jer ne razumiju gradivo

Unutar potkategorije **potiču me da izvršavam obaveze na vrijeme**, izdvajaju se 2 dimenzije:

1. Potiču
2. Kažu napiši zadaću

Unutar potkategorije **organiziraju mi vrijeme za učenje**, izdvajaju se 3 dimenzije:

1. Uglavnom sam/a
2. Sam/sama odredim
3. Pomognu ponekad

Kako je razvidno iz izjava učenika njihovi im roditelji pomažu pri izvršavanju školskih obaveza tako što ih uvijek/ponekad ispituju kad nauče: *Aaa ispituje me, ispituju me prije kontrolnog... (5.1) Ja na primjer za učenje ja naučim, onda me oni ispitaju.(5.3) Da. Kada učim me.. mm.. ja naučim, oni me ispituju..(6.1) Da. da. kad naučim neku lekciju pa oni me ispitaju. (6.4) Da. ispituju me. Prvo ja naučim pa me svaki put ispitaju i tako.(7.2) Nekad mi.. ispituju me i to je to. (5.5)*, a neki učenici također navode kako im roditelji ne pomažu pri učenju već da sami uče: *Hm... neee... sam učim. Sam sebe ispitam i to je to.(7.4) . Pa ne. To*

su prije, ali sam sada već naučio sam.(8.5) Ja većinom sama učim doma, ali... da. većinom sama učim.(8.3)

Učenici navode da domaće zadaće rješavaju sami: *Ne. To sam riješim.(7.3) Ne (pomažu).(7.4) Ne. Sam, sam. (7.5) Pa ne znam. Ja uvijek to radim sam...(8.1)* te da im roditelji pomažu oko domaće zadaće samo kada nešto ne razumiju/kada sami traže pomoć: *Aaa nee. Jedino kad nešto stvarno ne znam onda njih pitam. (5.3) Da. Mmm pa značii oko domaćih zadaća ako nešto mi nije jasno oni pogledaju i kažu mi kako bi to trebalo izgledati. (5.4) Mm ponekad mi poma.. mi pomognu uu pisanju zadaća. (5.5) Mm paaa ako nešto ne znam ih pitam pa mi objasne..(6.1) I zadaće mi isto pomažu isto kad nešto ne znam ii eto.(6.4) Pa kad mi nešto nije jasno onda ih pitam pa mi oni objasne i uglavnom se sve to svodi na to. Samo kad tražim pomoć. (7.1) Pa ne znam. Ja uvijek to radim sam, al kad nešto ne znam pa ih onda pitam za odgovor pa mi kažu. (8.1)* i tako što provjere da li su točno napisali zadaću: *Pa ja to uglavnom sve sam samo osim ono što mi je, što mi oni mogu pregledati ili bilo šta.(5.1) A domaće zadaće kao što sam rekao ne pomažu mi dok pišem nego provjeravaju jesam li točno riješio. (5.2) Hm.. ako ne kužim neke zadatke zadaju mi oni paa pogledaju gdje griješim pa mi objasne kako to riješiti i obično mi pokažu lakše načine.(7.2)* Učenici su također izjavili da im roditelji plate instrukcije kada im ne mogu i ne znaju pomoći oko domaće zadaće: *Paa ponekad me pošalju na instrukcije, a ponekad mi oni pomognu. Ako oni ne znaju onda idem na instrukcije. Sve sam. I osim samo kad ne kužim.. matematiku.. haha (7.5) ...iliii iliii mi plate instrukcije hihi.(8.5) Pa ne pomažu mi oko zadaća baš..ne.. mislim ne idem više u treći razred pa da mi moraju baš zadaće pomagati...,a ono.. nije da mi baš mogu pomoći jer oni ni ne razumiju baš to neko gradivo koje mi sad radimo pa ono nije im baš..(8.4)*

Roditelji im također pomažu pri izvršavanju školskih obaveza tako što ih potiču da izvršavaju svoje obaveze na vrijeme i kažu im da odu napisati zadaću: *Da. Potiču me.(5.1) Paa znaju mi reći poslije škole odi pisati zadaću.(5.3) Da. Puno puno me potiču. Stalno stalno. Svakodnevno me potiču da.(6.4) Paa potiču da.(8.5) Napiši zadaću. (7.4)*

Ponekad im pomognu pri organizaciji vremena za učenje, ali većinom oni sami organiziraju svoje vrijeme za učenje: *Da. ja sam organiziram koji put, a koji put kad ne znam šta ću sa vremenom onda mi oni pomognu.(6.4) Malo mi oni pomognu.(6.5) Da, da. Sam. (8.1) Hm.. da ja.. pa većinom sam organiziram jer..jer.. dosta dobro to dvoje mogu uskladiti.(8.5) Paa ja to sam odredim.(5.1) Meni mama prepušta da si kao ja sam odredim kad ću šta naučiti. (5.2) Sama.(5.3) Ne. To sama. Odlučim kada ću i kako. (5.4)* te im pomognu kada ne stignu nešto

napraviti na vrijeme: *Paa na primjer onako ako nešto nisam stigao, oni znaju onako.. mama ponekad zna onako ili tata mi zna pomoći onako na primjer oko geografije i mama onako na primjer ako nisam stigao neki plakat dovršiti ona bi to polijepila te neke slike i tako tekst malo završila.*(8.2)

Uključenost roditelja u socijalni život

Unutar kategorije **uključenost roditelja u socijalni život** nalaze se 4 potkategorije:

1. Poznaju moje prijatelje
2. Ne utječu na odabir prijatelja
3. Prijatelji dolaze kod mene kući
4. Savjetuju me kad se posvađam s prijateljicom

Unutar kategorije **uključenost roditelja u socijalni život** ispitala sam načine na koje se roditelji uključuju u socijalni život svoje djece.

Unutar potkategorije **poznaju moje prijatelje**, izdvajaju se 2 dimenzije:

1. Dobro ih poznaju (neke više, neke manje)
2. Ne baš toliko

Unutar potkategorije **ne utječu na odabir prijatelja**, izdvaja se 1 dimenzija:

1. Sam biram prijatelje

Iz izjava učenika vidimo kako njihovi roditelji većinom dobro poznaju njihove prijatelje - neke više, neke manje: *Da. Poznaju svih. Ja njima kažem šta sam radio tad i tad iii oni sve znaju. Ovisi tko je. Na primjer neki iz škole i rjeđe dođu kod mene pa ih moji roditelji toliko i ne znaju, ali neki na primjer iz moje ulice s kojim se često družim oni ih znaju dobro.*(5.1) . *Pa sve moje prijatelje poznaju. Većinom kad idem van pitaju me s kim. Il mama ili tata pitaju me s kim ideš? Sa tim i tim. I to je to. Neke poznaju jako puno, neke poznaju malo manje, ali većinom ih sve s vremenom jako dobro upoznaju.* (5.2) *Paaa ja sam im prije bila govorila kakva je ta prija..., kakav je to prijatelj, kakva je prijateljica i to, a sada mi vi.. sada mi vjeruju i osim toga idem u školu i već poznajem dugo svoje prijatelje, a tako da uglavnom znaju kakvi su.* (5.4) *Poznaju jer sam već dosta dugo s njima svima.* (6.2) *Pa poznaju ih dobro zato što ne vole da se družim sa nekim ljudima koje oni ne znaju zato što jednostavno im to onda nije toliko drago.* (6.3) *Paa dobro ih poznaju ii stalno se družim s njima.* (7.2) *Da da da, ma svih*

poznaju dobro. (7.5) Paa poznaju većinu moj..mojih prijatelja zbog toga što su to većinom prijatelji koje već dugo vrijeme znam. (8.3) Da. Poznaju haha.. Aa pa ja se većinom družim sa svojim prijateljicama, a njih svih znaju i znaju im i roditelje i sve.(8.4)samo je jedan učenik izjavio da njegovi roditelji ne poznaju baš toliko dobro njegove prijatelje: Da. Mm poznaju ih.. ne baš toliko...(5.5)

Učenici su izjavili da njihovi roditelji ne utječu na njihov odabir prijatelja: *Pa ne. Oni kažu da ja mogu birati sve sam, ali kažu da se slažu sa mnom uglavnom. (5.1) , da slobodno mogu pozvati prijatelje kod sebe doma: ...jer dosta dolaze kod mene moji prijatelji pa ih upoznaju. (6.1) ...paa dolaze često kod mene da igramo igrice i tako dalje.(6.2) Prijatelji dolaze često kod mene iii onda se zabavljamo. (6.5) Sve ih ono.. bez problema ih dopeljam doma i to je to.(7.1) Svi svi spavaju kod mene hah.(7.5), a jedna je učenica navela i da ju roditelji savjetuju kada se posvađa s nekom prijateljicom: Paa ako pitam, ako sam u nekom problemu, ako sam se posvađala sa prijateljem oni kažu šta bi oni učinili i onda i onda onda kažem što ja mislim i tako. (5.4)*

Važnost poznavanja djetetovih prijatelja

Unutar kategorije **važnost poznavanja djetetovih prijatelja** nalaze se 3 potkategorije:

1. Brinu za mene
2. Kako bi me zaštitili
3. Da znaju gdje sam

Unutar kategorije **važnost poznavanja djetetovih prijatelja** ispitala sam zbog čega je roditeljima važno poznavati djetetove prijatelje.

Unutar potkategorije **brinu za mene**, izdvajaju se 2 dimenzije:

- 1) Loš vršnjački utjecaj/ da ne upadnem u loše društvo
- 2) Da znaju da sam u dobrom društvu i da se zabavljam

Iz izjava učenika razvidno je da je njihovim roditeljima važno da poznaju njihove prijatelje jer brinu za njih, da ne padnu pod loš vršnjački utjecaj: *Možda oni utječu loše na mene neki prijatelji, a neki dobro.(5.1) Pa brinu se za mene. Brinu se za mene i pa da znaju da su sigurni da sam s nekim tko nije loš i tako.(5.2) Pa da ne upadnem u neko loše društvo. Da kad budem starija ne počnem pušiti ili nešto tako ii da ne i.. da ne popustim u školi.(5.4) Mm .. da*

ne upadnem u loše društvo i te stvari.(6.1) Pa da ne upadnem u nekakvo loše društvo i da se ne družim saaa ne znamm, ajmo to reći propalitetima nekima. Daaa ne bih počeo ne znam pušiti i takve stvari da ne bih.. takooo to.(6.2) Pa da ne bi radio neke probleme il da jednostavno.. ne bii mi život počeo ići u krivom smjeru. (6.3) Pa bitno im je zato što da bi znali s kim se družim da ne bih upao u neko krivo društvo... i tako.(7.1) Paa da se ne bi družio s nekim tamo koji piju, puše i tako.(7.3) Aaa zato jer ima nekih.. ima puno puno djece koje puši i pije pa.. pa je važno da znaju da li pušim ili..(7.5) Zato šta vjeruju da s kim se družiš takav si.(8.2) Pa da se ne družim s nekim tko je loš utjecaj ili će me dovesti u neku opasnu situaciju ili nešto tako.(8.4), a jedan učenik je izjavio da je roditeljima važno da poznaju njegove prijatelje kako bi znali da je u dobrom društvu i da se dobro zabavlja: Pa zbog toga da vide dal sam u dobrom društvu ili ne.. i dal.. da da znači da se dobro zabavljam..(6.4)

Učenici su kao razloge zbog koji je njihovim roditeljima važno da poznaju njihove prijatelje želju i potrebu da ih zaštite te da znaju gdje se nalaze, to jest s kim provode svoje slobodno vrijeme: *Da da.(kako bi me zaštitili)(5.1) Da znaju gdje sam.(5.3)*

Dobre ocjene

Unutar kategorije **dobre ocjene** nalazi se 5 potkategorija:

1. Važne
2. Meni su važne jer želim imati dobar uspjeh
3. Vaznije im je moje znanje nego ocjene
4. Nisu im toliko važne, važnije im je da sam ja dobro
5. Važne zbog moje budućnosti

Unutar kategorije **dobre ocjene** ispitala sam je li i zbog čega je roditeljima važno da njihova djeca imaju dobre ocjene.

Unutar potkategorije **važne**, izdvaja se 5 dimenzija:

- 1) Za upis u dobru srednju školu (nakon toga i na fakultet)
- 2) Da bi mi bilo lakše u životu/da nađem dobar posao
- 3) Da ne radim kao smetlar
- 4) Da ne padnem razred

5) Da postanem nešto

Učenici su izjavili da je njihovim roditeljima važno da imaju dobre ocjene kako bi se mogli upisati u dobru srednju školu i kasnije na fakultet: *Pa važno im je. Naravno. Zato što da bih mogao ići u srednju školu dobru pa onda i na fakultet i to.*(5.1) *Da upadnem na bolji fakultet, srednju školu i tako dalje.*(6.2) *Pa da se mogu školovati bolje i tako.*(6.3) *Pa važno im je jako zato jer oni žele da neku veću školu završim i da ovaj.. da poslije imam normalan život ajmo reći. Da. da. i zbog srednjih škola. I svega da.*(6.4) *Je. Važno im je zato što bi mogao poslije ići na neke bolje fakultete i nešto što bih možda ja volio raditi.. ii neke škole bolje da ako ne znam što ću raditi mogu ići u gimnazije, a to su zahtjevne škole pa mogu poslije ići na koji god hoću fakultet.*(7.2); važne su im kako bi njihovoj djeci bilo lakše u životu, kako bi mogli pronaći dobar posao budućnosti: *...kako bi mi bilo lakše u životu. Da nađem posao i tako.*(5.4) *Pa da se jednog dana negdje dobro zaposlim i to.*(6.1) *Da uđem u bolju školu i da.. da budem nešto dobro i da mogu imati za život novaca.*(7.4); jedan učenik je izjavio da je njegovim roditeljima važno da ima dobre ocjene jer ne žele da radi kao smetlar: *Je. Važno je. Jer ne žele da radim kao smetlar. Hahaha* (5.2); roditeljima jednog učenika važne su kako njihovo dijete ne bi palo razred: *Mmm paaa je. Da ne padnem razred.* (5.5), a jedan učenik je izjavio da su njegovim roditeljima važne ocjene kako bi on postao nešto u životu: *A da, važno im je jer žele da postanem nešto i da se mogu ponositi sa mnom i da se ja ponosim sam sa sobom, a ne da pogledam nazad u svoj život i da pomislim šta sam napravio.*(8.2)

Jedna je učenica izjavila da je imati dobre ocjene važnije njoj nego njezinim roditeljima: *Paa to ja. To više ja želim nego oni. Ja želim imati dobar uspjeh.*(5.3) , a dvoje učenika je izjavilo da su njihovim roditeljima važne ocjene zbog njihove budućnosti: *Zbog moje budućnosti.* (8.4) *Pa za moju budućnost.*(8.5)

S druge strane neki su učenici izjavili kako su njihovim roditeljima od ocjena važniji njihovo znanje i da im je dobro u životu: *Aa važno im je zato da bi znali da znam nešto ipak u toj školi ii tako. Mislim da nije to sada samo zbog te brojke nego da mi je jasno to o čemu se radi. Mislim da je više to zato da bi znali da znam nešto, razumijem to šta je u toj školi. A jesu. Važne su. Ali važno je i znanje... više nego ocjene.* (7.1) *Paa mojoj mami čak i nije. Mojoj mami je važnije daaa je meni dobro u životu. Da nije sve toliko povezano s školom da moram sad imati sve petice i to.* (7.3)

Važnost informiranosti o onome što se događa s djetetom u školi

Unutar kategorije **važnost informiranosti o onome što se događa s djetetom u školi** nalazi se 7 potkategorija:

1. Kako bi bili informirani
2. Kako bi me kontrolirali
3. Kako bi mi pomogli ako imam neki problem
4. Važne su im ocjene
5. Kako bi bili uključeni u moj život
6. Jer ih zanima sve što se događa u školi
7. Kako me nitko ne bi zlostavljao i da budem što bolji u školi

Unutar kategorije **važnost informiranosti o onome što se događa s djetetom u školi** ispitala sam zbog čega je roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s djetetom u školi.

Unutar potkategorije **kako bi bili informirani**, izdvaja se 6 dimenzija:

- 1) Da znaju kakav sam u školi
- 2) Da znaju kakve imam ocjene
- 3) Da znaju kako se ponašam
- 4) Da znaju da li izvršavam svoje obaveze
- 5) Da znaju kakav je moj odnos s učiteljima - Da ne bi rekli nešto krivo na informacijama
- 6) Da znaju da li imam problema u školi

Iz izjava učenika razvidno je kako je njihovim roditeljima važno da budu informirani o onome što se s njima događa u školi kako bi imali informacije o tome kakvi su u školi: *Pa da znaju kakav sam...(5.1) ...da znaju kakav sam u školi... (6.1)*; kakve ocjene imaju: *Pa da znaju... kakve su mi ocjene...(5.1)* ; kako se ponašaju: *Pa da se ne bih loše ponašao...(6.1) Pa da znaju... jel se dobro ponašam i to.(5.1)*; da li izvršavaju svoje obaveze: *Da. (izvršavam obaveze)(5.3)*; kakav je njihov odnos s učiteljima – da ne bi rekli nešto krivo na informacijama: *Ponekad pitaju kao kakav ti je ovaj profesor.? Kakav ti je onaj?. Jel ti se sviđa? A to im je važno da znaju. Da ne kažu možda nešto krivo kad budu na informacijama i tako. (5.2)* te o tome da li imaju problema u školi: *Paa da mi znaju pomoći kad neke probleme*

imam ili kad mi jee nešto se dogodilo u školi pa da oni to ne znaju pa se onda uvijek vole informirati i doći na informacije da oni to sve bolje saznaju.(7.2)

Iz izjava učenika razvidno je i da je njihovim roditeljima važno da budu informirani o tome što se s njima događa u školi kako bi ih kontrolirali: *Jer me žele kontrolirati. Da. da. Jer me žele kontrolirati.(7.4)*; kako bi im pomogli ako imaju neki problem: *Pa da mi znaju pomoći oko toga. Da im.. da ako imam neki problem da mi znaju pomoći i..(5.4) Pa većinom da bi mi savjetovali što da radim.(6.3) Paa da mi znaju pomoći kad neke probleme imam...(7.2) Hm.. paa da bi mogli riješiti problem i to je to.(7.3)*; jer su im važne ocjene: *Paa zanima ih samo većinom ocjene i to je to.(7.4)*; kako bi bili uključeni u njihov život: *Paa mislim da oni uopće mene ne kontroliraju toliko nego ja im kažem ono.. i nemam problema uopće s tim vršnjacima niti ništa tako da je sve u redu. Mislim nema ništa...Više kako bi bili znači uključeni u tvoj život pa se raspitaju.? Da u moj život. (uključeni)(7.1)*; jer ih zanima sve što se događa u školi: *Hm.... ko babe tračare su malo. Sve ih zanima što se dogodilo u školi, tko se kome sviđa i to haha...i gluposti svakakve ono nije da baš žele kontrolirati ili tako.(8.4)*te kako ih nitko ne bi zlostavljao i kako bi bili bolji u školi: *Paaa da me nitko ne zlostavlja ahha iiii da budem što bolji u školi.(8.5)*

Odnos s roditeljima

Unutar kategorije **odnos s roditeljima** nalaze se 4 potkategorije:

1. Odličan/vrlo dobar / dobar
2. Razgovaramo o svemu
3. Uvijek su tu kad mi je potrebna pomoć/savjet
4. Imam povjerenja u njih

Unutar kategorije **odnos s roditeljima** ispitala kakav je odnos djece s roditeljima.

Unutar potkategorije **razgovaramo o svemu**, izdvajaju se 2 dimenzije:

1. Uvijek/svaki dan
2. Manje – ne svaki dan

Iz izjava učenika razvidno je da su veoma zadovoljni svojim odnosom s roditeljima te ga ocjenjuju kao odličan/vrlo dobar/dobar: *Odličan. (5.2) Paa.. do dobro. (5.4) Mmm dobar. (6.1) Hm.. vrlo dobar.(6.2) Jako jako dobar. Mislim baš se slažemo i.. rijetko kada se*

svađamo. A možda kad dobijem malo ono lošu ocjenu pa prešutim onda se ponekad.. ponekad posvađamo.(6.4) Jako dobra. Ne svađamo se skoro nikada. Rijetko. Uvijek se slažemo i sve je dobro.(7.2) Jako dobar. Premda svađamo se dosta često u zadnje vrijeme, al.. u biti dobar.(7.4) Odličan. Najbolji koji sam ikada mogao zamisliti.(6.3)

Učenici su izjavili da mogu o svemu razgovarati sa svojim roditeljima i da to čine svakodnevno: *Aaa pa razgovaramo o svemu i to je super... (5.1) Svaki dan pričamo o svemu i svačemu. Najviše tako i o školi.(5.2) Mhm. Da. O svemu. (5.4) Paa pričamo svaki dan. Mislim govorimo o svemu jedno drugome i tako.(7.1) Da. Svaki dan..(7.5) Samo je jedan učenik izjavio da ne razgovara puno sa svojim roditeljima: Da li dosta razgovarate ili manje? *Manje.. hihi..(5.5); da su roditelji uvijek tu za njih kad im je potrebna pomoć: Da. uvijek su. Uvijek. (6.5) Da. jesu. (uvijek su tu za mene)(6.3) Da. (sve im mogu reći) Njima se prvo obratim. Onda ako nešto mi nije jasno se njima obratim. Obično se njima obratim onda poslije drugima ako ni njima nije previše jasno.(7.2) Paa vrlo često, ako nešto zatrebam pa.. pa ih pitam i tako. (8.1) i imaju povjerenja u njih: Pa onako. Pričamo. Zezamo se. Ono nikad nije toliko ozbiljno ono i znam da im uvijek mogu sve reći. Da nikome neće proširiti dalje i onako.. ono mislim da je to veoma dobra onako nekako veza. Onako da smo se svi onako.. ono vjerujemo si ono sto posto...Da da. povjerio bih im ono više nego ono nekom najboljem prijatelju. Onako baš puno si vjeujemo. ..(8.2) Imaš puno povjerenje u njih? Da.(8.3) Imam. (povjerenja)(8.4)**

Stupanj uključenosti roditelja u školski i socijalni život djece

Unutar kategorije **stupanj uključenosti roditelja u školski i socijalni život djece** nalaze se 2 potkategorije:

1. Dovoljno su uključeni
2. Trebali bi se ponekad malo više uključiti

Unutar kategorije **stupanj uključenosti roditelja u školski i socijalni život djece** ispitala sam jesu li učenici zadovoljni s uključenošću svojih roditelja u svoj školski i socijalni život.

Svi su učenici osim jednog izjavili da su njihovi roditelji dovoljno uključeni u njihov školski i socijalni život: *Paa ja smatram da jesu zato što sve ono što ja ne znam ili ne razumijem, imam neki problem ja njima kažem pa mi... ja mislim da jesu.(5.4) Smatram da jesu zato jer me.. pa svaki dan me iz škole kada se vratim pitaju da li imam kakvu ocjenu i tako. Uvijek da.. uvijek*

me pitaju da li imam kakvih problema, da im mogu uvijek reći, da su meni mama i tata kao najbolji prijatelji pa da im sve mogu reći.(6.2) Mislim da je dovoljno to. Da je više isto kao da idem u školu s njima. Tako da. odličan.(6.3) Ja smatram da jesu jer se.. vidim da se dovoljno brinu o meni i da svu pažnju koju imaju daju na mene ii da su zadovoljni s time.(7.2) Pa dovoljno su uključeni iiii ne treba.. ne treba, mislim da ne bi trebalo više.(7.3) Pa mislim da jesu. Mislim da je ovo dovoljno, da ne treba više. Onda bi bilo i previše.(8.1)

Jedan učenik je, dakle, izjavio da bi se njegovi roditelji trebali možda malo više uključiti kada je riječ o učenju: *A ponekad možda. (više se uključiti) Hm.. na primjer.. hm.. oko, oko učenja.. mislim.. ne trude se toliko oko mene baš.. Ne trude se koliko neki roditelji.(7.5)*

Moguće uzroke dobivenih podataka možda bi se moglo potražiti u činjenici da je svim sudionicima istraživanja ovo prvo iskustvo sudjelovanja u intervjuu i s većini nepoznatom osobom tako da su bili skloniji davati društveno poželjne odgovore kada je riječ o njihovim roditeljima jer je nerealno očekivati da bi itko od nas u nama novoj i nepoznatoj situaciji otkrivao osjetljive podatke iz vlastitog života poput toga da naši roditelji ne brinu o nama i ne zanima ih ono što se događa u školi i s kim provodimo slobodno vrijeme, primjerice. Međutim, vjerojatnije je da su dobiveni ovako pozitivni rezultati i povratne informacije o uključenosti roditelja u školski i socijalni život intervjuiranih učenika zato što se pri prikupljanju sudionika koristio jedan izvor, to jest jedan učenik koji je preko svojih izuzetno razvijenih socijalnih vještina i kontakata uspio privoliti svoje prijatelje da pristanu sudjelovati u istraživanju. Stoga je na međusobno istovjetne rezultate istraživanja moguće utjecalo i to što se svi sudionici istraživanja jako dobro poznaju i intenzivno druže što može ukazivati na to da oni biraju prijatelje sličnih osobina, koji su odgajani na sličan način. Isto može potvrditi i činjenica da pohađaju istu osnovnu školu, žive u istom, dobrom kvartu Rijeke te se zajedno bave sportom u karate ili rukometnom klubu.

III. Zaključak

Ovaj je rad pokušaj senzibiliziranja obrazovnih stručnjaka, roditelja i šire javnosti o važnosti uključivanja roditelja u školski život svoje djece. U diplomskom se radu pregledom odabranih empirijskih istraživanja nastojalo ukazati na važnost uključenosti roditelja u školski život djece ističući mnogobrojne dobrobiti takvog angažmana roditelja za samo dijete. Prikazane studije pokazuju da uključenost roditelja poboljšava akademsku uspješnost učenika, postotak onih koji maturiraju te smanjuje stope onih koji odustaju od školovanja kao i rizična ponašanja poput konzumiranja alkohola i zlouporabe droga te pozitivno utječe na stavove, ponašanja i sveopću dobrobit učenika. Prikazom nekih provedenih istraživanja dobivene su vrijedne spoznaje o dimenzijama roditeljske uključenosti u školski život djece te o načinima uključivanja roditelja.

Analizom empirijske građe dobivene na uzorku od 20 učenika u kvalitativnom istraživanju *Uključenost roditelja u socijalni i školski život učenika viših razreda osnovne škole* možemo zapaziti kako su učenici izjavili da su njihovi roditelji dovoljno uključeni u njihov školski i socijalni život. Njihovi roditelji redovito odlaze na roditeljske sastanke i informacije, gledaju im ocjene i pomažu im ako nešto ne razumiju te oko učenja i pisanja domaće zadaće što ukazuje na činjenicu da škola koju ispitana djeca pohađaju zaista aktivno radi na osvješćivanju roditelja o važnosti njihove uključenosti u školski život djece te da ovakva praksa ne bi trebala biti iznimka u odgojnoobrazovnoj praksi, već postati svakodnevna. Također, podatak da su roditelji uključeni u djetetov socijalni život potvrđuje rezultate istraživanja drugih autora koji ukazuju na to da njihova uključenost djeluje kao zaštitni faktor koji prevenira djetetovo uključivanje u rizična ponašanja i povezivanje s rizičnim skupinama što potvrđuje podatak da su svi sudionici istraživanja veoma svjesni važnosti odabira dobrih prijatelja koji su slični njima samima i koji dijele iste vrijednosti kao oni jer su svi naveli kao mogući razlog zbog kojeg je roditeljima važno da poznaju njihove prijatelje upravo želja roditelja da ih zaštite od mogućeg lošeg utjecaja njihovih vršnjaka.

Roditelji pokazuju interes za školu tako što ih svakodnevno, nakon dolaska iz škole, pitaju kako je bilo u školi i šta su radili, da li su dobili koju novu ocjenu i šta je za zadaću. Također im često pregledavaju domaće zadaće i objasne ako nešto ne razumiju ili im je potrebna pomoć pri rješavanju zadaće. Pomažu djeci pri učenju tako što ih ispituju te ponavljaju s njima prije kontrolnog ispita. Odlaze redovito na informacije i plate djeci instrukcije ukoliko im sami ne znaju pomoći riješiti domaću zadaću. Informiraju se o ocjenama i školskim

obavezama preko e-dnevnika te im pomažu pri izvršavanju istih jer im je važno da budu informirani kako bi mogli pomoći svojoj djeci ukoliko imaju neki problem u školi i iz želje da budu uključeni u život svoje djece. Iz dobivenih podataka vidljivo je kako su roditelji svojom uključenošću u školski život svog djeteta prenijeli svojoj djeci važnost dobivanja dobrih ocjena za njihovu budućnost. Djeca navode kako su ocjene važne njihovim roditeljima jer oni žele da se oni školuju, imaju lakši život te pronađu dobar posao. No, nije bit u samom dobivanju dobrih ocjena. Dobiveni podaci ukazuju na to kako uključenost roditelja zaista ima ključnu ulogu u životu njihove djece jer oni svojom uključenošću pripremaju djecu za život koji žele da njihova djeca imaju i žive. Svojom aktivnom ulogom u njihovm životu roditelji motiviraju djecu i pomažu im na njihovm putu ka uspjehu. Involvirani roditelji koji su tu za svoje dijete na svakoj stepenici njihovog odrastanja pretpostavka su dobro razvijenog djeteta koje će biti uspješno i zadovoljno i u kasnijem životu. Kada roditelji pokazuju interes i daju do znanja djeci da im je ono što oni rade u svom školskom i socijalnom životu važno onda raste i motivacija djece da budu aktivna i da učine svoje roditelje ponosnima slijedeći sve one životne vještine, navike i vrijednosti koje su im oni prenijeli.

Nadalje, dobiveni podaci su pokazali da su roditelji uključeni u socijalni život svoje djece tako što poznaju djetetove prijatelje što im je izuzetno važno jer brinu za svoju djecu i žele ih zaštititi od lošeg vršnjačkog utjecaja, a čega su njihova djeca veoma svjesna jer su svi kao primarni motiv roditeljske želje da dobro upoznaju njihove prijatelje naveli upravo strah roditelja da njihova djeca ne upadnu u loše društvo i uključe se u rizična ponašanja poput pušenja i konzumacije alkohola.

Za kraj, učenici su naveli da su zadovoljni odnosom i komunikacijom koju imaju sa svojim roditeljima jer o svemu mogu i razgovaraju sa svojim roditeljima, roditelji su uvijek tu za njih kada im je potrebna pomoć te imaju povjerenja u njih. Dakle, povratna informacija dobivena od sudionika istraživanja ne treba se interpretirati jednoobrazno kao zadovoljstvo razinom uključenosti roditelja u njihov školski i socijalni život, već ako zagrebemo malo dublje pod površinu, možemo zaključiti kako su djeca zadovoljnija time što njihovi roditelji pokazuju interes za njihov život školski i socijalni život, što im je važno da se oni dobro osjećaju u školi i s prijateljima u društvu. Sretni su što mogu računati na pomoć svojih roditelja kadgod im je ona potrebna i što im roditelji pridaju na značaju tako što se raspituju o njihovom vremenu provedenom u školi i s prijateljima te razgovarajući o istome za ručkom ili tijekom vremena koje provedu zajedno što djeluje stimulirajuće na samo dijete jer je ono onda uspješnije u školi i manje je sklono uključivanju u rizična ponašanja sa svojim vršnjacima.

Pregledom provedenih empirijskih istraživanja može se zaključiti kako na motivaciju roditelja na uključivanje u školski život djeteta snažno utječe to kako roditelji definiraju svoju ulogu u životu djeteta, da li se osjećaju sposobnima pomoći djetetu da uspije u školi i o pozivima na uključivanje od strane djeteta i škole. Roditelji koji vide sebe kao učitelje i osjećaju se učinkovitima, aktivniji su korisnici uključenosti dok su oni koji sebe ne vide na ovaj način ili žive u teškom životnom kontekstu manje pogođeni stavovima i ponašanjima učitelja. Razmišljanje roditelja o uključivanju također je pod utjecajem njihove percepcije ostalih zahtjeva za njihovim vremenom i energijom, osobito u odnosu na ostale obiteljske obaveze i različite poslovne obaveze i ograničenja stoga je roditeljima neophodna podrška od strane učitelja u preusmjeravanju aktivnosti djece i pohađanju učioničkih aktivnosti s njima. No, istraživanja su pokazala kako učitelji često podcjenjuju roditeljski angažman što ponekad dovodi do sukoba ili toga da se roditelji etiketiraju kao nekooperativni. A roditelji su zapravo željni podrške u vidu pružanja potrebnih strategija koje će im pomoći u radu sa svojom djecom. Stoga potrebno je osvijestiti odgojnoobrazovne ustanove, roditelje i širu javnost o neophodnosti međusobne partnerske suradnje učitelja i roditelja jer su oni jedni drugima od neizmjerne važnosti u vidu važnih izvora informacija vezanih za dijete. Suradnjom s roditeljima učitelji mogu bolje upoznati dijete i shvatiti kako ono funkcionira te koji je najbolji način da mu se pomogne u svladavanju nastavnog gradiva dok roditelji s druge strane od uključivanja u školski život djeteta i posjećivanja škole također mogu imati mnogobrojne koristi. Pokazalo se da uključenost roditelja u školski život djece povećava roditeljske vještine i informacije koje imaju o svojoj djeci što ih čini bolje opremljenima da im pomognu u aktivnostima vezanim za školu. Socijalni kapital dobiven posjetima školi može imati oblik informiranja (o nadolazećim događajima ili dostupnim dodatnim aktivnostima), vještina (kako pomoći kod čitanja kod kuće i kod zadaća, pružanje savjeta o roditeljstvu), pristupa resursima (knjigama, pomagalicama pri učenju, izvorima pomoći) i izvora socijalne kontrole (dogovor škola-kuća o očekivanim ponašanjima i obrazovnim vrijednostima), a sve to može pomoći roditeljima da promoviraju školsko postignuće svoje djece. Interakcije s drugim roditeljima tijekom volontiranja u školi ili prisustvovanja sastancima Vijeća roditelja i učitelja mogu također pomoći roditeljima da dobiju pristup korisnim informacijama, roditeljskim vještinama ili resursima dostupnima u društvenoj mreži koju predstavljaju ti roditelji.

Dakle, potrebno je razvijati svijest svih aktera uključenih u odgojnoobrazovni proces kroz koji prolazi svako dijete o važnosti oslobađanja od usvojenog obrasca ponašanja u skladu s kojim se prema roditeljima odnosimo kao prema teretu ili prepriči i naučiti razmišljati o roditeljima

i obiteljima kao nadahnjujućim resursima i partnerima. Prikazane studije ističu da je roditeljska uključenost ili povezanost škole i obitelji jedna komponenta učinkovitih škola koja zaslužuje posebnu pozornost jer doprinosi uspješnim obiteljskim okruženjima i uspješnosti učenika. Pokazalo se da je roditeljska uključenost u školovanje njihove djece povezana sa školskim uspjehom djece i s pozitivnim učincima roditeljske uključenosti.

IV. Sažetak

Roditeljska sudjelujuća ponašanja u obrazovnim okruženjima definiraju se kao uključenost kod kuće i u školi (Deslandes, Bertrand, 2005 prema Kurtulmus, 2016). Roditeljska uključenost kod kuće uključuje prakse povezane s djetetovim obrazovanjem koje se odvija izvan škole, uglavnom u njihovim domovima. Uključenost roditelja u školski život djece definira se kao volontiranje u školi, komuniciranje s učiteljima i drugim školskim osobljem, pomaganje u akademskim aktivnostima kod kuće, prisustvovanje školskim događajima, roditeljskim sastancima i informacijama za roditelje (Hill, Taylor, 2004), a utvrđeno je da uključenost roditelja u školski život djece ima pozitivan učinak na njihova školska postignuća.

Smatra se da se odluke i izbori roditelja da se uključe temelje na nekoliko konstrukata proizašlih iz njihovih vlastitih ideja i iskustava, kao i na drugim konstruktima koji proizlaze iz zahtjeva i prilika iz okruženja (Hoover-Dempsey & Sandler, 1995 prema Hoover-Dempsey, 1997). Većina roditeljskih odluka da se uključe u obrazovanje djece u funkciji je tri konstrukta: (a) kako roditelji definiraju svoju ulogu u životu djeteta, (b) osjećaja učinkovitosti roditelja za pomaganje djetetu da uspije u školi, i (c) pozivnica, zahtjeva i mogućnosti za uključivanje roditelja od strane djeteta i škole.

Specifični pozivi učitelja na uključenost identificirani su kao motivatori roditeljske uključenosti u osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj populaciji (Kohl, Lengua, McMahon, 2002). Pozivi učitelja utjecajni su djelomice zbog toga što ističu učiteljsko vrednovanje roditeljskog doprinosa učenikovom obrazovnom uspjehu. Odgovarajući na mnoge roditeljske želje da znaju više o tome kako mogu pomoći u učenju svog djeteta kreatori različitih intervencijskih programa zabilježili su značajan uspjeh u povećanju incidencije i učinkovitosti aktivnosti roditeljske uključenosti kroz pozive učitelja na sudjelovanje u specifičnim uključujućim aktivnostima (Simon, 2004).

Poticaj učitelja na uključivanje povezan je s većom kompetencijom roditelja u interakcijama sa svojom djecom i s više uključenosti roditelja u akademske aktivnosti kod kuće (Epstein & Dauber, 1991, prema Hill, Taylor, 2004).

Najsnažniji i najdosljedniji prediktori roditeljske uključenosti u školi i kod kuće bili su specifični školski programi i učiteljske prakse koje ohrabruju i vode roditeljsku uključenost. Bez obzira na roditeljsko obrazovanje, veličinu obitelji, sposobnost učenika ili školsku razinu vjerojatnije je da će roditelji postati partneri u obrazovanju svoje djece ako percipiraju da

škole imaju snažne prakse da uključe roditelje u školu, kod kuće u domaćoj zadaći i kod kuće u čitalačkim aktivnostima.

Uključenost roditelja u školski život djece povezana je s nizom poboljšanih školskih postignuća osnovnoškolskih i srednjoškolskih učenika uključujući različite indikatore postignuća i razvoja učeničkih karakteristika koje podržavaju postignuće kao što su samoučinkovitost za učenje, percepcija osobne kontrole nad školskim ishodima i samoregulirajuće vještine i znanja, a dobrobiti povezane s roditeljskim angažmanom u afterschool programima kao što je poticanje uspjeha učenika uvelike su u skladu s dobrobitima povezanim s angažmanom roditelja u obrazovanju njihovog djeteta tijekom redovitog školskog dana (Horowitz, Bronte-Tinkew, 2007, prema MetLife, 2012). Osim toga, roditeljski angažman u afterschool programima povećava sudjelovanje mladih u programima, podržava kvalitetu afterschool programa i konstruktivan je utjecaj na roditeljski angažman kod kuće i u školi (Kreider, Westmoreland, 2011, prema MetLife, 2012).

Provedeno je i kvalitativno istraživanje na uzorku od 20 učenika viših razreda osnovne škole kako bi se stekao uvid u uključenost roditelja u školski i socijalni život njihove djece iz perspektive učenika viših razreda osnovne škole te ispitale dimenzije roditeljske uključenosti. Dobiveni rezultati pokazuju da su njihovi roditelji dovoljno uključeni u njihov školski i socijalni život, da pokazuju interes za školu i pomažu im pri izvršavanju školskih obaveza. Da je roditeljima važno da budu informirani kako bi mogli pomoći svojoj djeci ukoliko imaju neki problem u školi i iz želje da budu uključeni u život svoje djece. Da su roditelji svojom uključenosti u školski život svog djeteta prenijeli svojoj djeci važnost dobivanja dobrih ocjena za njihovu budućnost te da su roditelji uključeni u socijalni život svoje djece. Oni poznaju djetetove prijatelje što im je izuzetno važno jer brinu za svoju djecu i žele ih zaštititi od lošeg vršnjačkog utjecaja.

Ključne riječi: uključenost, roditelji, škola, učitelji, školsko postignuće, afterschool programi

V. Summary

Parental participatory behaviors in educational environments are defined as inclusion at home and in school (Deslandes and Bertrand, 2005 in Kurtulmus, 2016). Parental involvement at home involves practices related to child education outside the school, mainly in their homes. Parents' involvement in school life is defined as volunteering in schools, communicating with teachers and other school staff, assisting in home-based academic activities, attendance at school events, parental meetings and parenting information (Hill, Taylor, 2004), and it is established that parents' involvement in school life of children has a positive effect on their school achievement.

Parental decisions and choices to involve are considered to be based on a few constructs derived from their own ideas and experiences as well as on other constructs that arise from requirements and opportunities from the environment (Hoover-Dempsey & Sandler, 1995 in Hoover-Dempsey, 1997). Most parental decisions to engage in the education of children are in function of three constructs: (a) how parents define their role in the life of a child; (b) parents' feelings of effectiveness for helping a child succeed in school; and (c) invitations, demands and possibilities to involve parents in school offered by the child and school.

Specific inclusion invitations by teachers have been identified as motivators of parental involvement in elementary and high school population (Kohl, Lengua, McMahon, 2002). Teachers' invitations are partly influential because they emphasize the teacher's appreciation of the parental contribution to the student's educational achievement. Responding to many parents' wishes to know more about how they can help their child's learning, creators of various intervention programs have noted significant success in increasing incidence and effectiveness of parental involvement through teacher invitations to participate in specific engaging activities (Simon, 2004).

The encouragement of the teacher to engage is related to the greater competence of parents in interaction with their children and more involvement of parents in academic activities at home (Epstein & Dauber, 1991, in Hill, Taylor, 2004).

The most powerful and consistent predictors of parental involvement at school and at home were specific school programs and teaching practices that encourage and lead parental involvement. Regardless of parental education, family size, student abilities or school level, parents are likely to become partners in education of their children if they perceive that

schools have strong practices to involve parents in school, at home in homework and at home in reading activities.

Parents' involvement in children's school life is associated with a number of improved school achievements of primary and secondary school pupils including various indicators of achievement and development of students characteristics that support achievement such as self-efficacy for learning, perception of personal control over school outcomes and self-regulating skills and knowledge while benefits related to parental involvement in afterschool programs such as encouraging students success are mostly in line with the benefits associated with parents' engagement in their child's education during a regular school day (Horowitz, Bronte-Tinkew, 2007 in MetLife, 2012). In addition, parental involvement in afterschool programs increases the participation of young people in programs, supports the quality of the afterschool programs and has a constructive impact on parental involvement at home and in school (Kreider, Westmoreland, 2011 in MetLife, 2012).

A qualitative research was conducted on a sample of 20 elementary school students from grades 5-8 in order to gain insight into parents' involvement in school and social life of their children from the perspective of elementary school students and to examine the dimensions of parental involvement. The obtained results show that their parents are sufficiently involved in their school and social life, that they show interest for school and help them in fulfilling their school responsibilities. That it is important for parents to be informed in order to help their children if they have a school problem and because they wish to be involved in their children's life. That parents, through their involvement in the school life of their child, have transferred to their children the importance of getting good grades for their future and that their parents are involved in their children's social life. They know their friends which is extremely important to them because they care for their children and want to protect them from bad peer influence.

Key words: involvement, parents, school, teachers, school achievement, afterschool programs

VI. Literatura

1. Andrews, S. W. (2015.) Parents as Partners: Creating a Culture of Respect and Collaboration With Parents in: *The NAMTA Journal*, 40 (1); 129-137. Dostupno na: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1077976.pdf> , pristupljeno 16.2.2017.
2. Coutts, M. J., Sheridan, S. M., Kwon, K., Semke, C. A. (2012.) The effect of teacher's invitations to parental involvement on children's externalizing problem behaviors: An examination of a CBC intervention (CYFS Working Paper No. 3); 1-11. Dostupno na: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED537856.pdf> , pristupljeno 16.2.2017.
3. Dauber, S. L.; Epstein, J. L. (1989.) Parent Attitudes and Practices of Parent Involvement in Inner-City Elementary and Middle Schools in: *Center for Research on Elementary and Middle Schools*, 33; 1-23. Dostupno na: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED314151.pdf> , pristupljeno 16.2.2017.
4. Fan, W., Williams, C. (2009.) The effects of parental involvement on students' academic self-efficacy, engagement and intrinsic motivation in *Educational Psychology*, 30(1), 53-74. Dostupno na: <http://mrbaileyhhs.edublogs.org/files/2011/03/Parent-Involvement-and-Student-Motivationz6wkvy.pdf>; , pristupljeno 16.2.2017.
5. Fan, X., Chen, M. (2001.) Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis in *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22. Dostupno na: http://pages.erau.edu/~andrewsa/Project_2/Christian_John/DuneProject/Child%20Success.pdf , pristupljeno 16.2.2017.
6. Fantuzzo, J., McWayne, C., Perry, M. (2004.) Multiple dimensions of family involvement and their relations to behavioral and learning competencies for urban, low-income children in *School Psychology Review*, 33(4), 467-480. Dostupno na: <http://eportfoliocathymendoza.pbworks.com/f/Fantuzzo.pdf> , pristupljeno 16.2.2017.
7. Green, C. L., Walker, J. M. T., Hoover-Dempsey, K. V., Sandler, H. M. (2007.) Parents' Motivations for Involvement in Children's Education: An Empirical Test of a Theoretical Model of Parental Involvement in: *Journal of Educational Psychology*, 99 (3); 532-544. Dostupno na: http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/40943058/Green_Walker_H-D_Sandler_2007.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1487269307&Signature=BIW0%2BZ4Qa3ChGxmd2X%2BhMEwLcAQ%3D&response-content-

- [disposition=inline%3B%20filename%3DParents_motivations_for_involvement_in_c.pdf](#) , pristupljeno 16.2.2017.
8. Grolnick, W. S., Benjet, C., Kurowski, C. O., Apostoleris, N. H. (1997.) Predictors of Parent Involvement in Children's Schooling in: *Journal of Educational Psychology*, 89 (3); 538-548. Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Wendy_Grolnick/publication/232447985_Predictors_of_Parent_Involvement_in_Children's_Schooling/links/00b4951866bbb6b432000000.pdf , pristupljeno 16.2.2017.
 9. Grolnick, W. S., Slowiaczek, M. L. (1994.) Parents' Involvement in Children's Schooling: A Multidimensional Conceptualization and Motivational Model in: *Child Development*, 65 (1); 237-252. Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Wendy_Grolnick/publication/15066904_Parents'_Involvement_in_Children's_Schooling_A_Multidimensional_Conceptualization_and_Motivational_Model/links/580e5b0e08aef766ef10e414.pdf , pristupljeno 16.2.2017.
 10. Grolnick, W. S., Ryan, R. M., Deci, E. L. (1991.) Inner resources for school achievement: Motivational mediators of children's perceptions of their parents in *Journal of Educational Psychology*, 83, 508-517. Dostupno na: https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/1991_GrolnickRyanDeci.pdf , pristupljeno 16.2.2017.
 11. Henderson, A., Mapp, K. (2002.) *A New Wave of Evidence: The Impact of School, Family, and Community Connections on Student Achievement*. Austin, TX: National Center for Family & Community Connections With Schools. Dostupno na: <http://www.sedl.org/connections/resources/evidence.pdf>; , pristupljeno 16.2.2017.
 12. Hoover-Dempsey, K. V., Sandler, H. M. (2005.) Final performance report for OERI Grant # R305T010673: The social context of parental involvement: A path to enhanced achievement. Final report, submitted to *Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education, Washington, D.C.* Dostupno na: <https://discoverarchive.vanderbilt.edu/bitstream/handle/1803/7595/OERIIESfinalreport032205.pdf?sequence=1&isAllowed=y> , pristupljeno 16.2.2017.
 13. Hoover-Dempsey, K. V., Battiato, A. C., Walker, J. M. T., Reed, R. P., DeJong, J. M., Jones, K. P. (2001.) Parental Involvement in Homework in: *EDUCATIONAL PSYCHOLOGIST*, 36(3); 195–209. Dostupno na: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.456.9721&rep=rep1&type=pdf> , pristupljeno 16.2.2017.

14. Hoover-Dempsey, K. V., Sandler, H. M. (1997.) Why Do Parents Become Involved in Their Children's Education? In: *Review of Educational Research*, 67 (1); 3-42. Dostupno na: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1006.6022&rep=rep1&type=pdf> , pristupljeno 16.2.2017.
15. Hill, N. E., Taylor, L. C. (2004.) Parental School Involvement and Children's Academic Achievement. Pragmatics and Issues in: *American Psychological Society*, 13 (4); 161-164. Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Nancy_Hill/publication/263331533_Parental_School_Involvement_and_Children's_Academic_Achievement_Pragmatics_and_Issues/links/54ad4c770cf24aca1c6ef8cb.pdf , pristupljeno 16.2.2017.
16. Hill, N.E., Craft, S.A. (2003.) Parent-school involvement and school performance: Mediated pathways among socioeconomically comparable African-American and Euro-American families in *Journal of Educational Psychology*, 95, 74–83. Dostupno na: <http://www.geocities.ws/parentsaspartners/parentinvolvement.pdf> , pristupljeno 16.2.2017.
17. Hill, N.E. (2001.) Parenting and academic socialization as they relate to school readiness: The role of ethnicity and family income in *Journal of Educational Psychology*, 93, 686–697. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/232598562_Parenting_and_academic_socialization_as_they_relate_to_school_readiness_The_roles_of_ethnicity_and_family_income , pristupljeno 16.2.2017.
18. Hill, N.E., Castellino, D.R., Lansford, J.E., Nowlin, P., Dodge, K.A., Bates, J., Pettit, G. (in press). Parent-academic involvement as related to school behavior, achievement, and aspirations: Demographic variations across adolescence in *Child Development*. Dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2765127/>, pristupljeno 16.2.2017.
19. Jeynes W (2013.) A Meta-Analysis of the Efficacy of Different Types of Parental Involvement Programs for Urban Students in *Harvard Family Research Project*. Dostupno na: <http://www.hfrp.org/publications-resources/browse-our-publications/a-meta-analysis-of-the-efficacy-of-different-types-of-parental-involvement-programs-for-urban-students> , pristupljeno 16.2.2017.
20. Kurtulmus, Z. (2016.) Analyzing parental involvement dimensions in early childhood education in: *Educational Research and Reviews*, 11(12); 1149-1153. Dostupno na:

- <http://www.academicjournals.org/journal/ERR/article-full-text-pdf/EBA0CDC59027> , pristupljeno 16.2.2017.
21. Lee, J-S., Bowen, N. K. (2006.) Parent Involvement, Cultural Capital, and the Achievement Gap Among Elementary School Children in: *American Educational Research Journal*, 43 (2); 193–218. Dostupno na: <http://eaop.ucsd.edu/198/parents/Parent%20Involvement,%20Cultural%20Capital,%20and%20the%20Achievement%20Gap%20among%20Elementary%20School%20Children.pdf> , pristupljeno 16.2.2017.
22. McWayne, C., Owsianik, M. (2004.) Parent Involvement and the social and academic competencies of urban kindergarten children in *Harvard Family Research Project*. Dostupno na: <http://www.hfrp.org/publications-resources/publications-series/family-involvement-research-digests/parent-involvement-and-the-social-and-academic-competencies-of-urban-kindergarten-children> , pristupljeno 16.2.2017.
23. MetLife Foundation Afterschool Alert. (2012.) After school: A Key to Successful Parent Engagement Issue Brief No. 57; 1-7. Dostupno na: http://www.afterschoolalliance.org/issue_briefs/issue_parents_57.pdf , pristupljeno 16.2.2017.
24. Moorman Kim, E., Minke, K. M., Sheridan, S. M., Koziol, N., Ryoo, J. H., Rispoli, K. M. (2012.) Congruence within the parent-teacher relationship: Associations with children's functioning (CYFS Working Paper n.2); 1-10. Dostupno na: <http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1100&context=cyfsfacpub> , pristupljeno 16.2.2017.
25. Moorman Kim, E., Coutts, M. J., Holmes, S. R., Sheridan, S. M., Ransom, K. A., Sjuts, T. M., Rispoli, K. M. (2012.) Parent involvement and family-school partnerships: Examining the content, processes, and outcomes of structural versus relationship-based approaches (CYFS Working Paper No. 6); 1-20. Dostupno na: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED537851.pdf> , pristupljeno 16.2.2017.
26. Patrikakou, E. N. (2016.) Parent Involvement, Technology, and Media: Now What? in: *School Community Journal*, 26 (2); 9-24. Dostupno na: <https://eric.ed.gov/?q=Parent+Involvement%2c+Technology%2c+and+Media%3a+Now+What%3f+in%3a+School+Community+Journal&ft=on&id=EJ1123967> , pristupljeno 16.2.2017.
27. Simon, B. S. (2004.) High school outreach and family involvement in *Social Psychology of Education* 7, 185–209. Dostupno na:

https://www.researchgate.net/profile/Beth_Simon2/publication/227266981_High_School_Outreach_and_Family_Involvement/links/572bfc1408ae2efbfbdbdee2.pdf ,

pristupljeno 16.2.2017.

28. Steinberg, L., Lamborn, S. D., Sanford M. Dornbusch, S. M., Darling, N. (1992.) Impact of Parenting Practices on Adolescent Achievement: Authoritative Parenting, School Involvement, and... in: *Child Development*, 63; 1266-1281. Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Nancy_Darling/publication/21708271_Impact_of_Parenting_Practices_on_Adolescent_Achievement_Authoritative_Parenting_School_Involvement_and_Encouragement_to_Succeed/links/02e7e51c1b378cec86000000/Impact-of-Parenting-Practices-on-Adolescent-Achievement-Authoritative-Parenting-School-Involvement-and-Encouragement-to-Succeed.pdf , pristupljeno 16.2.2017.
29. Taylor, L.C., Clayton, J.D., Rowley, S.J. (2004.) Academic socialization: Understanding parental influences on children's school-related development in the early years in *Review of General Psychology*, 8 (3), 163–178. Dostupno na: http://www.viriya.net/jabref/academic_socialization_understanding_parental_influences_on_childrens_school-related_development_in_the_early_years.pdf , pristupljeno 16.2.2017.
30. Weiss, H. B., Mayer, E., Kreider, H., Vaughan, M., Dearing, E., Hencke, R., Pinto, K. (2007.) Making it work: Low-income working mothers' involvement in their children's education in *Harvard Family Research Project*. Dostupno na: <http://www.hfrp.org/publications-resources/browse-our-publications/making-it-work-low-income-working-mothers-involvement-in-their-children-s-education-digest-version> , pristupljeno 16.2.2017.

VII. Prilozi

Prilog 1: Primjer obrasca za suglasnost roditelja za sudjelovanje djeteta u istraživanju

INFORMIRANI PRISTANAK

na sudjelovanje u kvalitativnom istraživanju za potrebe diplomskog rada
Uključenost roditelja u socijalni i školski život djece

Naslov istraživanja: *Uključenost roditelja u socijalni i školski život djece*

Institucija: Diplomski studij pedagogije i talijanistike, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Kratak opis teme istraživanja

Ovo istraživanje bavi se ispitivanjem mišljenja djece o uključenosti roditelja u njihov socijalni i školski život. Istraživanje se provodi u sklopu diplomskog rada studentice Sanje Škundrić „Uključenost roditelja u socijalni i školski život djece“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Jasminke Zloković.

Opis procesa istraživanja

U svrhu prikupljanja podataka potrebnih za realizaciju osnovnog cilja i svrhe istraživanja, provodi se terensko istraživanje metodom intervjua u trajanju od oko 30 minuta i to s učenicima viših razreda osnovne škole. Za potrebe analize podataka, ovaj intervju bit će sniman i pohranjen na sigurno mjesto pod šifrom koju će biti nemoguće povezati sa stvarnim sudionikom istraživanja.

Povjerljivost

Sve informacije koje Vaše dijete podijeli tijekom intervjua ostaju povjerljive. Nitko osim istraživačice neće imati pristup tim podacima u njihovom izvornom obliku. Kvalitativna metodologija koja će se koristiti u istraživanju osigurava da iskorišteni podaci ne mogu ni na koji način ukazivati na ime Vašeg djeteta te preko njih neće biti moguće rekonstruirati identitet Vašeg djeteta.

AUTORIZACIJA

Molim Vas da svojim usmenim pristankom autorizirate sudjelovanje Vašeg djeteta u istraživanju:

Pročitao/la sam i razumio/razumjela ovaj informirani pristanak te pristajem da moje dijete sudjeluje u ovom istraživanju.

Potpis roditelja

Prilog 2: Pitanja za intervju

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Odlazak na roditeljski sastanci/događanja u školi/volontiranje/...?

Zbog čega im je važno otići na roditeljski sastanak/informacije?

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Razgovaraju s tobom o proteklom danu provedenom u školi? Pitaju što ste radili/učili/što je za zadaću?

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

(web stranica škole/e-dnevnik/ od tebe/ informacije za roditelje...)

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Pomažu li ti u učenju i pisanju domaćih zadaća?

Sudjeluju li roditelji u organizaciji tvog vremena za učenje i pisanje zadaće?

Potiču li te roditelji na učenje i pisanje zadaće na vrijeme?

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život?

Na koji način utječu na tvoj odabir prijatelja?

Koliko dobro poznaju tvoje prijatelje?

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

(brinu za tebe/žele te zaštititi/ boje se da ne dođeš pod loš utjecaj/žele te kontrolirati)

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene?

Važno im je da upišeš dobru srednju školu – dakle da izvršavaš svoje obaveze i na vrijeme?

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi? (Zanima ih kakav je tvoj odnos s vršnjacima/odnos s učiteljima/ da li izvršavaš svoje obaveze/ u koje si školske aktivnosti uključen/ imaš li problema u školi?)

Kako bi bili informirani/ kontrolirali te/pomogli oko izvršavanja domaćih zadaća i učenja/ važne su im ocjene

9. Kakav je tvoj odnos/komunikacija s roditeljima/ mamom/tatom ?

Razgovaraš s njima o školi i o prijateljima.

Prijateljski su raspoloženi/pružaju podršku/ pokazuju razumijevanje.

Uvijek dostupni za razgovor.

S njima uvijek i o svemu možeš razgovarati.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?

Zbog čega se trebaju više uključivati?

Prilog 3: Transkripti intervjua

TRANSKRIPT 5.1

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? Da li odlaze na roditeljske možda sastanke?

Pa da. Odu na roditeljske sastanke. Nekad mi pomognu ako nešto ne razumijem, ali to je uglavnom to.

Mhm a zbog čega im je važno ići na informacije i na roditeljski sastanak?

Pa da znaju kako se ponašam. Da mi mogu pomoći ako nešto skrivam ili...

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi? Da li te pitaju svaki dan kako je bilo?

Da. Često me pitaju kako mi je, ali ja ne znam što da im odgovorim tako da mi bude čudno.

Puno se toga događa ili ti je to normalno pa kao nemaš šta za podijeliti?

Da. To mi je normalno.

Normalno?. Ali da li pitaju većinom šta ste radili, učili vezano za gradivo?

Aa to me uglavnom baka pita, a oni toliko i ne.

Mhm..

Ali da, pitaju me da li.. pa da ponovimo neke stvari i to.

Mhm..

Ako bude kontrolni.

Mhm..

3. A na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Pa uglavnom preko e-dnevnika ili im ja kažem odmah.

Mhm..

4. A na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Pa ja to uglavnom sve sam samo osim ono što mi je, što mi oni mogu pregledati ili bilo šta.

Mhm.. Pomažu li ti u učenju i pisanju domaćih zadaća?

Aaa ispituje me, ispituju me prije kontrolnog, ali ne pomažu mi toliko ko prije, za zadaće ili nešto.

A da li se dogovarate kad ćeš učiti, kad je vrijeme za igru?

Paa ja to sam odredim.

Sve sam odrediš. A potiču li te da učiš i pišeš zadaću na vrijeme? Da ne ostavljaš sve za zadnji čas?

Da. Potiču me.

5. A na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Da li poznaju tvoje prijatelje? Znaju s kim se družiš?

Da. Poznaju svih. Ja njima kažem šta sam radio tad i tad iiii oni sve znaju.

Mhm.. A da li oni utječu možda na odabir tvojih prijatelja? Kažu ti s kim bi voljeli da se radije družiš ili manje?

Pa ne. Oni kažu da ja mogu birati sve sam, ali kažu da se slažu sa mnom uglavnom.

Mhm.. A koliko dobro poznaju ih? Da li ih viđaju? Da li se družite nekad možda kod tebe doma? Jesu li oni nekad prisutni?

Ovisi tko je. Na primjer neki iz škole i rjeđe dođu kod mene pa ih moji roditelji toliko i ne znaju, ali neki na primjer iz moje ulice s kojim se često družim oni ih znaju dobro.

Mhm.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Pa šta ja znam. Možda oni utječu loše na mene neki prijatelji, a neki dobro.

Mhm. Znači žele te zaštititi nekako? Da znaju s kim si.

Da da.

Kakvo je tvoje okruženje.?

Da.

Mhm.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im važno?

Pa važno im je. Naravno. Zato što da bih mogao ići u srednju školu dobru pa onda i na fakultet i to.

Mhm. Znači važno im je da upišeš dobru srednju školu, onu koju želiš.

Da.

Mhm.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o tome što se događa s tobom u školi?

Pa da znaju kakav sam, kako mi ide u školi, kakve su mi ocjene, jel se dobro ponašam i to.

Mhm. Da li izvršavaš svoje obaveze na vrijeme...

Da.

I zanima ih možda kakav je tvoj odnos s učiteljima.?

Pa zanima ih.. uglavnom sve je dobro. Sve je super.

Mhm. Kako bi bili informirani, kontrolirali te, pomogli oko izvršavanja domaćih zadaća i učenja, važne su im ocjene...

9. A kakav je tvoj odnos sa roditeljima/ mamom i tatom ? Da li često razgovarate o svemu? Možete razgovarati?

Aaa pa razgovaramo o svemu i to je super, ali nekad ja se odvojim u svoj virtualni svijet na mobitelu.

Naravno. Ko i svi mi. Ali znači oni su tu kada ti je potrebna neka pomoć, savjet. Uvijek im se možeš obratiti.

Da.

Mhm.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život? Ili bi se trebali više uključiti?

Ne. Mislim da je super. Da je to dovoljno.

Mhm.

11. A koje su tvoje preporuke možda za... mislim rekao si već da su dovoljno uključeni, ali možda kad bi želio da se oni više uključe? Na koji način bi to mogli možda? Da ih škola pozove ili?

Pa ne znam.

Ili misliš da to ovisi o svakom djetetu i njihovim roditeljima?

Pa mislim da ovisi o svakom djetetu i njihovim roditeljima. Zato što meni je taman ovo kako njih zanima za mene, za moju školu i za sve. Za socijalni život.

Mhm. Mhm. Znači ništa pretjerano. Tako kako treba.

Da. Tako je.

Znači to bi bilo to. Hvala ti lijepa.

Nema na čemu.

TRANSKRIPT 5.2

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Pa pomažu mi ponekad oko učenja, oko zadaće. Ne pomažu mi dok pišem nego kad završim cijelu zadaću onda mi pregledaju nešto. Kažu šta je krivo, šta je točno ili ako mi nije jasno mi objasne.

A odlaze na roditeljske sastanke, informacije? U tom smislu uključeni.

Ne odu baš svaki svaki put, ali odlaze dva puta godišnje.

A zbog čega im je važno otići na sastanak ili informacije?

Za svaki slučaj. Da vide šta profesori šta, možda ako se nešto drugo desilo da malo popričaju. Tek tako da odu. Sad sam u novoj školi i tako pa da se upoznaju s profesorima.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Da li te pitaju svaki dan kako je bilo? Razgovaraju o..?

Da. Pitaju me svaki dan šta se desilo. Jesam li dobio koju novu ocjenu. Jesam li se tukao. Je li bilo šta. I to je to.

3. A na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Pa meni vjeruju, kad me pitaju, kad dođem iz škole pita me mama jesam li dobio koju ocjenu. Ako jesam kažem koju. Pa kad dođem iz škole me pitaju jesam li dobio koju novu ocjenu. Ako jesam kažem koju. Ako nisam ništa.

Da li provjeravaju e-dnevnik?

Pa provjeravaju jedino ako su ispiti ili tako nešto i ja zapišem na kalendar.

4. Na koji ti način roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Pomažu li ti u učenju i pisanju domaćih zadaća? Organiziraju vrijeme za učenje? Kad je vrijeme za učenje i igru?

Meni mama prepušta da si kao ja sam odredim kad ću šta naučiti. Ako ne naučim onda ili ne idem na trening ili tako. A domaće zadaće kao što sam rekao ne pomažu mi dok pišem nego provjeravaju jesam li točno riješio.

A potiču li te da pišeš zadaću i učiš na vrijeme?

Da.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Koliko dobro poznaju tvoje prijatelje? Utječu li na odabir prijatelja?

Pa sve moje prijatelje poznaju. Većinom kad idem van pitaju me s kim. Il mama ili tata pitaju me s kim ideš? Sa tim i tim. I to je to.

A koliko dobro poznaju tvoje prijatelje? Po onome što im ti kažeš ili neke poznaju malo više jer dolaze kod tebe doma?

Neke poznaju jako puno, neke poznaju malo manje, ali većinom ih sve s vremenom jako dobro upoznaju.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji? Jer brinu za tebe, žele te zaštititi, žele te možda kontrolirati? Boje se da ne dođeš pod loš utjecaj?

Pa brinu se za mene. Brinu se za mene i pa da znaju da su sigurni da sam s nekim tko nije loš i tako.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im važno da imaš dobre ocjene?

Je. Važno je. Jer ne žele da radim kao smetlar. Hahaha

Je li i možda važno da upišeš neku dobru...

Neku dobru školu. Da ne budem haha

8. Hahaha zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o tome što se događa u školi? (da li ih zanima ih tvoj odnos s prijateljima/ s učiteljima/ da li izvršavaš obaveze i slično?)

Pa zanima ih pr.. zanima ih kako... mene pitaju. Ponekad pitaju kao kakav ti je ovaj profesor.? Kakav ti je onaj?. Jel ti se sviđa? A to im je važno da znaju. Da ne kažu možda nešto krivo kad budu na informacijama i tako.

9. A kakav je tvoj odnos/komunikacija s mamom/tatom?

Odličan. Svaki dan pričamo o svemu i svačemu. Najviše tako i o školi.

Znači uvijek su tu kada ti je potreban neki savjet, pomoć.

Da. Uvijek.

Mhm. S njima možeš uvijek o svemu razgovarati?

Da.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?

Mhm. Za razliku od nekih roditelja koji uopće ništa ne rade i baš ih boli briga što im djeca imaju jedinice moji su odlični.

11. A da li imaš dobro možda ne u tvom slučaju budući da si zadovoljan s time koliko su tvoji roditelji uključeni u tvoj život koje bi bile tvoje preporuke za veću i bolju uključenost roditelja općenito u život tvojih vršnjaka, a i tebe? Na koji bi se način mogli možda više uključiti?

Pa da.. ne znam.. da možda malo razmišljaju kako će djeca ta biti u budućnosti jer će možda biti teško i neće imati ne znam ni ja.. prijatelje. Ajmo reć tako.

A da li bi bilo možda lakše kada bi škola više im se obraćala? Više ih pozivala ili već to sad čini pa roditelji svejedno ne dolaze?

A ne može. I da ih pozove. Opet nema škola svu tu djecu nego ti roditelji moraju brinuti za djecu, a ne škola.

TRANSKRIPT 5.3

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? Odlaze na informacije, roditeljske sastanke i slično?

Odlaze na roditeljske sastanke i idu na informacije.

Mhm. A zbog čega im je važno da idu na informacije?

Paa na informacije čisto da čuju dal, dal, da li imam kakvih problema u školi i tako.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Razgovaraju s tobom svaki dan nakon škole? Šta ste radili?

Da. Pitaju me šta je bilo u školi. I tako. Ako je bilo kojih ocjena i tako.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Preko e-dnevnika. I ja im kažem isto.

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće? Kod učenja, pisanja zadaća?

Ja na primjer za učenje ja naučim, onda me oni ispituju.

Mhm. A jel ti pomažu kod pisanja domaćih zadaća?

Aaa nee. Jedino kad nešto stvarno ne znam onda njih pitam.

Jedino znači kad ih ti pitaš. Nemaju potrebu stalno pregledavati.

Da.

A da li oni sudjeluju u organizaciji tvog vremena za učenje ili je to prepušteno tebi da sama znaš kada ćeš učiti, a kada ćeš se igrati?

Sama.

Mhm. A potiču li te da učiš i pišeš zadaću na vrijeme?

Paa znaju mi reći poslije škole odi pisati zadaću.

Mhm.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Da li poznaju tvoje prijatelje? Koliko dobro?

Pa poznaju neke. Da poznaju.

Mhm. Većinom ih poznaju preko toga, po tome što im ti kažeš o njima?

Da.

Mhm.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su tvoji prijatelji?

Pa ne znam. Pitaju me kao. Ne znam. Kako se zove i tako..

Brinu se možda da ne padneš pod loš utjecaj? Da znaju gdje si, s kim se družiš?

Da znaju gdje sam.

Mhm. Da li te žele možda tako kontrolirati ili im je više važnija tvoja sigurnost?

Aa moja sigurnost.

Mhm.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im to važno?

Paa to ja. To više ja želim nego oni. Ja želim imati dobar uspjeh.

Mhm. Možda.. da li im je možda bitno da imaš dobre ocjene kako bi upisala dobru srednju školu?

Da.

Znači zbog toga im je ipak važno.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi, šta ste radili, kakv ti je odnos s prijateljima, s učiteljima?

Paa ne znam... njih.. zanima ih.. tako. Ne znam.

Žele znati možda da si dobra u školi, da nemaš problema?

Daa. Da.

Da izvršavaš svoje obaveze?

Da.

9. Kakav je tvoj odnos s roditeljima? Komunikacija? Da li pričate o svemu?

Da.

Možeš im o svemu reći.

Da. Ja im kažem.

Mhm. Uvijek su tu znači kada ti je potreban neki savjet?

Da.

A kome se možda radije obratiš za pomoć? Ili jednako razgovaraš?

Hmm.. Jednako.

S mamom i tatom?

Da. Jednako.

Znači o svemu možeš s njima razgovarati?

Da.

Mhm.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život? Ili bi se trebali možda više uključiti?

Uključeni su.

Dovoljno? Što se toga tiče?

Da.

11. A koje bi bile tvoje preporuke kada bi željela da se tvoji roditelji više uključe u tvoj život?

Mhm...

Da li možda da se više škola angažira? Da ih više zove ili smatraš možda da je to neki osobni odabir svakog roditelja i ovisi o odnosu sa vlastitim djetetom?

O odnosu, ne znam.. s vlastitim djetetom.

Da je individualno znači?

Hm.. da.

Dobro. Hvala ti.

TRANSKRIPT 5.4

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Pa pomažu mi oko domaće zadaće, oko prijatelja.. da da oko oko škole..

Odlaze li na roditeljske sastanke i informacije?

Daa. Mhm..

Je li im? Zašto im je važno otići na roditeljski sastanak?

Pa da znaju kakva sam u školi, šta trebam još poraditi, što trebam više učiti, što mi teže ide da to savladam ii tako.

Mhm. Znači kako bi ti mogli pomoći.

Da.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Pa pregledavaju mi domaće uratke, pitaju, pitaju me da li nešto ne razumijem da mi oni to objasne. Mmmm..

Da li svaki dan razgovarate nakon što dođeš iz škole pitaju te šta ste radili ili kako je bilo?

Paa daa. Ja im onda kažem što mi baš nije bilo jasno i nakon što oni dođu s posla oni mi to objasne i tako.

Mhm super.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Pa gledaju mi ocjene. Ako dobijem neku lošu ocjenu kažem. Kažem što sam pogriješila i to pro. To provježbaju sa mnom. Onda ispitaju me usmeno da provjerim i..

A da li pitaju tebe koje si ocjene dobila ili provjeravaju sami e-dnevnik? Kako se informiraju o tome šta je bilo u školi?

Pa katkad mene, a ako imam trening ili nešto tako znaju ići na e-dnevnik i pogledati.

Mhm.

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće? Već si nešto spomenula oko učenja.

Da. Mmm pa značii oko domaćih zadaća ako nešto mi nije jasno oni pogledaju i kažu mi kako bi to trebalo izgledati ii akooo i tako.

A sudjeluju li u organizaciji tvog vremena za učenje i pisanje zadaće ili?

Paa..

Ili to sama?

Ne. To sama. Odlučim kada ću i kako.

A potiču li te da pišeš zadaće i učiš na vrijeme?

Paa da.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život?

Paa ako pitam, ako sam u nekom problemu, ako sam se posvađala sa prijateljem oni kažu šta bi oni učinili i onda i onda onda kažem što ja mislim i tako.

A koliko dobro poznaju tvoje prijatelje i da li utječu na tvoj odabir prijatelja?

Paaa ja sam im prije bila govorila kakva je ta prija., kakav je to prijatelj, kakva je prijateljica i to, a sada mi vi.. sada mi vjeruju i osim toga idem u školu i već poznajem dugo svoje prijatelje, a tako da uglavnom znaju kakvi su.

Mhm.

6. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Pa da ne upadnem u neko loše društvo. Da kad budem starija ne počnem pušiti ili nešto tako ii da ne i.. da ne popustim u školi.

Mhm.

7. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im važno?

Paa mmm da. Važno im je. Da da se poslije lakše upišem u srednju školu ili da, ili na neki faks i važno im je to da znaju kako bi mi bilo lakše u životu. Da nađem posao i tako.

8. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi?

Pa da mi znaju pomoći oko toga. Da im.. da ako imam neki problem da mi znaju pomoći i..

Da znaju da izvršavaš tvoje obaveze na vrijeme?

Da.

9. Kakav je tvoj odnos mamom i tatom? Komunikacija? ili?

Paa.. do dobro. Ponekad kad se, kad me razljute onda onda se ja naljutim, ali.. to..

Jesu li otvoreni uvijek za razgovor?

Da.

Žele ti pomoći?

Da.

Možeš s njima o svemu razgovarati?

Mhm. Da. O svemu.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?

Paa ja smatram da jesu zato što sve ono što ja ne znam ili ne razumijem, imam neki problem ja njima kažem pa mi... ja mislim da jesu.

11. A koje bi bile tvoje preporuke, prijedlozi za eventualnu veću uključenost, bolju uključenost roditelja u tvoj život?

Paa.

Što bi se moglo učiniti po tom pitanju?

Pa sada ja mislim da su oni meni dovoljno.

Mhm.

Aa ne želim da su mi previše..

Mhm.

Daa baš svako ono malo propituju da li nešto ne razumijem ovo ono, imam li neki problem.

Paa nekako ja mislim daa. Ne znam.

To. To je nekako više individualno..

Da.

Ovisi o svakom roditelju i njegovom djetetu.

Mhm.

Tebi su dovoljno uključeni i možda nekom nisu pa bi ih možda trebalo posavjetovati da više razgovaraju sa svojom djecom..i tako neke prijedloge..

Da. Možda jedino ako su djeca zatvorena da ih roditelji potaknu da budu više otvoreni. Da slobodno kažu svoje mišljenje i tako.

Bravo.

TRANSKRIPT 5.5

- 1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? Odlaze li na informacije, sastanke?**

Da.

Možda volontiraju u školi ili nešto tako?

Paaa... idu na roditeljske i tako.

Zbog čega im je važno da idu na sastanke i informacije?

Da vide kakav sam u školi i to.

- 2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi? Da li svaki dan razgovarate o tome šta je bilo u školi? Šta ste učili ili?**

Mm.. ponekad razgovaramo kakav sam u školi ii..

Mhm.. da li gledaju možda web stranicu škole ili kako? Većinom znači kroz razgovor s tobom se informiraju?

Da.

Šta ste radili...

- 3. Na koji način se informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?**

Mmm.. imamo jednu aplikaciju gdje gdje roditelji mogu vidjeti..ocjene.

E-dnevnik?

Da.

Mhm.

- 4. A na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?**

Mm ponekad mi poma.. mi pomognu uu pisanju zadaća. Nekad mi.. ispituju me i to je to.

Mhm.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Vezano za tvoje prijatelje? Da li ih poznaju? Koliko dobro?

Da. Mm poznaju ih.. ne baš toliko..

Mhm. Većinom kroz ono što im ti kažeš o njima.

Da.

6. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Mmm da vide s kim se družim iiii kakvi su.

Mhm. Da ne bi došao možda pod loš utjecaj?

Da.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? Je li im to važno?

Mmm paaa je. Da ne padnem razred.

Možda za upis u srednju školu također?

Da.

8. Zbog čega je važno tvojim roditeljima da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi? Žele te kontrolirati ili više kako bi znali kako ti je u školi, da li imaš problema pa da ti mogu pomoći?

Paa daa mi pomognuuu i da znaju.... mmm.....

Da znaju kako ti je...? Da li imaš neki problem...?

Da.

Da li ti mogu kako pomoći...?

Da.

9. Kakva je tvoja komunikacija s mamom i tatom ?

Paaa...

Da li dosta razgovarate ili manje?

Manje.. hihi..

Da? A da li su uvijek tu kada ti je potrebna pomoć?

Da.

**10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?
Ili bi se trebali više uključiti na neki poljima?**

Paa jesu. Jesu. Uključeni su.

TRANSKRIPT 6.1

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? Odlaze li na informacije, sastanke?

Mmm daaa. Pomažu mi s učenjem... mmm.. i...

Da li možda sudjeluju u nekim aktivnostima u školi? Volontiraju?

Daa.. maaa ovaj pomažu u školi... za too farbanje razreda i te stvari.

Mhm. A zbog čega im je važno da odlaze na roditeljske sastanke i informacije?

Mmm daa vide kakve ocjene imam, ponašanje, da li slušam na satu..i to.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Tako što uče sa mnom, pomažu mi zadaće i te stvari.

Pitaju li te svaki dan kad dođeš iz škole šta je bilo?

Da.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Mmm na e-dnevnikuu i na informacijama.

Mhm.

- 4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?
Vežano za učenje i zadace?**

Mm paaa ako nešto ne znam ih pitam pa mi objasne..

Mhm. A kada učiš da li te možda ispituju?

Da. Kada učim me.. mm.. ja naučim, oni me ispituju..

Mhm.

I tako.

- 5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? U vrijeme koje provodiš s prijateljima? Koliko dobro poznaju tvoje prijatelje?**

Paaa dobro ih poznajuu jeer u... jer dosta dolaze kod mene moji prijatelji pa ih upoznaju.

Mhm.

- 6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji? Šta misliš?**

Mm .. da ne upadnem u loše društvo i te stvari.

- 7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene?**

Pa da se jednog dana negdje dobro zaposlim i to.

Mhm.

- 8. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju što se s tobom događa u školi?**

Pa da se ne bih loše ponašao.. da znaju kakav sam u školi jer ako sam loš onda me stave u kaznu, a ako nisam me nagrade ii to je sve.

Mhm. Vjerojatno i da bi ti pomogli ako imaš neki problem, da te mogu savjetovati..?

Da.

- 9. Kakav je tvoj odnos s mamom i tatom i komunikacija kakva je?**

Mmm dobar.

Možete li o svemu razgovarati?

Da.

Da li im se obratiš često za savjet, pomoć?

Mmm da.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?

Ja mislim da jesu.

TRANSKRIPT 6.2

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? Da li odlaze na informacije?

Pa odlaze i gledaju svaki dan, svako toliko na ovaj e-imenik. Mmm pohvale me kada dobijem neku dobru ocjenu i tako.

A zbog čega im je važno da odu na informacije, roditeljske sastanke?

Pa da znaju..mm da li imam dobre ocjene, da li ću proći razred.. i takve stvari.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Paaa ne znam ako dobijem neku lošu ocjenu nisu onda zadovoljni i onda mi, moram ići učiti da savladam to gradivo, aa ako dobijem dobru ocjenu onda me nagrade na određeni način.

Da li svakodnevno razgovarate o tome šta je bilo u školi?

Da. Svaki dan kada dođem kući me mama i tata pitaju šta sam dobio, kako je bilo u školi..

3. Na koji način se tvoji roditelji informiraju o ocjenama i školskim obavezama?

Mmm preko e-imenika iii na informacijama svaki ja mislim da je to svaki ponedjeljak ili svaki drugi. Ne znam.

Mhm.

4. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život?

Socijalni život? Mm...

Poznaju li tvoje prijatelje...?

A da. Poznaju jer sam već dosta dugo s njima svima paa dolaze često kod mene da igramo igrice i tako dalje.

Mhm.

5. Na koji ti način roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće? Kod učenja? Pisanja zadaća?

Mm paa ako mi nešto nije jasno oko matematike na primjer onda mi hmm djed, mama ili netko mi pomognu da to shvatim, a ostatak mi većinom sve ide ok.

Mhm. Pa to sam napraviš.

6. Što misliš zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Pa da ne upadnem u nekakvo loše društvo i da se ne družim saaa ne znamm, ajmo to reći propalitetima nekima. Daaa ne bih počeo ne znam pušiti i takve stvari da ne bih.. takooo to..

7. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene?

Pa da mogu u daljnjem školovanju. Da upadnem na bolji fakultet, srednju školu i tako dalje.

Mhm.

8. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju što se događa s tobom u školi? kakav ti je odnos sa nastavnicima/učiteljima..? imaš li problema..

Pa nemam nikakvih problemaaa. Mislim ono nikakvih problema nemam, a...

Informiraju se kako bi ti pomogli eventualno.?

Da. da. Da, ali nikakvih problema s profesorima nemam.

9. Kakav je tvoj odnos s mamom/tatom ? Komunikacija?

Hm.. vrlo dobar. Mislim to nastaje na meni zato jer ja trebam biti dobar da oni budu dobri prema meni. Tako i je u većini slučajeva.

Mhm. A razgovarate li o svemu? Jesu li uvijek tu za razgovor?

Da. jesu.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?

Smatram da jesu zato jer me.. pa svaki dan me iz škole kada se vratim pitaju da li imam kakvu ocjenu i tako.

Mhm. I uvijek su ti spremni pomoći kad ti je pomoć potrebna.?

Uvijek da.. uvijek me pitaju da li imam kakvih problema, da im mogu uvijek reći, da su meni mama i tata kao najbolji prijatelji pa da im sve mogu reći.

Mhm.

TRANSKRIPT 6.3

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? Idu li na sastanke, na informacije?

Paa idu na sastanke, alii ovisi dal stignu s obziorm da rade paa.. većinom idu da. da znaju šta se dešava.

Zbog čega im je važno otići na sastanak ili informacije?

Pa da znaju dal se, dal ima nekih problema u školi, da li im ja lažem, ali ne lažem. I tako da znaju šta se u biti dešava.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se događa u školi?

Oni ili ja?

Oni. Kako, na koji način se raspituju i pokazuju da ih zanima šta je bilo u školi? Šta si radio?

Pa kad se vratim iz škole pitaju šta je bilo u školi ili da li sam dobio neku ocjenu ili... i tako.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Pa informiraju se tako daa odu na e-dnevnik i vide dal sam dobio neku ocjenu ili kad odu na roditeljski sastanak onda im razrednica kaže ili sami pitaju.

Mhm.

- 4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće? Kod pisanja zadaća, učenja?**

Paa ako ih pitam onda mi pomažuu. Većinom u vezi matematike. Ali većinom se trudim da to sam napravim.

Mhm.

- 5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Tvoje društvo, prijatelje koliko ih poznaju?**

Pa poznaju ih dobro zato što ne vole da se družim sa nekim ljudima koje oni ne znaju zato što jednostavno im to onda nije toliko drago.

Mhm.

- 6. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?**

Pa da ne bi radio neke probleme il da jednostavno.. ne bii mi život počeo ići u krivom smjeru.

Mhm.

- 7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene?**

Pa da se mogu školovati bolje i tako.

Mhm.

- 8. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju što se događa s tobom u školi? Kako bi te kontrolirali ili više kako bi mogli pomoći, savjetovati te ako imaš neki problem?**

Pa većinom da bi mi savjetovali što da radim.

- 9. Kakav je tvoj odnos s mamom i tatom ?**

Odličan. Najbolji koji sam ikada mogao zamisliti.

Razgovarate o svemu?

Da.

Imaš povjerenja u njih?

Da.

10. I smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život ili bi se trebali više uključiti?

Mislim da je dovoljno to. Da je više isto kao da idem u školu s njima. Tako da. odličan.

TRANSKRIPT 6.4

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Pa oni mi pomažu znači pri zadaćama, kad nešto ne znam u zadaćama. U lekcijama kad pročitam pa me mm.. kako da kažem pitaju me i eto to je to.

Da li odlaze na informacije i roditeljske sastanke?

Da na informacije i na roditeljske sastanke. Sve sve. I ovaj.. i ispričaju me ako nešto trebam ispričnicama i eto.

Mhm. A zbog čega im je važno da idu na sastanak ili informacije?

Pa zato da čuju šta će se događati i dal će biti nekih baš testova, da li imam neke loše ocjene koje moram ispraviti i eto.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes, zanimanje za ono što se događa u školi?

Pa stalno me pitaju... imam.. ja imam treninge i onda poslije treninga stalno me pitaju da li imaš nešto za zadaću, da li imaš nešto za ispraviti, da li si dobio lošu ocjenu i to.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Paa oni imaju.. sad su dodali.. to prije nije bilo, ali kad sam ja došao u Kozalu, u školu Kozalu sam dobio taj e-dnevnik na mobitelu i onda oni imaju to uvijek pri ruci pa provjere.

Mhm.

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Znači oni mi pomažu kad neku lekciju ne znam. Pomažu mi puno jer oni znaju.. ovaj.. i kad ajmo reći.. da još..

Da li kad učiš te možda ispituju?

Da. da. kad naučim neku lekciju pa oni me ispituju. Onda mi je puno puno lakše.

A vezano za zadaće?

I zadaće mi isto pomažu isto kad nešto ne znam ii eto.

Potiču li te da učiš i pišeš zadaće na vrijeme?

Da. Puno puno me potiču. Stalno stalno. Svakodnevno me potiču da.

Da li sam organiziraš svoje vrijeme za učenje i igru ili oni sudjeluju u organizaciji?

Da. ja sam organiziram koji put, a koji put kad ne znam šta ću sa vremenom onda mi oni pomognu.

Sa savjetom?

Da.

5. Na koji način su roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Da li poznaju tvoje prijatelje? Koliko dobro?

Pa da poznaju. Poznaju mi sve prijatelje skoro. Sad kad sam došao u Kozalu baš i ne zato jer oni ono.. jer su oni na poslu, a ja se..

Nisu imali vremena..?

Da. i ne stignu nikad ni vidjeti s kim se družim, ali da.

Mhm. Ali većinom poznaju.? Pretpostavljam da imaš neke prijatelje s kojima se družiš već godinama..

Da. Koji su mi.. koji su došli u moj razred. Koji su bili u prethodnoj školi.

Mhm.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji? Šta misliš?

Pa zbog toga da vide dal sam u dobrom društvu ili ne.. i dal.. da da znači da se dobro zabavljam..

Mhm.

I eto.

Možda da ne potpadneš pod neki loš utjecaj..?

Da i da, da ne radim loše stvari.

Mhm.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene i je li im to važno?

Pa važno im je jako zato jer oni žele da neku veću školu završim i da ovaj.. da poslije imam normalan život ajmo reći.

Mhm.

Da.

Da možeš imati poslije veći izbor što želiš uopće studirati...?

Da. da. i zbog srednjih škola. I svega da.

Mhm.

**8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju što se događa s tobom u školi?
Vezano za odnos s nastavnicima, prijateljima?**

Hm..

Više kako bi te kontrolirali ili možda kako bi ti pomogli?

Paa najviše kako bi mi pomogli.

Mhm.

Oko svega. I oko učenja ii oko.. svega drugog..

Mhm.

9. Kakav je tvoj odnos s mamom i tatom ? Komunikacija?

Jako jako dobar. Mislim baš se slažemo i.. rijetko kada se svađamo. A možda kad dobijem malo ono lošu ocjenu pa prešutim onda se ponekad.. ponekad posvađamo.

Mhm. Ali uvijek su tu za razgovor?

Da. uvijek su. Uvijek.

**10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?
Zašto?**

Da. Smatram. Pa čak i pre.. možda malo previše zato jer uvijek me pitaju s kim se družim. pa ovaj da pokažem slike.. pa da li, dal sam, dal sam dobro.. i eto dal sam u dobrom društvu..

Mhm. Hvala ti puno.

Ništa.

TRANSKRIPT 6.5

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Paa kad god ih ja pitam za pomoć oni mi pomognu...mmm.. iii kad ne znam neki zadatak iz zadaće onda mi oni isto.

Mhm. Da li odlaze na informacije, roditeljske?

Da. Da.

Zašto im je važno da idu na roditeljski ili na informacije?

Pa da vide kakva sam ja u školi...i to je to.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se događa u školi?

Pa odlaze redovito na informacije.. pregledavaju dal imamo zadaću, dal smo sve napisali... ocjene nam gledaju preko e-dnevnika.

Mhm.

A da li te svaki dan možda pitaju kad dođeš iz škole?

Da. Kako je bilo... i šta smo radili. Jesam li nešto, nešto dobila...neku novu ocjenu..

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Hm paa idu na informacije kad.., a gledaju preko e-dnevnika.

Mhm.

**4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?
Vezano za učenje, zadaće?**

Pa zadaću mi kad ja neki, neki zadatak ne znam onda mi pomognu, a dok učim onda mi znaju isto.. hm.. ako imam puno lekcija onda mi znaju možda pomoći malo.

Mhm. Da li te možda ispituju?

Da. ispituju.

Da li sama organiziraš vrijeme kad ćeš učiti, kada ćeš se igrati ili ti oni tu malo pomognu?

Malo mi oni pomognu.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Koliko dobro poznaju tvoje prijatelje?

Pa dobro poznaju. Prijatelji dolaze često kod mene iii onda se zabavljamo.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji? Šta misliš?

Pa da se ne družim na primjer s nekima koji nisu dobri.. i...

Da ne bi možda loše utjecali na tebe...

Da.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im to važno?

Važno im je da imam što bolji uspjeh u školi.

Mhm. Da li možda za upis u srednju školu u budućnosti?

Da.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju što se događa u školi?

Paa da..

Vežano za tvoj odnos s nastavnicima, s vršnjacima..? Kako bi te kontrolirali ili više kako bi ti pomogli, savjetovali te?

Kako bi.. kako bi mi pomogli.

Mhm.

9. Kakav je tvoj odnos s mamom i tatom ?

Dobar.

Da li razgovarate o svemu?

Da.

Da li im uvijek možeš sve reći?

Mogu.

Da li se njima prvima obratiš za pomoć?

Da.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?

Ili bi se možda trebali ponkad negdje više uključiti?

Dovoljno su.

TRANSKRIPT 7.1

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? Da li odlaze na informacije, sastanke?

Pa odlaze onako redovito na te informacije, a i pomognu mi malo doma oko zadaće. Ne puno, ali nešto malo.

Mhm. A zbog čega je važno tvojim roditeljima da idu na informacije i roditeljske?

Pa valjda da bi saznali moje ocjene i to kako se ponašam u školi.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Paa pitaju me svaki dan ono kako je bilo u školi. Onda im ja kažem pa onda pričam malo o tome i tako.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Pa ja im redovito sve kažem svaki dan. Ne moraju ništa ja mislim.

Mhm. Da li možda koriste i e-dnevnik ili većinom samo tebe pitaju?

Pa mene pitaju, ali onako prije nego što im ja dođem doma pa možda ponekad pogledaju e-dnevnik.

Mhm.

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Pa kad mi nešto nije jasno onda ih pitam pa mi oni objasne i uglavnom se sve to svodi na to.

Mhm. A kod učenja, pisanja zadaća samo kad tražiš pomoć?

Samo kad tražim pomoć.

5. Na koji način su roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Poznaju li prijatelje s kojima se družiš?

Poznaju. Sve ih ono.. bez problema ih dopeljam doma i to je to.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Pa bitno im je zato što da bi znali s kim se družim da ne bih upao u neko krivo društvo... i tako.

Mhm.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene?

Aa važno im je zato da bi znali da znam nešto ipak u toj školi ii tako.

Mhm.

Mislím da nije to sada samo zbog te brojke nego da mi je jasno to o čemu se radi.

Mhm. Je li im važno možda poslije zbog tvoje budućnosti?

Mislím da je više to zato da bi znali da znam nešto, razumijem to šta je u toj školi.

A jesu li ocjene važne za upis u srednju školu?

A jesu. Važne su. Ali važno je i znanje... više nego ocjene.

Naravno. Naravno.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi? Da li ih zanima kakav je tvoj odnos s vršnjacima, učiteljima/ da li imaš problema iz želje da ti pomognu ili možda kako bi te kontrolirali?

Paa mislim da oni uopće mene ne kontroliraju toliko nego ja im kažem ono.. i nemam problema uopće s tim vršnjacima niti ništa tako da je sve u redu. Mislím nema ništa...

Više kako bi bili znači uključeni u tvoj život pa se raspitaju.?

Da u moj život.

9. Kakva je tvoja komunikacija s mamom i tatom ?

Paa pričamo svaki dan. Mislím govorimo o svemu jedno drugome i tako.

Mhm.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život? Ili bi se trebali više uključiti?

Ne. Dovoljno su uključeni u moj socijalni i školski život.

TRANSKRIPT 7.2

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Pa oni meni pomažu kad ja nešto ne razumijem ili kad mi nije nešto jasno, a većinu toga radim sam jer obično svee pohvatam to u školi, to znanje. A baš ako mi nešto ne ide onda mi oni pomognu. Ako dobijem lošu ocjenu onda mi oni kažu da će mi oni pomoći to da ispravim. I tako.

Odlaze li na informacije, roditeljske sastanke?

Da.

Zbog čega im je važno otići na roditeljski sastanak?

Da saznaju koje ocjene ja imam, dal... kako se ja razvijam u školi i kako napredujem. Hm.. kako je sa mnom u školi ii tako.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Pa svaki dan me ispituju kako mi je u školi, koje sam ocjene dobio.. hm.. onda da li trebam šta pomoć kad je kontrolni i da li treba šta ponoviti i tako.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Obično pogledaju na e-dnevnik ili mene pitaju. Ako misle da im nisam točno rekao onda idu pogledati na e-dnevnik.

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Hm.. ako ne kužim neke zadatke zadaju mi oni paa pogledaju gdje griješim pa mi objasne kako to riješiti i obično mi pokažu lakše načine.

Mhm. A da li pomažu kod učenja možda? Da li te ispituju ili to sam radiš?

Da. ispituju me. Prvo ja naučim pa me svaki put ispituju i tako.

Mhm.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Odnosno u tvoje vrijeme koje provodiš s prijateljima? Koliko dobro poznaju tvoje prijatelje?

Paa dobro ih poznaju ii stalno se družim s njima. Njima to ne smeta ii oni su zadovoljni s tim.

Mhm.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Hm.. paa zato da ne bi završio u nekom lošem društvu i da mi se tako ne bi cijeli život preokrenuo poslije i da bi bolje živio.

Mhm.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? Je li im to važno?

Je. Važno im je zato što bi mogao poslije ići na neke bolje fakultete i nešto što bih možda ja volio raditi.. ii neke škole bolje da ako ne znam što ću raditi mogu ići u gimnazije, a to su zahtjevne škole pa mogu poslije ići na koji god hoću fakultet.

Mhm.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi?

Paa da mi znaju pomoći kad neke probleme imam ili kad mi jee nešto se dogodilo u školi pa da oni to ne znaju pa se onda uvijek vole informirati i doći na informacije da oni to sve bolje saznaju.

Mhm.

9. Kakav je tvoj odnos s mamom i tatom ? Kakva je komunikacija?

Jako dobra. Ne svađamo se skoro nikada. Rijetko. Uvijek se slažemo i sve je dobro.

Možeš li im sve reći? Da li najčešće prvo njima kažeš, njima se obratiš za pomoć?

Da. Njima se prvo obratim. Onda ako nešto mi nije jasno se njima obratim. Obično se njima obratim onda poslije drugima ako ni njima nije previše jasno.

Mhm.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?

Ili bi se možda trebali više uključiti?

Ja smatram da jesu jer se.. vidim da se dovoljno brinu o meni i da svu pažnju koju imaju daju na mene ii da su zadovoljni s time.

TRANSKRIPT 7.3

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Paaa meni roditelji pomažu u učenju nekad kad imam puno gradiva za učiti ili kad nešto ne razumijem onda ih pitam da mi pomognu i to.

Odlaze li na informacije, roditeljske sastanke?

Da. Svaki put.

Zbog čega im je važno da na njih idu?

Paaa da vide kakav sam u školi.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Paa pitaju me i pomažu mi u učenju i tome.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Hmm prekooo ovoga kako se zove hah?

E-dnevnika?

E-dnevnika da.

Mhm. Pretpostavljam da i tebe nešto pitaju..?

Da.

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Paaa pomognu mi oko učenja ako treba nešto i tako.

Mhm. Da li možda ti naučiš pa te ispituju?

Da, pitaju me kad naučim. Da.

A oko domaće zadaće?

Ne. To sam riješim.

A da li sam organiziraš svoje vrijeme kako ćeš učiti, kada?

Da.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Znači vezano za prijatelje?

Paa puštaju me da idem di god oću i da se igram s kim god oću.

Koliko dobro poznaju tvoje prijatelje?

Jako dobro.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Paa da se ne bi družio s nekim tamo koji piju, puše i tako.

Znači da ne dođeš pod neki ajmo reći lošiji utjecaj?

Da.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? Je li im to važno?

Paa mojoj mami čak i nije. Mojoj mami je važnije daaa je meni dobro u životu. Da nije sve toliko povezano s školom da moram sad imati sve petice i to.

Naravno da nije, ali kako bi mogao poslije odabrati...

Da. Srednju školu.

Srednju školu koja se tebi sviđa onda je poželjno imati malo bolje...?

Da.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi?

Hm.. paa da bi mogli riješiti problem i to je to.

Znači više kako bi te mogli savjetovati, pomoći?

Da.

9. Kakav je tvoj odnos s mamom i tatom? Komunikacija?

Paaa dobar je. Pitam ih šta god. Dobri su.

Uvijek su tu za pomoći?

Da.

**10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?
Ili bi se možda trebali više uključiti?**

Pa dovoljno su uključeni iiii ne treba.. ne treba, mislim da ne bi trebalo više.

TRANSKRIPT 7.4

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Gledaju mi ocjene. Ističu da imam loše ocjene i dobijem kaznu.

A da li odlaze na informacije, roditeljske sastanke?

A odlaze koji put.

Zbog čega im je to važno?

Zbog izleta i zboog kakav sam ja u školi i tih stvari.

Mhm. Da li sudjeluju možda u nekim drugim aktivnostima u školi?

Ne znam ja.

Mhm. Samo ono što moraju redovno ići, to odlaze..?

Da.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Pitaju me svaki dan šta je bilo u školi, šta si radio i koje su ti ocjene.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

E-dnevnik.

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Napiši zadaću. To je to.

A da li ti oni pomažu kod pisanja zadaća?

Ne.

Oni te znači samo podsjetite da ti to moraš napraviti?

Da.

A što se tiče učenja? Da li učiš sam ili ti oni pomažu?

Ja, ja, jako rijetko učim. Zapravo..

Da? A da li ti je ponekad potrebna pomoć da te ispitaju ili nešto tako?

Hm... neee... sam učim. Sam sebe ispitam i to je to.

Mhm.

5. A na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? U vrijeme koje provodiš s prijateljima? Koliko ih dobro poznaju?

Poznaju dobro. Većinu prijatelja. Neke ja imam koje sam upoznao preko igrica, ali dobri su i znam da su prijatelji od mojih dobrih prijatelja..

Mhm.

Paa al ne puno.

Mhm.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Da znaju s kim se družim. Da znaju. Da ne upadnem u neko loše društvo.

Mhm.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im to važno?

Da uđem u bolju školu i da.. da budem nešto dobro i da mogu imati za život novaca.

Mhm.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi? Znači da li ih zanima kakav je tvoj odnos s vršnjacima, s učiteljima? Zašto bi ih to zanimalo?

Paa zanima ih samo većinom ocjene i to je to.

Mhm.

9. Kakav je tvoj odnos s mamom i tatom? Kakva je komunikacija?

Jako dobar. Premda svađamo se dosta često u zadnje vrijeme, al.. u biti dobar.

Da li razgovarate svaki dan?

Da.

Znači uvijek su tu za tebe..?

Da.

Da li im se,.. najprvo njima se obratiš za pomoć?

Hm.. da.

Mhm.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život? Ili bi se možda trebali ponekad više uključiti?

Koji puta su i malo previše.

Znači dovoljno su uključeni?

Da.

Hvala ti.

TRANSKRIPT 7.5

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Paaa ne uključuju se previše.. ne uče sa mnom.

A odlaze li na informacije, sastanke?

Da. da.

Zašto im je važno da idu na roditeljski?

Paa da.. da provjere da ne lažem. Ako ako lažem ili ne hah..

Mhm.

Daa kako sam, kakvo je moje ponašanje prema učiteljima i prijateljima.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Na koji način?

...pokazuju interes? Da ih zanima šta se događa u školi?

Tako da me pitaju hm.. koje su.. koju sam ocjenu dobio. Kako, kako se slažem sa mojim prijateljima.

Mhm. Da li te svaki dan to pitaju kada dođeš iz škole?

Ma ne.

Nego?

Svaki drugi, treći.

Po potrebi..?

Da. da.

...oni već znaju kada je nešto važno pa..?

I kada nije.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Pa preko e-dnevnika.

Mhm.

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće? Kod učenja, pisanja zadaća?

Paa ponekad me pošalju na instrukcije, a ponekad mi oni pomognu.

Mhm. Znači kada nešto ne razumiješ ih pitaš?

Onda ih pitam. Ako oni ne znaju onda idem na instrukcije.

A kada učiš da li te možda ispituju ili to sam?

Ne. Sam, sam.

A zadaće? Sve sam?

Sve sam. I osim samo kad ne kužim.. matematiku.. haha

A to smo svi mi pitali pomoć.

5. A na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Da li poznaju tvoje prijatelje? Koliko dobro?

Da da da, ma svih poznaju dobro. Svi svi spavaju kod mene hah.

Mhm.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Aaa zato jer ima nekih.. ima puno puno djece koje puši i pije pa.. pa je važno da znaju da li pušim ili..

Mhm.

Ili ne.

Da ne padneš možda pod neki lošiji utjecaj..?

Da. da.

I da ne razviješ te navike...?

Da.

7. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im to važno?

Zbog upisa u srednju školu..

Mhm. Kako bi mogao upisati željenu školu..?

Da da.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi?

Zbog čega?

Zbog čega im je važno da znaju šta se događa s tobom u školi? Kakav je odnos sa nastavnicima, sa djecom? Imaš li kakav problem?

Ne ne sa nastavnicima ne.

Ali važno im je da to znaju kako bi ti mogli pomoći ili zato što te žele kontrolirati?

Da, ponekad s prijateljima jedino.. nekim. Haha

A zbog čega im je važno da znaju da li imaš neki problem? Kako ti je u školi? Što misliš? Zato da, da bi ti mogli pomoći ili zato što te žele kontrolirati pa da znaju točno..?

Jer me žele kontrolirati. Da. da. Jer me žele kontrolirati.

Ne misliš da je.. da ti pomognu? Znači misliš da žele imati sve pod kontrolom?

Mislim žele mi pomoći, ali hah..

Ali i da znaju da nešto ne bude..

Da da.

Mhm.

9. Kakav je tvoj odnos s mamom i tatom ? Kakva je komunikacija? Da li pričate svaki dan o svemu?

Da. Svaki dan... ma sve je super haha..

Mhm. Sve im možeš reći?

Da. Da.

Da li se prvo njima obratiš za pomoć?

Da. Da.

10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život ili bi se ponekad možda trebali više uključiti?

A ponekad možda.

Mhm. U kojim područjima? Kada? U kojim situacijama bi možda volio da se više uključe?

Hm.. na primjer.. hm.. oko, oko učenja.. mislim.. ne trude se toliko oko mene baš..

Mhm.

Ne trude se koliko neki roditelji.

Mhm. Oni možda više žele da budeš samostalniji.. pa te tome žele naučiti..?

Da. Da.

Nije sigurno..Što ti ne žele pomoći nego...

Da. da. da.

...kako si sad malo stariji već, pa da..

Žele da budem samostalniji...

Mhm.

TRANSKRIPT 8.1

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? Na koji način dobivaju informacije o tome što se u školi događa? Da li idu na roditeljske sastanke, informacije?

Pa tako.. nekad ako je nešto bitno im ja kažem, aaa nekad i na roditeljskom nešto saznaju.

Mhm. A zbog čega im je važno ići na informacije i roditeljske sastanke?

A kao da vide ocjene ii šta se događa. I tako nešto.

Mhm.

2. A na koji način pokazuju interes za ono što se događa u školi?

Hm... pa tako što pitaju šta se kao događa.. pa onda tako znam da ih zanima.

Svaki dan nakon što dođeš iz škole podijelite informacije o tome što si radio u školi?

Pa ne baš jer prođu i dani, a da nije ništa ni posebno. Tako ne.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Preko e-dnevnika iii odu isto na roditeljski.

Mhm. A vjerojatno i tebe pitaju najčešće?

Da. da..

4. A na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće? Kod učenja, pisanja zadaća?

Pa ne znam. Ja uvijek to radim sam, al kad nešto ne znam pa ih onda pitam za odgovor pa mi kažu.

A da li si sam organiziraš vrijeme za učenje i pisanje zadaća ili?

Da, da. Sam.

Mhm.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Koliko poznaju tvoje prijatelje?

Pa onako.. znaju onako najbliže prijatelje, a sad druge baš i ne.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji? S kim.. s kojim prijateljima provodiš vrijeme?

A važno im je da znaju kao u kakvom sam društvu. Dal su to dobri.. i dal rade probleme i tako.

Mhm.

7. A zbog čega je tvojim roditeljima važno i da li je, da imaš dobre ocjene?

Hm.. pa ne znam valjda za posao koji ću kasnije raditi. Ne znam.

Možda za upis u srednju školu?

Da, da. Da, da.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi? Žele te kontrolirati ili više da.. ih zanima kakav je tvoj odnos s učiteljima, s vršnjacima, da li imaš kakvih problema?

Pa oboje. Oboje. Oboje. To ih zanima. Oboje.

9. A kakav je tvoj odnos s mamom i tatom ? Komunikacija? Da li možete o svemu razgovarati? Jesu li uvijek tu za tebe?

Da. da. Možemo o svemu.

Koliko često im se obratiš kad ti je potreban neki savjet? Ili nešto želiš s njima podijeliti?

Paa vrlo često, ako nešto zatrebam pa.. pa ih pitam i tako.

Mhm.

10. A smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?

Pa mislim da jesu.

A da li.. kada ne bi bili koji bi bili tvoji prijedlozi da se nekako više uključe? Da li bi se trebala možda škola više angažirati pa ih više pozivati u školu? Dati im do znanja da su i oni važni za tvoj uspjeh ili nešto drugo?

Paa ne znam. Mislim da je ovo dovoljno, da ne treba više. Onda bi bilo i previše. Ne znam..

TRANSKRIPT 8.2

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Hmm.. Paa obično me onako podržavaju. Na primjer onako jer obično ja sam lijen onako pa mi oni govore onako kao ajde.. podržavaju me ono odi učiti, ajde to je za tvoje dobro ipak je to tvoja budućnost i to. E onda nekako dobijem i ja onako želju ono.. više želju nego onako.. maa shvatim da trebam onako raditi jer je to ipak za moje dobro. Oni su završili školu i sve su postigli i sad je red na meni.

Mhm. A odlaze li na informacije i roditeljske sastanke?

Da. Svaki put.

Mhm.

Osim ako nije za nekakav izlet na koji ja ne idem onda ono nema smisla da idu jer...

A zbog čega im je važno da idu na roditeljske sastanke, informacije?

Paa zato šta žele saznati onako moje ponašanje jer obično to ne mogu saznati iz e-dnevnika, a ono uvijek se onako vrata s dobrim informacijama pa onda nikom ništa.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Paaa ono čim dođem iz škole obično me pitaju što je bilo, kako je bilo, s kim si se družio, jel ima kakvih ocjena, novosti i kako je bilo i tako. Onda uvijek onako dok ručamo pa zajedno diskutiramo ono o školi i tako.

Mhm.

3. Na koji način dobivaju informacije o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Hmm preko e-dnevnika.

Ii od tebe dobivaju pretpostavljam..?

Da da.

4. A na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Paa na primjer onako ako nešto nisam stigao, oni znaju onako.. mama ponekad zna onako ili tata mi zna pomoći onako na primjer oko geografije i mama onako na primjer ako nisam stigao neki plakat dovršiti ona bi to polijepila te neke slike i tako tekst malo završila.

A kod učenja i pisanja zadaća?

A to većinom sam radim, osim ako ne znam nešto onda pitam.

Mhm.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Znači znaju li tko su ti prijatelji i s kime se družiš?

Da, znaju to ono jer većinom se družim s dobrom ekipom. Ono nitko ni ne puši ni ne pije pa onako svi smo u redu jedni s drugima.

6. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Zato šta vjeruju da s kim se družiš takav si.

7. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im to važno?

A da, važno im je jer žele da postanem nešto i da se mogu ponositi sa mnom i da se ja ponosim sam sa sobom, a ne da pogledam nazad u svoj život i da pomislim šta sam napravio.

A za upis možda u srednju školu jer su sad bitne ocjene pa je.. im je zbog toga važno?

Paa ne onako. To su rekli ono samo probaj što više jer onako jer imam većinom dobre ocjene.. onda su mi rekli ono moći ćeš samo samo izdrži sad tako s tim ocjenama do kraja školske i sve će biti dobro.

Mhm.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi? Glede odnosa s vršnjacima, s učiteljima, imaš li problema..?

Paa ne, nemam problema. A mislim oni vole znati onako čisto onako da ako ima nekakav problem da oni mogu to riješiti sa mnom ako je u meni problem.

9. A kakav je tvoj odnos s mamom i tatom ? Komunikacija?

Pa onako. Pričamo. Zezamo se. Ono nikad nije toliko ozbiljno ono i znam da im uvijek mogu sve reći. Da nikome neće proširiti dalje i onako.. ono mislim da je to veoma dobra onako nekako veza. Onako da smo se svi onako.. ono vjerujemo si ono sto posto dok ono..

Mhm, možeš im sve reći..?

Da da. povjerio bih im ono više nego ono nekom najboljem prijatelju. Onako baš puno si vjeujemo.

**10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?
Ili bi se trebali možda..?**

Pa da. Mislim da da. jesu. Jer mislim znaju s kim se družim.. vidjeli su ih. Onako znaju se pozdraviti na ulici onako. Znaju sve moje ocjene. Pomažu mi i to. Mislim da jesu da.

TRANSKRIPT 8.3

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? Odlaze na informacije, roditeljske sastanke?

Aha pa da.

A zbog čega im je važno da odu na roditeljski sastanak?

Zato što im je važno da mogu doći na..

Da dobiju možda informacije o školi?

Da.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi? Da li te pitaju možda kada dođeš iz škole?

Paa kada dođem iz škole me pitaju kako mi je bilo u školi iii podsjetite me ono da moram napisati zadaću i to.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Hm.. preko e-dnevnika.

I pretpostavljam da i tebe najviše pitaju i pa im ti skратиš muku i odmah kažeš..?

Da da.

4. Na koji način ti pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće?

Aaa..

Oko zadaća, učenja?

Da. a ne znam. Ja većinom sama učim doma, ali... da. većinom sama učim.

A ako nešto ti nije jasno? Onda ih pitaš?

Da, ako mi nešto nije jasno onda pitam da.

Potiču li te roditelji na učenje i pisanje zadaće na vrijeme?

Da.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Koliko poznaju tvoje prijatelje?

Paa poznaju većinu moj..mojih prijatelja zbog toga što su to većinom prijatelji koje već dugo vrijeme znam.

Mhm.

6. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji?

Paa zato da ne upadnem u neko loše društvo.

Mhm.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene?

Hm.. pa da upišem srednju školu...

Mhm.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da budu informirani o onome što se događa s tobom u školi? Zanima ih tvoj odnos s vršnjacima, učiteljima, imaš li problema ili žele te kontrolirati?

Hm.....

Tvoje neko mišljenje. Zašto misliš da te pitaju šta se s tobom događa u školi? Šta žele znati?

Pa žele znati da li ima nekih problema pa da ako može da se riješe ti problemi.

Znači kako bi ti pomogli?

Da.

Da ne upadneš u neke probleme.

9. Kakva je tvoja komunikacija s mamom i tatom ?

Paa sve što, što me zanima ih pitam.

Možeš im sve reći?

Da.

Uvijek su dostupni za razgovor?

Da.

Imaš puno povjerenje u njih?

Da.

**10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?
Ili bi se trebali možda više uključiti?**

Hm.. smatram da su dovoljno uključeni.

TRANSKRIPT 8.4

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život? U vidu informacija, roditeljskih sastanaka?

Hm.. idu kad moraju. Hm.. ne znam kako mislite ovaj...

Da li idu znači na roditeljske sastanke i informacije?

Idu kad je nešto.. što treba, što..kad im ja kažem da trebaju, ali ako.. kad imaju ti tjedni sastanci ne idu onako ako nije potrebno.

Mhm. A zbog čega im je važno da idu na roditeljski sastanak i informacije?

Hm.. ako imam problema s nekim ocjenama pa da porazgovaraju s profesorima nešto. Hm.. i to je uglavnom to.

2. A na koji način pokazuju interes za ono što se s tobom događa u školi?

Pa pokazuju interes. Kad god trebam za instrukcije, plate, plate mi za instrukcije.. kadgod mi treba pomoći nešto šta ja znam neko lijepilo mi treba za nešto u školi napraviti nešto idu mi kupiti. Pomognu mi to napraviti ii štogod mi treba pomoći.

Pitaju li te svaki dan kad dođeš iz škole šta je bilo, šta ste učili?

Ne jer znaju da ću im ja sama reći.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

U e-dnevniku.

Pretpostavljam da i tebe pitaju?

Aaa pa većinom mama na e-dnevniku haha jer zna prije ocjenu nego što ja znam.

Aha aha..

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće? U vidu učenja, pisanja zadaća?

Pa ne pomažu mi oko zadaća baš..ne.. mislim ne idem više u treći razred pa da mi moraju baš zadaće pomagati..a ono.. nije da mi baš mogu pomoći jer oni ni ne razumiju baš to neko gradivo koje mi sad radimo pa ono nije im baš..

Mhm. Znači sama si organiziraš vrijeme i sama izvršavaš obaveze?

Da. Da.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Poznaju li tvoje prijatelje?

Da. Poznaju haha..

Jako dobro ili većinom iz onoga što im ti kažeš ili su ponekad i prisutni, poznaju možda roditelje tvojih prijatelja?

Aa pa ja se većinom družim sa svojim prijateljicama, a njih svih znaju i znaju im i roditelje i sve.

6. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji? Šta misliš?

Pa da se ne družim s nekim tko je loš utjecaj ili će me dovesti u neku opasnu situaciju ili nešto tako.

Mhm.

7. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im to važno?

Zbog moje budućnosti.

Mhm. Možda i neke skorašnje budući da ideš u osmi razred, zbog upisa u srednju školu?

Hm.. da. pa da.

Mhm.

Zbog budućnosti.

8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju što se događa s tobom u školi? Žele te kontrolirati ili više ti žele pomoći pa ih zanima kakav je odnos s nastavnicima?

Hm.... ko babe tračare su malo. Sve ih zanima što se dogodilo u školi, tko se kome sviđa i to haha...i gluposti svakakve ono nije da baš žele kontrolirati ili tako.

Nego žele biti uključeni.. zanima ih sve..?

Da.

Vezano za tebe.

9. A kakva je tvoja komunikacija s mamom i tatom ?

Hm... kako mislite?

Možeš li s njima razgovarati o svemu?

Da.

Uvijek dostupni za razgovor?

Da. Da. Mogu.

Imaš povjerenja u njih?

Imam.

**10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život?
Ili bi se trebali više uključiti?**

Ne bi se trebali više uključiti. Dovoljno je hahah.

TRANSKRIPT 8.5

1. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj školski život?

Paa odlaze na roditeljske iiii upoznati su s mojim ocjenama.

Mhm. Zbog čega im je važno da idu na roditeljski sastanak?

Paa da čuju sve informacije u vezi škole.

Mhm.

2. Na koji način pokazuju interes za ono što se događa u školi?

Paaa u vezi ocjena. Na primjer kad dobijem lošu ocjenu onda me potiču da to ispravim.

Mhm. Da li svaki dan razgovarate o tome šta je bilo u školi, šta ste radili?

Paa većinom da.

Mhm.

3. Na koji način se roditelji informiraju o tvojim ocjenama i školskim obavezama?

Paa većinom se informiraju preko e-dnevnika jer mislim sad sve preko kompjutera ili preko razrednice na roditeljskom.

Mhm.

4. Na koji način ti roditelji pomažu u izvršavanju školskih obaveza kod kuće? Kod učenja, pisanja zadaća?

Hm... pa pomažu mi ii da mi pomognu kad nešto ne znam iliii iliii mi plate instrukcije hihi.

A kada učiš da li možda imaš potrebu da te oni ispitaju ili tako nešto?

Pa ne. To su prije, ali sam sada već naučio sam.

Mhm. A da li sam organiziraš svoje vrijeme za učenje i igru ili i oni tu sudjeluju?

Hm.. da ja.. pa većinom sam organiziram jer...jer.. dosta dobro to dvoje mogu uskladiti.

Mhm. Potiču li te roditelji da učiš, pišeš zadaće na vrijeme?

Paa potiču da.

5. Na koji su način roditelji uključeni u tvoj socijalni život? Da li poznaju tvoje prijatelje? Koliko dobro?

Paa poznaju sve moje prijatelje uglavnom.

Mhm.

Iii ah..

Da li prijatelji dolaze kod tebe i jesu li imali priliku baš ih upoznati?

Da. Da. Normalno. Normalno.

Ili većinom kroz tvoju priču o njima?

Nije nije. Dođu ili kod mene ili ja idem kod njih i pa družimo se i roditelji i mi.

Mhm.

6. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju tko su ti prijatelji? Šta misliš?

Pa da ne bi se, upao u neko loše društvo možda.

Mhm.

7. A zbog čega je tvojim roditeljima važno da imaš dobre ocjene? I je li im to važno?

Pa za moju budućnost.

Mhm vezano za srednju školu?

Da. Za srednju i pa i za ostatak. Za faks i dalje.

Mhm. Kako bi možda imao veći izbor, mogao birati šta ti se sviđa?

Da da. Isto to.

**8. Zbog čega je tvojim roditeljima važno da znaju što se događa s tobom u školi?
Vezano za nastavnike, prijatelje?**

Paaa da me nitko ne zlostavlja ahha iiii da budem što bolji u školi.

Da li je to više iz želje možda da te kontroliraju ili kako bi ti mogli pomoći?

Ne! Kako bi mi mogli pomoći.

9. Kakav je tvoj odnos s mamom i tatom ? Komunikacija?

Paaa komunikacija je jako dobra. Mogu s njima riješiti šta god i stvarno o svemu pričamo.

Mhm.

**10. Smatraš li da su tvoji roditelji dovoljno uključeni u tvoj školski i socijalni život? I
zašto?**

Pa da. Dosta dobro su uključeni.

Mhm. Znači zato jer pokazuju interes, zanima ih..?

Da.

Žele ti pomoći..?

Da. Sve.